

KOÇ'LAR İLK ÜÇTE YER ALDI

Şirket	Satışlar (milyon TL)
1 TÜPRAŞ	35.438
2 Ford Oto	14.733
3 Arçelik	9.999
4 Oyak-Ren.	9.893
5 TOFAŞ	8.434
6 EÜAŞ	6.794
7 Ereğli	6.475
8 Hyundai Assan	6.237
9 İsk. Demir-Çelik	5.890
10 İçdaş	5.773
11 Vestel	5.249
12 Mercedes Türk	5.240
13 Aygaz	5.127
14 İst. Altın Rafinerisi	4.896
15 Toyota Türkiye	4.260
16 PETKİM	4.234
17 Çolakoglu Metalurji	4.099
18 BSH Ev Aletleri	3.926
19 Unilever	3.751
20 Türkiye Şeker Fab.	3.526

Kömür İşletmeleri 47. sırada

İSO 500'de 2014'te yer almayı bu yıl listeye girenlere bakıldığında Türkiye Kömür İşletmeleri'nin hızlı girişi dikkat çekti. Firma 47. sıradan listeye girdi. Atlas Enerji de önceki yıl yokken listeye 2015'te 74. sıradan girdi. Hem 2014 hem de 2015'te listeye girenler arasında en büyük sıçramayı ise 323 sıra atlayarak 165. olan Cengiz Enerji oldu. Yükseliş hızı bakımından bu şirketi 190 sıralık yükselişle 190'lığa oturan Beşiktaş Gemi A.Ş. takip etti. En hızlı düşenlere bakıldığında 210. sıradan 428'lige gerileyen Çayeli Bakır İşletmeleri ilk sırada yer aldı. Onu 300'den 475. sıraya gerileyen Çebitaş Demir Çelik takip etti.

Türkiye'de işini iyi yapan bir sanayi kültürü oluştu

İstanbul Sanayi Odası, Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunu açıkladı. Buna göre 2015 yılında üretimden satışlarda 35.4 milyar liraya ulaşan Tüpraş her yıl olduğu gibi zirveyi kimseye kaptırmadı. Sanayi devlerinin toplam satışları 450.5 milyar liraya yükseldi.

Hükümet bize umut veriyor

İSO Başkanı Bahçivan şirketlerin faaliyet karının zor bir yılda yüzde 44.9 artmasının takdir edilmesi gerektiğini belirterek "Bu işini iyi yapan bir sanayi kültürünün oluştuğu anlamına geliyor" dedi. Oluşturulacak kalkınma modelinde ekonominin omurgasını oluşturan KOBİ'lerin göz önüne alınmasına dikkat çeken Bahçivan, "Yüksek teknoloji ve katma değeri yüksek ürün üretmeye teşvik edeceğimiz KOBİ'lerimiz, dinamizmle Türkiye'nin nitelikli büyümesine önemli katkılar yapacak. Yeni hükümetimizin ekonomide önceliğinin "üretim ekonomisi" olacağını açıklaması bize umut veriyor. Üretim aşkıyla, istihdam aşkıyla, ihracat aşkıyla çalışan sanayiciler olarak bu hikayenin baş kahramanı olma konusunda istekliyiz" ifadelerini kullandı.

Kocaeli'nden 32 şirket listede

İSO 500'de her zaman olduğu gibi İstanbul'un ağırlığı hissedildi. Listedeki şirketlerin 182'si İstanbul'da yer alıyor. İstanbul'un ardından İzmir'in yer aldığı 'Ege Bölgesi' kategorisinden 38 şirket girdi. 32 şirketle Kocaeli, 27 şirketle Ankara, 25 şirketle Bursa, 23 şirketle Gaziantep öne çıkan şehirler olarak dikkat çekti.

Böylece 2015'te Türkiye'nin en büyük 3 sanayi kuruluşunun da sahibi Koç Holding oldu. **İSO 500** şirketlerinin üretimden satışları 2015'te bir önceki yıla göre yüzde 7 artarak 450.5 milyar liraya

ulaştı. Firmaların 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı yüzde 44,9'luk artışla 44 milyar 144 milyon lira oldu. Listedeki şirketlerin 9'unu kamuya ait firmalar oluşturdu. **İSO 500**'deki özel kuruluşlarda istihdam bir önceki yıla göre yüzde 3.8 artarak 601 bin 696'ya çıkarken, ücretlerde yüzde 13.7'lik artış oldu.

İSTİHDAMDAMDA GIDA FARKI

En yüksek istihdam payına sahip sektör yüzde 19.7 ile gıda ürünleri sanayi olurken, onu yüzde 14'le motorlu kara taşıtları ve yüzde 9.9 ile tekstil sanayi izledi. Araştırmaya göre Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun toplam ihracatı 2015 yılında 53.4 milyar dolar oldu. En fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı. Ford 2015'te 3 milyar 847 milyon dolar, Tüpraş 2 milyar 911 milyon dolar, Oyak-Renault 2 milyar 678 milyon dolar, Tofaş 2 milyar 103 milyon dolar, Arçelik ise 1 milyar 791 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

Bankalardan halliceler

SON dönemde reel sektör hem bankalardan kredi alamamaktan hem de faizlerin yüksekliğinden yakınır oldu. Bankacılar ise, reel faizlerin düşük olduğunu belirtiyorlar. Son olarak Türkiye İş Bankası Genel Müdürü Adnan Bali, 2010 yılında yüzde 5.8-6 arasında olan net faiz marjının bugün yüzde 3.5'in altında geldiğine ve yüzde 18-19 aralığındaki özkaynak kârlılığının da yüzde 10-11 aralığına gerilediğine dikkat çekmişti. **ISO 500** araştırmasına baktığımızda sanayi devlerinin özkaynak kârlılık oranının yüzde 14 olduğu görülüyor. İlk 500'deki kamu kuruluşları çıkarıldığında bu oran yüzde 14.9'a çıkıyor. Ancak 2013'te yüzde 12.1 olan oran, 2014'te yüzde 17 düzeydeymiş.

Devlerin kârı borçlara gitti

Sanayici faize çalışır hale geldi. Finansman giderleri son bir yılda yüzde 75 artan dev sanayi kuruluşlarının kârının yüzde 63.4'ü borç ödemeye gitti. Borçluluk oranı yüzde 60'ı aştı

ISO Başkanı Erdal Bahçıvan (ortada) ve başkan yardımcıları ISO 500/2015 araştırmasını basına tanıttı.

RECEP ERÇİN

recep@aydinlikgazete.com

“TÜRKİYE’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu/2015” araştırmasına göre, sanayinin devleri borç içinde yuzyıyor. İstanbul Sanayi Odası’nın dün İstanbul’da düzenlenen basın toplantısında açıkladığı araştırma sonuçları Türk sanayi devlerinin borca çalışır hale geldiğini ortaya koydu. Araştırmaya göre, 500 büyük sanayi kuruluşun finansman giderleri 2015’te bir önceki yıla kıyasla yüzde 75.1 arttı. Böylece sanayiciler elde ettikleri kârın yüzde 63.4’ünü finansman gideri olarak kaybetti. Toplantıda konuşan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan da, 44 milyar TL’lik kârın 28 milyar TL’sinin finansmana gittiğini bildirdi.

SÜRDÜRÜLEBİLİR DEĞİL!

Halka açık sanayi kuruluşları açısından bu oranın dünyada ortalama yüzde 16 civarında olduğunu kaydeden Bahçıvan, “Sanayicinin dişyle tırnağıyla, Ar-Ge ve yatırım yaparak, istihdam ya-

ratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değildir. Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek. Bu da gösteriyor ki Türkiye’deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız. Sanayici böylesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz. Böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmeye çok kolay görünmüyor” dedi.

KISA VADELİ BORÇ TUZAĞI

Araştırmaya göre 500 büyük sanayi kuruluşunun toplam varlıkları içerisinde borçların oranı 2015’te yüzde 60.1’e yükseldi. Bu oran 2014 ve 2013’te yüzde 57, 2004’te ise yüzde 45.5 düzeyindeydi. Sanayicilerin 177.6 milyar TL’lik kısa vadeli borçları, 305.7 milyar TL’lik toplam borçların yüzde 58’ini oluşturdu. 2005’te yüzde 52.6’ya çıkan kısa vadeli mali borçların oranının ise 2015’te yüzde 39.4’e gerilediği görüldü. Bu oran dünya genelinde yüzde 25’lerde bulunuyor.

Türkiye’nin en büyük 10 sanayi şirketi

2014 Sıra No	2015 Sıra No	Kuruluş	Kamu Sıra No	Özel Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	1	TÜPRAŞ	-	1	35.437.857.256
2	2	Ford	-	2	14.732.855.608
4	3	Arçelik	-	3	9.998.905.712
3	4	Oyak-Renault	-	4	9.893.409.307
9	5	TOFAŞ	-	5	8.434.241.768
5	6	EÜAŞ	1	-	6.794.953.087
8	7	Ereğli Demir ve Çelik	-	6	6.475.141.395
13	8	Hyundai Assan	-	7	6.236.714.393
7	9	İskenderun Demir ve Çelik	-	8	5.890.461.750
6	10	İçdaş Çelik	-	9	5.773.475.786

Mehmet
Cengiz

Uçarak çıktı bu merdivenlerden

Cengiz Elektrik, En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu Listesi'nde bir yılda 323 basamak tırmanarak 165'inci sıraya yükseldi. Yandaş işadamlarının altın madeni açmak istediği Cerattepe için ise aksi yöndeki raporlara rağmen ÇED Olumlu Kararı çıktı

Semih Güven-Doğu Eroğlu

İstanbul Sanayi Odası'nın açıkladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması" sonuçlarına göre Türkiye'nin en büyük firması geçen yıl olduğu gibi 2015'te de Tüpraş oldu. Listede en çarpıcı yükseliş AKP iktidarının birçok kamu ihalesinde ilk sırada olan Cengiz Enerji'de gerçekleşti. 2014'te listenin 488'inci sırasında bulunan Mehmet Cengiz'in şirketi Cengiz Enerji, 2015'te tam

323 basamak yükselerek 165'inci sırada yer aldı. Şirketin net satışları yüzde 284 gibi astronomik bir artışla 621 milyona yükseldi.

Artvin-Cerattepe konusunda yaşanan gelişme ise Cengiz'in yükselişinin 'sırrını' açıkladı. Cerattepe'de, Cengiz Holding'e bağlı Eti Bakır A.Ş.'nin işletmesi planlanan ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hakkında Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu kararı verdiği maden projesinde bilirkişi raporu mahkemeye ulaştı. Şubat ayında halkın günler süren direnişinin ardından çalışmalar durdurulmuştu. **S2-13**

Doğu
Eroğlu

dogueroglu@gmail.com
@DoguEroglu

CERATTEPE'DE BİLİRKİŞİ RAPORU:

'Kapalı madencilik ve teleferikle bu iş olur'

Artvin Cerattepe mevkiinde, Cengiz Holding'e bağlı Eti Bakır A.Ş.'nin işletmesi planlanan ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hakkında Çevresel Etki Değerlendirmesi (CED) Olumlu kararı verdiği maden projesinde bilirkişi raporu mahkemeye ulaştı. Artvin'de, şubat ayında yerel halkın günler süren direnişinin ardından, dönemin Başbakanı Davutoğlu'nun talimatıyla çalışmaların durduğu Cerattepe'yle ilgili bilirkişi raporunda, tartışmalı projenin pek çok unsuru hakkında olumlu değerlendirmeler yapıldı.

1 Haziran'da mahkemeye ulaşan raporda genel olarak, kapalı galeri madencilikle çıkarılacak cevherin teleferikle Murgul'a taşınmasının, bölgedeki zararını en aza indireceği aktarılıyor. Madenden çıkarılması planlanan cevher miktarının, teleferikle nakledilebilecek kapasitenin çok üstünde olduğunu hesaplayan bilirkişi heyetinin proje hakkındaki olumlu değerlendirmeleri şaşırtıyor.

Yeşil Artvin Derneğinin su kirliliği, heyelan riski, orman ekosisteminin göreceği zarar ve canlıların uğrayacağı tahribat konusundaki itirazları ise dikkate değer bulunmadı. CED Olumlu Kararı'nın iptali için 700'den fazla yurttaş ve kurumların açtığı Türkiye'nin en geniş katılımlı çevre davası kapsamında, Cerattepe maden projesi sahasındaki keşif 14 Mart'ta yapılmıştı.

Bilirkişi yeni projeyi beğenmiş

Bölgede meydana gelecek ağaç kesimlerinin yalnızca kesilen ağaçları etkilemeyeceği, aynı zamanda orman ekosisteminde de geri dönüşü olmayan tahribatlar meydana getireceği, mart ayında yapılan keşif sırasında Yeşil Artvin Derneği avukatlarının projeye karşı öne sürdüğü gerekçeler arasındaydı. Fakat bilirkişi heyeti, ağaç kesiminin doğura-

cağı zararlar konusunda oldukça olumlu bir tablo çizdi. Heyet raporunda, açık madencilikten kapalı madencilikğe geçilmesini ve kamyonlar yerine cevherin teleferikle taşınmasının önerilmesiyle zararların oldukça azalacağı görüşüne yer verdi.

CED Raporunda toplam 3314 adet ağaç kesileceği iddiasını da masaya yatıran heyet, teleferik hattının kurulumu ile maden ağzından teleferik hattı arasındaki yolun genişletilmesi sırasında kesilecek ağaç sayısının CED Raporunda yaklaşık olarak doğru tespit edildiği sonucuna vardı.

Teleferikle bu iş olur!

Önceki CED Raporunda, madenden çıkarılan cevherin Cerattepe'den Murgul'a karayoluyla taşınmasının orman, şehir ve insan sağlığına pek çok zararı olacağını vurgulayan heyet, yeni projede ilave yol yapımı olmaksızın, teleferik hattı ile cevherlerin

taşınması planını da olumlu bir değişiklik olarak değerlendiriyor. Heyet, "Bu haliyle uygulamaya girildiğinde projeden çıkarılan malzemenin çevreye, orman ekosistemine zararı en aza indirilmiş olacaktır" ifadelerini kullanıyor.

Bilirkişinin kafası karışık

Rapora göre, bilirkişi heyeti daha önce yargı tarafından iptal edilen CED Olumlu Kararı'nı ardından hazırlanan yeni CED raporunu olumlu buluyor ve gerekli tedbirlerin alınması ile denetimlerin yapılması halinde projenin uygulanabilir olduğu yönünde görüş bildiriyor. Ancak rapora göre, teleferiğin taşıma kapasitesiyle madenden çıkarılacak cevher miktarının uyumadığı heyet de kabul ediyor. Bilirkişi raporunda madenden yıllık 500 bin ton cevher çıkarılacağı, teleferiğin taşıma kapasitesininse yıllık 292 bin ton olduğu aktarı-

lıyor. Heyet, "Projede önerilen yıllık 500 bin ton/yıl cevher üretiminin 292 bin ton/yıl taşıma kapasitesine sahip teleferik hattı ile tamamının taşınması teknik olarak mümkün görülmektedir" ifadeleri kullanmasına rağmen, diğer tüm değerlendirmelerinde teleferiğin olumlu etkilerinden bahsediyor. Yeşil Artvin Derneği keşif sırasında aynı hesabı yaparak durundan bilirkişi heyetini haberdar etmiş, madenden çıkarılacak cevherin kamyonlarla taşınmak durumunda kalacağını ve CED Raporuna aykırı hareket edileceğini aktarmıştı.

'Bitkileri buradan alın, yan tarafa ekin'

Bilirkişi heyetinin, maden projesi sahasında kalan endemik türler ve koruma altındaki canlılar hakkındaki değerlendirmeleri ise şaşkınlık yarattı. Proje alanında Bern Sözleşmesi kapsamında korunan türlerin olduğunu belirten

heyet, yabancısını türlerinin vejetatif, yani eşeysiz üreme yeteneklerinin yüksek olduğunu, "Dolayısıyla toprak üstü kısmının kesilmesi popülasyon yoğunluğunda azalmaya neden olmayacağı" belirterek, proje sahasındaki Siklaman bitkileri içinse garip bir öneride bulundu. Heyete göre en doğru çözüm, Siklaman yumrularının maden projesi sahasından toplanıp bir başka alana ekilmesi.

'Su kirliliğine karşı önlem alınırsa sorun yok'

Cerattepe'ye yapılmak istenen maden projesine yapılan itirazların başında gelen, projenin Artvin'in su kaynaklarını kirlileteceği endişesini bilirkişi heyeti fazla önemsemedi. "Proje sahasının da yer aldığı bölgede dikkate değer bir su potansiyelinden ve maden bölgesi olması sebebiyle de iyi bir su kalitesinden söz etmek ilk bakışta mümkün gözükmemektedir" değerlendirmesini yapan heyet, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği hükümlerine uyulması ve CED Raporunda verilen taahhütlere uygun hareket edildiğinin denetiminin yapılmasını tavsiye etmekle yetindi. Heyetin su kirliliğiyle ilgili kötü örnek olarak, Eti Bakır A.Ş.'nin, yani Cengiz Holding adına Cerattepe'deki maden projesini işletmesi planlanan şirketin Murgul ilçesindeki faaliyetlerini göstermesiye dikkati çekti. Raporda, "Eti Bakır A.Ş.'nin Murgul ilçesindeki bakır üretim tesislerinden yapılan deşarjlar neticesinde, Murgul Çayından gri bir çamur akmaları görülmüştür. Dolayısıyla madenin taşınacağı tesisten çevreye kirlilik yaratacak maddelerin alınması gerekmektedir" değerlendirilmesine yer verildi.

BİRİ CENGİZ'İ DURDURSUN! Zenginlikte 323 basamak atladı

ISO 500

listesinde 2014 yılında 488'inci sırada yer bulan Mehmet Cengiz'in şirketi Cengiz Elektrik, 2015 listesinde tam 323 basamak yükselerek 165'inci sıraya çıktı

Semih Güven

semihguven@birgun.net
@semihguven

İstanbul Sanayi Odası'nın açtığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması" sonuçlarına göre Türkiye'nin en büyük firması geçen yıl olduğu gibi 2015'te de Tüpraş oldu. Listenin ilk 10'unda geçen yıla oranla önemli değişiklik yaşanmazken listenin aşağı sıralarında ise AKP yandaşı şirketlerin büyük yükselişi görülüyor.

İhaleleri kaptı

Listede en çarpıcı yükseliş siyasi iktidarın birçok kamu ihalesinde ilk sırada olan Cengiz Enerji San'da gerçekleşti. 2014'te listenin 488'inci sırasında bulunan Cengiz Enerji, 2015'te ise tam 323 basamak yükselerek 165'inci sırada yer aldı. 2014 yılında 219 milyon 96 bin 306 TL olan net satışları yüzde 284'lük artışla 621 milyon 308 bin 369 TL'ye yükseldi. 2012 Kasım'da

Akdeniz Bölgesi elektrik dağıtımını 546 milyon dolarla alan şirket, aynı yılın 14 Aralık gününde de İstanbul Avrupa Yakası'nın elektrik dağıtım ihalesini 'kazanmıştı'. Şirket 2012 yılında ISO'nun ilk 500 listesinde bile yer almıyordu.

Limak da yükseldi

Listenin alt sıralarında dikkat çeken bir diğer kuruluş ise yine birçok devlet ihalesinde Cengiz Holding'in yakın partneri olan Limak Holding'in şirketi Limak Batı Çimento oldu. 2014 yılında listenin 197'nci sırasında bulunan şirket 2015'te 44 basamak yükselerek 153'üncü sıraya yerleşti.

TOMA'cı şirket listede

AKP'li İzmir eski Milletvekili İsmail Katmerciler'in TOMA üretim şirketi Katmerciler Araç Üstü Ekipman da listeye 409'uncu sıradan giriş yaptı. Şirketin 2015 yılı net satışı 285 milyon 949 bin 539 TL oldu.

Cengiz'in kasası nasıl dolduruldu?

Devletten ilk ihalesini 1991 yılında alan Cengiz Holding, 2002'de

CARGİLL ÇİFTÇİYİ EZMEYE DEVAM EDİYOR

Tarım alanlarına yapı inşa etmesi nedeniyle birçok kez dava konusu olan ve Türkiye'de şekerin tekelleşmesinin öncü kuruluşlarından ABD'li Cargill firması da ISO 500 listesinde sert yükseliş yaşayan şirketlerden biri oldu. 2014'te 269'uncu sırada bulunan şirket 2015'te 155'inci sıraya yükseldi. Şirketin net satışları

2014 yılında 373 milyon dolar-ken 2015 yılında 642 milyon liraya yükseldi. Geçtiğimiz şubat ayında Meclis'te konuşan CHP Milletvekili Aykut Erdoğan, Cargill'in Türkiye faaliyetlerini şöyle tanımlamıştı: "Şeker pancarı çiftçisinin, üreticisinin, dağıtıcısının, fabrika işçisinin yani bütün ezilenlerin belini bu şirketler kıyor. Hangi şirketler kıyor? Yabancı şirketler. Amerikan Cargill şirketi. Şirket o kadar ezmektedir ki... Şeker Kurumu'nun 7 üyesinden 1 tanesi Cargill Şirketinin Genel Müdürü'dür.

AKP'nin iktidara gelmesinin ardından ihalelerin 'vazgeçilmezi' haline geldi. 2004 yılında devletten Eti Bakır fabrikalarını alan şirket, 2005'te de Eti Alüminyum fabrikalarını bünyesine kattı. 2006 yılında Ankara-İstanbul Hızlı Tren Projesi'nin yol yapımı işlerini üstlenen şirket 1 milyar 270 milyon lirayı kasasına koydu. 2011'de Ordu Havalimanı yapımını üstlenen şirket 2012'de İstanbul Maltepe sahil dolgu projesini üstlendi. 2012'de

ise şirketin elektrik serüveni başladı. 2012 Kasım'da Akdeniz, 2012 Aralık'ta İstanbul Anadolu yakası elektrik dağıtım ihalesini kazandı. 2013'te de Cengiz-Limak-Kolin şirketleri sahnede idi. 3'üncü havalimanı ve Ankara-Sivas hızlı tren projeleri şirketler tarafından üstlenildi. 2015'te ise Mersin Akkuyu'da yapılması planlanan Nükleer Santral'in liman ve litan altı yapım işlemleri ihalesini yine Cengiz İnşaat kazandı.

İflaslar artacak

İSO Başkanı **Erdal Bahçivan** 2016 öngörülerıyla ilgili olarak da 2016'nın sanayi kuruluşları açısından 2015 gibi gerçekleşeceğini öngördüklerini dile getirerek, "Şirketlerde finansman kaynaklı olumsuz haberleri sürekli duyuyoruz. Finansman sistemi değişmezse bu olumsuz haberleri daha çok duyacağız kaygısını da yaşıyorum. İflas ertelemeler konusunda bankalar da cansuyu vermekten vazgeçmemeli" dedi.

Araştırmaya göre Türkiye'nin dünyadan borçlanmanın kalitesi açısından negatif ayrıştığını da dile getiren Bahçivan, şunları söyledi:

"Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık **İSO 500**'de yüzde 39. Yine dünya ortalaması yüzde 66 olan duran varlıkların aktiflere oranı, **İSO 500**'de yüzde 46 ile 20 puan aşağıda bulunuyor. Yani dünyada özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımlara gidiyor, makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüşüyor. Bizde ise stok ağırlıklı işletme sermayesine gitmektedir."

ISO 500'e 66 yeni şirket girdi

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasına göre 2014'te olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu.

ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasından derlenen bilgiye göre 66 şirket 2014 yılı listesinde yer bulamazken, geçen yıl listede yerini aldı.

Türkiye'nin en önemli TOMA üreticilerinden Katmerciler, **İstanbul Sanayi Odası**'nın üretimden satışlar bazında hazırladığı geleneksel Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasında 409'uncu sıradan listeye girdi.

ISO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014'te 421.2 milyar lira olan üretimden net satışları 2015'te yüzde 7 oranında artarak 450.5 milyar TL olarak gerçekleşti.

Kâr edenler azaldı

ISO'nun raporuna göre; **ISO-500** kuruluşlarında borçların aktif toplamı içindeki payı 2015'te yüzde 60.1 olarak gerçekleşti. Toplam borçlar/öz kaynak oranı ise yüzde 150.8 oldu. Özkaynakların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 39.9 oldu.

Erdal Bahçivan, 2015'te kâr eden şirket sayısının da önceki yılki 417'den 400'e indiğini söyledi. Geçen yıl 100 şirket ise zarar etti.

Koç damga vurdu

500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde ilk 10'da dört otomotiv şirketi yer alırken en büyük üç sanayi kuruluşu Koç Holding şirketlerinden oluştu

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015 araştırmasına göre, sanayi-nin zirvesinde üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon TL ile Tüpraş yerini korudu.

Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik yer aldı. Böylece ilk 3 Koç Grubu şirketlerinden oluştu.

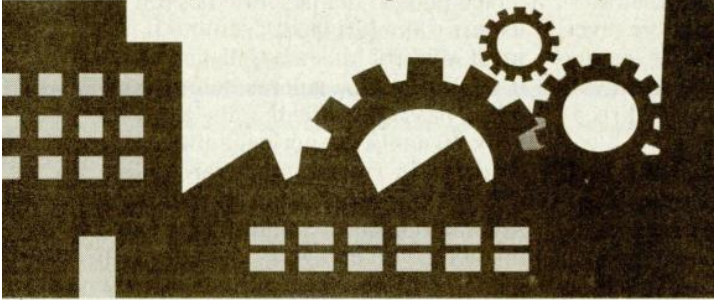
Bu yılki ilk on şirket içindeki sıralamada önemli bir performansı Tofaş sergilerken, 2014 verileriyle dokuzuncu sırada yer bulan Tofaş, 2015'teki 8 milyar 434 milyon TL'lik performansı ile beşinciliğe oturdu. Hyundai Assan bu yıl ilk kez 6 milyar 236 milyon TL'lik üretimden satış rakamıyla

ilk 10 şirket arasına girmeyi başardı ve geçen yıl on üçüncülükte olan sırasını bu yıl sekizinciliğe kadar çıkardı. Bu sonuçlarla İlk 10 listesine 2015'te otomotiv sektörü damgasını vurdu.

İlk 10 şirket içindeki tek kamu kuruluşu olan Elektrik Üretim AŞ listede altıncı sırada yer aldı.

Yabancılar kaçıyor

İstanbul Sanayi Odası 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda istihdam bir önceki yılla göre yüzde 3,8 artarak 601 bin 696'ya çıkarken, ücretlerde enflasyonun üzerinde yüzde 13,7'lik artış oldu. Yine **ISO 500** içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayısı 2009'da 153 iken geçen yıl 125'e geriledi.

Mehmet Cengiz'in şirketi uçtu

Mehmet Cengiz

17

Aralık Yolsuzluk tapelerinde gündeme gelen ve 'Milletin a... koya-çağız' diyen Cengiz Holding Yönetim Kurulu Başkanı

Mehmet Cengiz'in şirketi İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde büyük sıçrama yaptı.

2014 ve 2015 yıllarında listede olan şirketler incelendiğinde, Cengiz Holding şirketlerinden Cengiz Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 323 sıra yükselerek 488. sıradan 165. sıraya ulaşması dikkati çekti.

18 gizemli şirket

Geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 18 olarak gerçekleşti. 2015'te 314 şirket listede üst sıralara çıkarken, 171 şirket de yerini koruyamayarak alt sıralara düştü. Ayrıca 15 şir-

ketin ise sıralamada yeri değişmedi. **ISO 500** çalışmasına göre, 2015 yılında sıralamada en fazla düşüş kaydeden şirket 218 basamak gerilemeyle 210. sıradan 428. sıraya inen Çayeli Bakır İşletmeleri oldu. Bu şirketi 175 sıra gerileyen Çebitaş Demir Çelik Endüstri AŞ, 132 sıra düşen Yakupoğlu Tekstil ve Deri Sanayi Ticaret AŞ ve 121 basamak inen Indorama Ventures Adana Pet Sanayi AŞ takip etti.

İhracat düştü

Çalışmaya göre 2015'te en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 47. sıradan giren ve 453 şirketi geride bı-

rakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. Bu şirket listeye 70. sıradan giren 'İsminin açıklanmasını istemeyen şirket', 75. sıradan giren Atlas Enerji Üretim, 119., 128., 146. ve 150. sıradan giriş yapan diğer 'İsminin açıklanmasını istemeyen şirketler' takip etti.

İhracatta 3.8 milyar dolar ile Ford Otosan, 2.9 milyar dolar ile Tüpraş, 2.7 milyar dolar ile Oyak Renault ilk üç sırada yer aldı.

Rapora göre, **ISO-500** kuruluşunun toplam ihracatı 2015'te yüzde 12.9 düşüşle 53.4 milyar dolar olarak gerçekleşti.

500 büyükten uyarı: Sistem çıkmazda

2016'DA İFLAS
ERTELEMELER
ARTACAK

ISO-500 sanayi kuruluşuna göre, kârın üçte ikisi finansman giderine gidiyor, Türkiye'deki finansman sisteminin bu şekilde yürümesi artık imkânsız

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçıvan'a göre, sanayicinin finansman giderleri 2015'te yüzde 75 arttı, böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı dönmesi kolay görünmüyor.

ISO tarafından gerçekleştirilen ve sanayinin devler liginde belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015" araştırması sonuçları açıklandı.

Yüzde 75 arttı

Araştırmanın sonuçlarını açıklayan Bahçıvan, 2015'te faaliyet kârını yüzde 45 artırmayı başaran ISO-500 sanayi kuruluşunun, kârının üçte ikisini finansman gideri olarak kaybettiğini belirterek, böyle bir modelde sanayicinin ayakta kalmasının zor olduğunu söyledi.

Bahçıvan, "Dikkat çekmek istediğimiz nokta, sanayicinin finansman giderlerinin 2015'te anormal yükselişi. Sanayicinin finansman giderleri 2015'te yüzde 75 arttı. Faaliyet kârının büyük bölümü finansman giderlerine gidiyor. Sanayici 2015'te elde ettiği 44 milyar liralık kârın 28 milyar lirasını başka bir ifadeyle yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybetti" dedi ve ekledi:

ŞEHİRİBAN KIRIÇ

"Sanayicimizin dişile tırnağıyla, Ar-ge yatırımı yaparak, istihdam yaratarak, farklı riskler alarak kazandığı paranın üçte ikisi ne yazık ki finansmana gidiyor. Bu, dünya ortalamalarına göre de çok yüksek. Türkiye'deki finansman sisteminin bu şekilde yürümesi artık imkânsız. Bu konuda tabii ki bankalar ile sanayiciyi karşı karşıya getirerek bir çözüm bulunamaz. Zaten gerçekçi de değil. İki tarafın da mutsuzluğunun arttığı böyle bir modelle artık sanayi çarklarının sağlıklı şekilde dönmesi kolay görünmüyor. Sadece faiz indir kısır döngüsünden çıkmak gerekiyor. Çok köklü bir yapısal reform gerekiyor."

Bütçeden kaynak

Bahçıvan, bütçe ile övünüldüğüne işaret ederek, "Bütçeyi mezarla götüreceğiz halimiz yok. Öyleyse bütçeden sanayiye kaynak aktarılmalı. Kalkınma bankasının kurulmasını öneriyoruz" dedi.

Finansman giderlerinin erittiğini belirten Bahçıvan, ISO-500'ün yüzde 44.9 artışla 44.1 milyar lira olarak gerçekleşen faaliyet kârına karşın; dönem kârının ise yüzde 4.5 artışla 28.3 milyar lira olduğunu aktardı.

İLK 10 SANAYİ KURULUŞU (ÜRETİMDEN SATIŞLARA GÖRE)

TÜPRAŞ	35.437 milyon TL
FORD OTOMOTİV	14.732 milyon TL
ARÇELİK	9.998 milyon TL
OYAK RENAULT	9.893 milyon TL
TOFAŞ	8.434 milyon TL
ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	6.794 milyon TL
ERDEMİR	6.475 milyon TL
HYUNDAİ ASSAN	6.236 milyon TL
İSDEMİR	5.890 milyon TL
İÇDAŞ ÇELİK	5.773 milyon TL

500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU'NDA TEMEL GÖSTERGELER

2014		2015		2015/2014
TUTAR (MİLYON TL)	PAY (%)	TUTAR (MİLYON TL)	PAY (%)	DEĞİŞİM (%)
421.156	89.1	450.505	88.7	7.0
30.457	6.4	44.144	8.7	44.9
15.989	3.4	27.994	5.5	75.1
50.403	10.7	62.015	12.2	23.0
27.097	5.7	28.320	5.6	4.5

*PAYLAR NET SATIŞLARA GÖRE HESAPLANMIŞTIR

ICI 500 study announces TÜPRAŞ as Turkey's biggest industrial enterprise

Top three corporations on Turkey's Top 500 Industrial Enterprises list belong to Koç Group holdings, as TÜPRAŞ is on the top. The study also shows that companies suffered in 2015 due to a 75 percent increase in financial costs

» **İSTANBUL** Chamber of Industry (ICI) has recently announced the 2015 results for "Turkey's Top 500 Industrial Enterprises" study, which has determined the giants of the industry sector since 1968. TÜPRAŞ (Turkish Petroleum Refineries Co.) was revealed as Turkey's biggest industrial enterprise, with sales-from-production figure of TL 35.4 billion (\$12.2 billion) in 2015.

According to the study results announced by ICI Chairman Erdal Bahçivan at a press conference, TÜPRAŞ preserved their place at the top of the industry, followed by Ford Automotive with TL 14.7 billion (\$5.6 billion) and Arçelik with TL 9.998 billion (\$3.44 billion). The top three corporations on the list belong to Koç Group holdings.

The study reveals the current situation and problems of the real economy. Announced two months earlier than last year, one of the most specific outcomes of the study was that financing costs had increased by 75 percent compared to last

year. This means industrialists lost 63.4 percent of their profits as financing costs.

According to the study, the manufacturing industry has grown under the Turkish economy as a whole for the past four years, except for 2014. In 2015, the economy and manufacturing industry grew by 4 and 3.8 percent, respectively.

In 2015, ICI 500's export reduced from \$61.3 billion to \$53.4 billion, a decrease of 12.9 percent. By the end of 2015, ICI 500 enterprises constituted 37.2 percent of Turkey's exports, along with 38.9 percent of industrial exports. The top five exporters among ICI 500 enterprises are Ford Automotive, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş and Arçelik.

FINANCING COSTS INCREASE BY 75 PCT

Stating that the study revealed the abnormal increase in the financing costs in 2015, ICI Chairman Erdal Bahçivan said the majority of operating profits that the industrialists had realized with great efforts went to financing costs.

According to Bahçivan, financing costs increased by 75.1 percent compared to 2014. Industrialists lost TL 28 billion (\$9.65 billion) out of TL 44 billion (\$15.16 billion) in profit, or 63.4 percent, due to financing costs. This percentage is 16 percent on average for public industrial enterprises around the world. In other words, the thing that makes Turkey different from the rest of the world is not the percentage of indebtedness, but the cost of the loans. Nearly two-thirds of revenue, which industrialists earn by great efforts, research and development and investments and by creating employment and taking risks, goes to finance. Bahçivan indicated that this was an unacceptable and unsustainable situation and it was impossible for the Turkish finance system to continue like this. He added that while industrialists struggled with such financial burdens, the important financial institutions were also unhappy, and the wheels of industry did not seem to be spinning healthily. **İSTANBUL / DAILY SABAH**

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu yine TÜPRAŞ oldu

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırmasının sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan** tarafından açıklandı.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11 firma ise geçen yılki İSO 1000 dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi.

Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olarak sırasını korudu.

TÜPRAŞ ile onu izleyen kuru-

luş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. TÜPRAŞ 2015 yılında ilk 500 kuruluşu toplam üretimden satışlarının yüzde 7,9'unu gerçekleştirdi.

Listede üretimden satışlarda 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı.

2015 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş için-

de 2014 yılına göre bir firma değişikliği oldu. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü sıradan dördüncü sıraya inerken, Arçelik AŞ dördüncü sıradan üçüncü sıraya yükseldi. TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası AŞ dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı.

EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü beşinci sıradan altıncı sıraya indi. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ sekizinci sıradan yedinci sıraya yükseldi.

“ISO 500” e 66 yeni şirket girdi

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasına göre 2014 yılında olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu.

ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasından derlediği bilgiye göre 66 şirket 2014 yılı listesinde yer bulamazken, geçen yıl listede yerini aldı.

Çalışmaya göre 2015 yılında en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 47. sıradan giren ve 453 şirketi geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. Bu şirketi listeye 70. sıradan giren "İsminin açıklanmasını istemeyen şirket", 75. sıradan giren Atlas Enerji Üretim, 119., 128., 146. ve 150. sıradan giriş yapan diğer "İsminin açıklanmasını istemeyen şirketler" takip etti. Sıralamada en fazla yükselen ve en sert düşüş şirketlere bakıldığında madencilik sektörünün öne çıktığı görülüyor. Geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 18 olarak gerçekleşti. 2015'te 314 şirket listede üst sıralara çıkarken, 171 şirket de yerini koruyamayarak alt sıralara düştü. Ayrıca 15 şirketin ise sıralamada yeri değişmedi.

Faaliyet kârı arttı fakat finansman giderleri 'anormal' seviyede yükseldi

İSO 500, reel ekonominin bir anlamda check-up sonuçlarını gösteriyor. Söz konusu araştırma ekonomide hangi alanların sağlıklı olduğu, hangi alanlarda tedaviye ihtiyaç duyulduğunu, kılcal damarlara kadar inceleyerek, ortaya çıkarıyor. İmalat sanayiinin ihtiyaç duyduğu tedavi reçetesini hazırlayan çalışmanın sonuçlarını incelediğimizde imalat sanayinin milli gelir içindeki payının düştüğünü gözlemliyoruz. Oysaki sanayinin kendisi tüm ülkeler için ekonomik büyümenin ve teknolojik gelişmenin temelini oluşturuyor. Gelişen ülkeler bir yandan sanayileşme evrelerini tamamlamayı ve böylece gelişmiş ülke haline gelmeyi hedeflerken, diğer yandan sanayinin yeni evrelerine uyum sağlamaya çalışıyor.

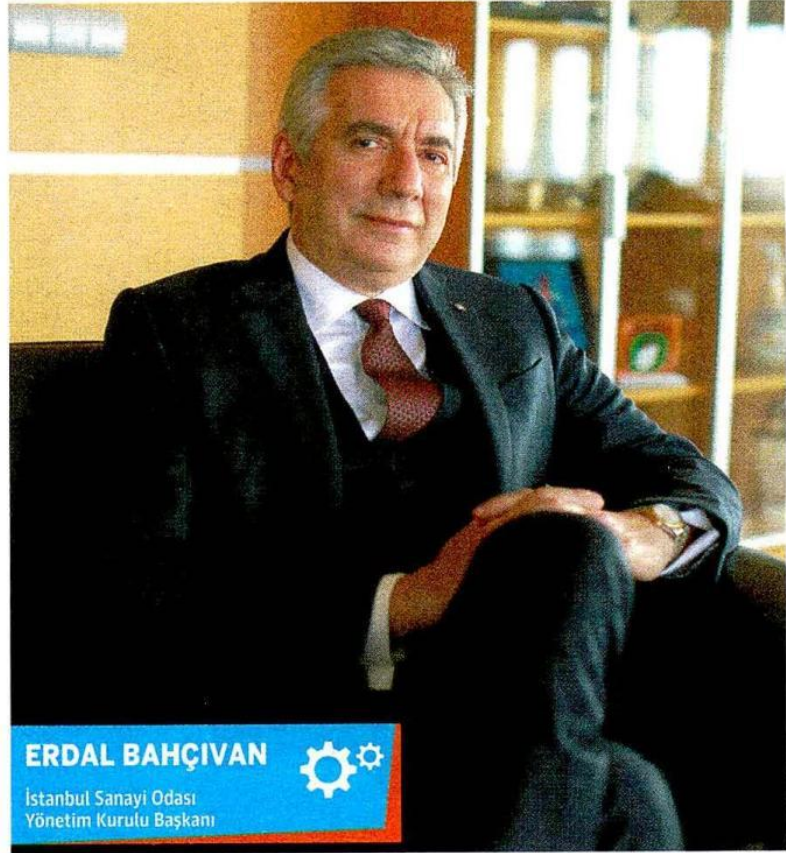
Büyüme momentumu sürmedi

Bu tespitten hareketle, Türkiye'deki sanayinin durumunu incelendiğinde son yıllarda imalat sanayiindeki büyüme, ekonomik büyümenin altında kaldı. 2015 yılında ekonomi yüzde 4, imalat sanayii ise yüzde 3.8 büyüdü. Geriye doğru gittiğimizde 2014 yılı hariç, son dört yıldır imalat sanayiinin ekonominin altında büyüdüğünü görüyoruz. 2014'ün aksine imalat sanayii büyümesinin 2015 yılında da tekrar ekonomik büyümenin altında kaldığını ve büyüme momentumunu sürdüremediğini gözlemliyoruz.

Finansman giderlerinin yüksekliği kabul edilebilir olmaktan uzak

Türkiye'nin imalat sanayii üretimi 1998 yılına kadar Gayri Safi Yurtiçi Hasıla içindeki payını kabul edilebilir seviyelerde tutarak, yüzde 23 ila 24 bandına çıkarmayı başarmıştı. Fakat bu yıldan itibaren imalat sanayinin milli gelir içindeki payı sürekli düştü ve 2009 yılından bu yana da yüzde 15r seviyesine gerileyerek, burada bir patinaj yapmaya başladı.

İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421.2 milyar TL

ERDAL BAHCIVAN

İstanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

Büyüme Oranları (%)

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomik Büyüme	9.2	8.8	2.1	4.2	3.0	4.0
İmalat Sanayi Büyüme	13.8	10.0	1.7	3.7	3.7	3.8
İmalat Sanayi/GSYH (Cari Fiyatlarla)	15.5	16.1	15.5	15.3	15.8	15.6

olan üretimden net satışları 2015 yılında yüzde 7 artarak, 450.5 milyar lirayı buldu. Söz konusu dönemde sanayici esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı 2014 yılına göre kayda değer oranda artırdı. Faaliyet kârının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8.7'ye ulaştı. 2014 yılında 30.4 milyar lirayı bulan faaliyet kârını yüzde 44.9 oranında artıran 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, rakamı 44.1 milyar liraya çıkardı.

Buraya kadar oldukça iyi seyreden rakamların detayına baktığımızda ise 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun

finansman giderlerinin 2015 yılında anormal seviyede yükseldiğini gözlemliyoruz. Farklı bir ifadeyle kârın hatırı sayılır bölümü finansman giderine gidiyor. Finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75.1 arttığına dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar kârın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Dolayısıyla sanayicinin dişile tırnağıyla, Ar-Ge yaparak, yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana

gidiyor. Bu kabul edilebilir ya da sürdürülebilir bir durum olmaktan çok uzak. Çünkü finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek seviyede seyrediyor. Bu da gösteriyor ki Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız.

İşin ilginç tarafı sanayici, böylesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankaların da mutsuz olması. Burada bankaları suçlamak istemiyorum ama böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmesi çok kolay görünmüyor. **ISO 500** Büyük Sanayi Kuruluşu'nun finansman giderlerinin faaliyet kârı oranına baktığımızda dünyada yüzde 16'ya ancak bulan oran, **ISO 500**'de yüzde 63'lere ulaşılıyor. Başka bir deyişle Türkiye'yi dünyadan farklı kılan, borçluluk oranları değil, borçlanmanın maliyeti. Burada çalışmamızda kullandığımız dünya ortalamalarının, sanayi sektöründeki halka açık sanayi kuruluşlarının ortalaması olduğunu belirtmek istiyorum.

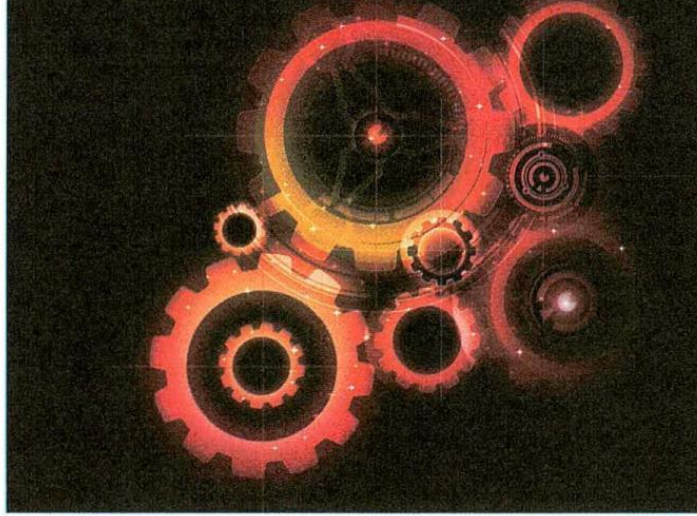
Büyümenin kaynağını borçlanma ve bozuk finansal yapı oluşturdu

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun finans yapısındaki bozulmayı gösteren önemli bir veriyi ise borç/özkaynak ilişkisi ortaya koyuyor. 2009 yılında yüzde 50.9 oranına ulaştıktan sonra gerileme eğilimine giren özkaynakların toplam varlıklar içindeki payı 2012 yılında yüzde 47.2'ye, 2014'de yüzde 43'e ve 2015'te de yüzde 39.9'a geriledi. Toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise 2012 yılında yüzde 52.8 iken, 2014 yılında yüzde 57'ye, 2015 yılında ise yüzde 60.1'e yükseldi.

Bu parametrede sadece özel sektör kuruluşlarını ele aldığımızda bozulmanın özkaynakların aleyhine işlediği görülüyor. 2015 yılında özel kuruluşların özkaynak oranı yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranı ise yüzde 63'e yükseldi. **ISO 500** Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışlarından söz ederken bu verinin 2014 yılında yüzde 7 oranında artarken, vergi öncesi kâr ve zarar toplamının ise sadece yüzde 4.5 arttığı bilgisini paylaşmıştım. Bu veri, toplam varlıklar içindeki borç/özkaynak ilişkisindeki bozulma ile birlikte değerlendirildiğinde, sanayi şirketlerinin 2015 yılında özkaynak artışları için sınırlı

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Finansman Giderleri/Faaliyet Kârı

Yıllar	2012	2013	2014	2015
Finansman Giderleri (milyon TL)	8.6	19.1	15.9	27.9
Faaliyet Kârı (Zararı) (milyon TL)	25.3	36.4	30.4	44.1
Finansman Giderleri / Faaliyet Kârı (%)	34.1	52.7	52.5	63.4

bir iç kaynak sağlanabildiğini gösteriyor. Dolayısıyla kârdaki yavaşlama ve kârın finansman giderleriyle erimesi sonucu sınırlanan iç kaynak, özkaynakların payının azalmasına, buna karşın borçlanma ihtiyacının da artmasına yol açtı. Bu durum 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelelerini yine borçlanarak ve görece olarak daha sağlıklı bir şekilde finanse etmiş olduklarını gösteriyor.

Finansman kullanımında nitelik sorunu bulunuyor

Borçlanmanın vade yapısına baktığımızda dünyadan borçlanmanın kalitesi açısından negatif ayrıştığımız bir tablo ile karşı karşıyayız. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 iken **ISO 500**'de yüzde 39 seviyesinde. Yine dünyadan ayrıştığımız bir başka konu da aldığımız kredileri nasıl kullandığımızla ilgili. Küresel ölçekte yüzde 66 olan duran varlıkların aktiflere oranı, **ISO 500**'de yüzde 46 ile 20 puan aşağıda bulunuyor.

Buradan şunu çıkarmak gerekiyor. Globalde özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımlara, yani duran varlıklara gidiyor. Bu veri, yabancının aldığı kredinin makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüştüğünü gösteriyor. Bizde ise alacak ve stok ağırlıklı işletme ser-

mayesine gidiyor. Bu da finansmanın kullanımı veya değerlendirilmesi noktasında da bir nitelik sorunu olduğunu ortaya koyuyor. Özet olarak bütün bunlar, dünyada para bolluğunun ve düşük faiz ortamının devam ettiği günümüzde sanayi kuruluşlarımızın bu ortamdan nitelikli bir şekilde yararlanamadığını bizlere gösteriyor.

Duran varlıklar ile dönen varlıklar arasındaki ilişki; bir sanayi kuruluşunun yatırım şevkini, üretimindeki gelişimini, ürün geliştirme performansını göstermesi açısından önemli. Burada önemli olan şey, duran varlıkların toplam varlıklar içindeki payının daha yüksek olması. Her ne kadar duran varlıklar istediğimiz ölçüde iyi olmasa da bir önceki yıla göre 2015'te yüzde 45.9'dan yüzde 46.3'e çıkmasını olumlu bir gelişme şeklinde yorumlayabiliriz. Başka bir deyişle finansman yapısındaki bu bozulmaya, toplam varlıklar içinde özkaynakların sürekli erimesine karşın yatırım şevkini kaybetmeyen sanayici, yatırımlarını çok az da olsa sürdürmeyi başardı.

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun kârlılık performansına ilişkin bir başka gösterge de kâr ve zarar eden kuruluşlar tablosu. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun içinde 2014 yılında 417 olan kârlı şirket sayısı 2015 yılında

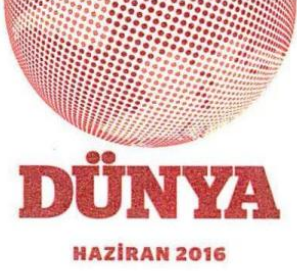
Evrim sürecinde teknoloji tablosu mutlaka değişmeli

ISO 500'ün teknoloji yoğunluklarına göre yarattıkları katma değer dağılımına bakıldığında hemen hemen hiç değişiklik olmadığını söyleyebiliriz. Sadece 2014 yılında en yüksek payı alan düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin yerini 2015 yılında orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler almış görünüyor.

2015 yılında yaratılan katma değer içinde orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 39'a çıktı. Düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı ise 2015 yılında yüzde 38.9'a indi. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise 2014 yılında yüzde 19.4 iken 2015 yılında yüzde 18.9'a geriledi. 2014 yılında yüzde 3.2 olan yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı 2015 yılında da değişmeyecek, yine yüzde 3.2 oldu. İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde orta yüksek ve ileri teknoloji yoğunluklu sektörlerdeki firmaların yarattığı katma değer payı da yüzde 22.1'de kaldı.

Küresel ölçekte nesnelerin interneti konuştururken, üretim süreci 'Sanayi 4.0' ile bambaşka bir evrim yaşarken, Türkiye'nin bu tabloyu mutlaka değiştirmesi gerekiyor. Yeni dönemde 'üretim ekonomisi'ne dönerek, bir başan hikayesi yazmak istiyorsak, teknolojiye ortaya konan performans değiştirerek, ekonomik büyümemizin niteliğini geliştirmeliyiz. Mevcut gerçekleştirmeler bize, Türkiye'nin bir teknolojik yenilenmeye gitmesi gerektiğini açıkça gösteriyor. Dahası teknoloji transferi olmadan da bu yenilenmeyi yapmamız zor görünüyor. Büyümenin artık yüksek teknoloji ürünlere, tasarıma, markalaşmaya ve Ar-Ge'ye yönelik olması gerekiyor. Bu konulardaki kapasitemizi artırdığımız taktirde, büyüme rakamsal olarak da anlam kazanacak ve gerçek anlamda Türkiye'ye katkı sağlayacak.

400'e indi. 2015 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 100 oldu. Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kâr (FAVÖK) bazında da kârlı şirket sayısında az da olsa azaldı. FAVÖK oranına göre 2014 yılında 481 olan kârlı şirket sayısının 2015 yılında 476 şirkete indiğini görüyoruz. Burada bir kez daha şunu vurgulamak gerekir ki finansal giderler devreye girdiğinde kâr eden şirketlerin sayısı da düşüyor.

mercek

Türkiye'nin
500
Büyük
Sanayi
Kuruluşu

sıralaması

Türkiye, kamu yatırımları inşaat ve tüketimle büyüyor

Türkiye ekonomisinin mevcut durumu analiz edildiğinde, büyümenin ağırlıklı kamu yatırımları, konut projeleri ve tüketimle gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Kamu yatırımları, tüketim ve inşaatın büyüme arkasındaki itici kuvvet olması kadar doğunun aşılması halinde dezavantaj oluşturmaya da söz konusu. Bu noktada, kamu yatırımlarının yapılması desteklenmeli ancak özel sektör yatırımlarının önüne geçmesi de engellenmeli. Öte yandan, konut yapımı da Türkiye'de başlıca gereksinimler arasında. Öncelikle insanların barınma ihtiyacını karşılayan konut sektörü, aynı zamanda pek çok sektöre de destek veriyor. Ancak kamu yatırımlarında olduğu gibi konut sektöründeki büyümenin de sanayinin önüne geçmemesi gerekiyor. Son olarak ise tüketimdeki aşırılıkların önüne geçilmesi; Türkiye'nin nitelikli büyümesi açısından önemli. Türkiye ekonomisinin tüketimle büyüdüğü rakamlarla sabit. Yani üretim için değil, tüketim için çalışarak büyütüyoruz. Bu noktada köklü bir değişim gerekiyor. Özellikle küresel ölçekte, üretilen oranda kalıcı olunabileceğinden yola çıkarak, üretimin üstünde tüketimin engellenmesi amaçlanmalı. Türkiye'nin tüketime değil, üretime odaklanması sağlanmalı.

OSB'ler tek başına yeterli olamaz

Ayrıca, Türkiye'de tekrar eden birçok sorunun nedeni ise yapısal dönüşümler. En hızlı ve etkili şekilde yapısal dönüşümlerin gerçekleşmesi gereken Türkiye'de girişimciliği destekleyen, sanayi yatırımı ve istihdamını teşvik eden bir modele geçilmesi bekleniyor. Yapısal adımların atılabilmesi için de öncelikle altyapının buna uygun hale getirilmesi lazım. Türkiye bu anlamda ilk radikal değişimlerini Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ile yaptı. Son 20 ila 30 yılda kayda değer değişimlerin önünü açan OSB'ler bugün tek başına yeterliliğini kaybetti.

Gençlerin girişimciliğini desteklemeyi amaçlayan Türkiye Genç İş Adamları Derneği (TUGIAD), hem

ulusal hem de uluslararası platformda üretimi hedefliyor. Herkesin girişimci olarak başarılı olamamasına karşın, girişimin başarıya ulaşabilmesi, daha çok üretken ve katma değer sağlayan dünya anlamına geliyor. Bu bağlamda, Türkiye'nin küresel ölçekteki üretimden aldığı yüzde 1'lik payı, mevcut üretimine destek vererek, artırmayı amaçlıyoruz. Söz konusu yüzde 1'lik payın yüzde 2'ye çıkarılmasının bile, Türkiye açısından olumlu sonuçları beraberinde getireceğine inanıyoruz.

Büyüme isteği canlandırılmalı

Son dönemde hazırlanan raporlara göre, Türkiye'nin yıllık ortalama 4.7'lik bir büyüme hızına sahip olduğu görülüyor. Geçmiş yıllarla kıyaslandığında, 1970 ila 1979 yıllarıyla aynı seyreden son ortalamalara bakarak, Türkiye ekonomisindeki büyüme isteğinin canlandırılması gerekiyor. Bu noktada ise Türkiye ekonomisinin nitelikli bir şekilde büyümesinin yolu da sanayileşme-

den geçiyor. Her ülkenin olanakları ve becerileri çerçevesinde kendisini geliştirdiği düşünüldüğünde de ağır sanayi anlamında bir gelişim beklenmiyor. Bu aşamada Türkiye'den beklenti, avantaj ve dezavantajların belirlenerek, gelecek dönemdeki politikaların kesinleştirilmesi. Bir yandan 2023 hedefleri üzerinde çalışırken, diğer yandan da 2050 ve 2100 hedeflerinin belirlenerek, yeni bir rota çizilmesi gerekiyor.

Öte yandan, TUGIAD bünyesinde ülke ekonomisinin hem hacim hem nitelik açısından gelişmesine katkıımızı sürdürüyoruz. İş dünyasına ilişkin hazırlanan rapor ve listelerde çalışmalarının sonucunu alan TUGIAD, Türkiye ekonomisine en büyük katma değeri sağlayan şirketlerin yer aldığı ISO 500 2014 yılı listesinde yükselen bir grafik sergiledi. Bulistede 31 üyesi bulunan TUGIAD, 2014 yılında listedeki üye sayısını 37'ye yükseltti.

Aynı listede 413.3 milyar TL olarak açıklanan net satışın 32.5 milyar lira-lık kısmını TUGIAD üyesi firmaların

Süper KOBİ'lere destek bekliyoruz

Son dönemde üzerinde çalıştığımız ve sürekli gündeme getirdiğimiz Süper KOBİ diye tanımladığımız KOBİ'ler bugün itibarıyla Türkiye için kayda değer bir yere sahip. Almanya'ya yakın bir ihracat kilogram değerine sahip Süper KOBİ'lerin, mikro ölçekte tek tek desteklenmesini bekliyoruz. Neticede Türkiye'nin bu anlamda kullandığı destek miktarı limitli. Bu desteklerin, yüz binlerce KOBİ yerine, 3 bin 800 Süper KOBİ'ye daha etkili ve verimli şekilde kullanılması öneriyoruz. Böylece, onların aldığı destekten yararlanmak isteyen bir alt kategorideki aday firmaların da bir kaç yıl içinde Süper KOBİ olması sağlanabilir. Diğer yandan, Türkiye'deki Süper KOBİ sayısının 3 bin 800'den 20 ila 30 binlere çıkartıldığında Türkiye'nin ortalama ihracat kilogram değerinin de 3 dolar seviyesine çıkmasını bekliyoruz. Dolayısıyla, Türkiye'nin, küresel ölçekteki üretimden aldığı pay, hedeflenen yüzde 2 seviyelerine doğru yükselecek.

satışları oluşturdu. Bu da net satışın yüzde 7.8'ine karşılık geldi.

Listeye, TUGIAD üyesi şirketlerin sıralamadaki yeri açısından bakıldığında ise, genel düşüş eğiliminin aksine, üye şirketlerimizin yükselişi açıkça görüldü. ISO 500 sıralamasındaki şirketler 190 sıra düşüş yaşarken, TUGIAD üyesi şirketlerin sıralamadaki yerini 130 sıra yükselttiği görüldü.

Yerli oyuncak yapımını Çin'e emanet etmeyi düşünmüyoruz

YAVUZ EROĞLU

Türk Plastik Sanayicileri Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Vakfı (PAGEV) Yönetim Kurulu Başkanı

Dinamik yapısı ile Türkiye'nin en hızlı büyüyen sektörleri arasında yer alan plastik sektörü, 2015'te yüzde 9 ila 10 seviyelerinde bir büyümenin aksine 2015'te yüzde 4.1'lik bir büyüme kaydetti. Özellikle küresel piyasalarda yaşanan siyasi ve ekonomik sıkıntılar, emtia fiyatlarındaki gerileme, euro-dolar paritesinde yaşanan kayıplar ve Çin ekonomisindeki yavaşlama küresel büyüme oranlarının gerilemesine neden oldu.

2015 yılında sektör adına, olumlu sayılabilecek gelişmeler de yaşandı. 2014'ün sonunda başlatılan yerli oyuncak sektörünü canlandırma faaliyetleri, 2015'te devam ettirildi. Uzun yıllar üzerine düşülmeden bu sektörü, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın desteği ve PAGEV Oyuncak Komitesi liderliğinde gün-

deme taşıdık. Bu noktada, çocuklara kültürümüzü aktarmanın başlıca enstrümanı oyuncak yapımını Çin'e teslim etmeyi düşünmüyoruz. Bu sürecin katalizörü olmayı sürdüreceğiz.

Öte yandan, Türkiye plastik sektörü açısından İran'a uygulanan uluslararası yaptırımların sona ermesi olumlu gelişmelerin arasında yerini aldı. Yine yıl içinde küresel ölçekte petrokimya sektörünün lideri Çin'in, para birimi yuandaki devalüasyonun da sektör açısından bir fırsat oluşturacağını öngörüyoruz. Bu gelişme yerli üreticilerin daha uygun fiyatlı plastik hammadde kaynaklarına ulaşmasını sağlayacak ve aktif oldukları tüm pazarlarda rekabetçiliğine olumlu katkı yapacak. Devalüasyonun, Çin iç piyasasına ürün sağlama Çin menşeli plastik üreticilerine

olumsuz etkisi, Uzakdoğu bölgesine Çin merkezli ortaklıklarla yatırım yapmak isteyen firmalarımız için de fırsatlar oluşturacak.

Küresel ölçekte olduğu gibi Türkiye ekonomisi ve sanayisinin de başlıca oyuncularından sayılan plastik sektörü, 2015'te ekonomiye 13 milyar dolarlık katkı sağladı. Çoğu küçük ve orta ölçekli firmalar olmak üzere yaklaşık 11 bin üretici firmanın faaliyet gösterdiği ve yaklaşık 250 bin kişiyi istihdam eden sektör, 2015'te yakaladığı üretim grafiği ile Avrupa'daki ikinciliğini devam ettirdi. Sektör, küresel ölçekteki sıralamasında ise yüzde 2.7 payla altıncı sırada yer aldı.

Öte yandan, 2015'te mamul üretimi bir önceki yıla göre miktar bazında yüzde 3.2 artış ile 8.6 milyon tona yükseldi. Değer bazında ise yüzde 6.6 azalış ile 2015'te 32.9 milyar dolarlık mamul üretildi. Sektörün mamul ihracatı ise 2015'te bir önceki yıla kıyasla hem miktar hem de değer bazında geriledi. Miktar bazında ihracat yüzde 1.6 düşüşle 1.58 milyon ton, değer bazında ihracat yüzde 12.8 düşüşle 4.34 milyar dolar seviyesini gördü.

Gümrük duvarı rekabeti etkiliyor

Sektörün gelişimi önündeki başlıca engeli ise Türkiye'nin hammadde bakımından yüzde 85 dışa bağımlı olması oluşturuyor. İthalatta, Gümrük Birliği anlaşması çerçevesinde AB ülkeleri dışındaki ülkelerin çoğuna gümrük vergisi uygulanıyor ve bu durum Türkiye plastik üreticilerinin rekabetçiliğini olumsuz etkiliyor. Türkiye'de üretilmeyen hammaddelelere konulan gümrük duvarının, yerli plastik üreticilerinin rekabetçiliğini olumsuz etkiliyor. Bu aşamada, yerli üreticinin, hammadde ithalatına vergiler konulması yerine, üretim ve yatırım maliyetlerini azaltacak teşvikler uygulanarak korunması gerektiğini düşünüyoruz.

Ayrıca plastik hammadde üretimi ihtiyacı karşılamıyorsa, ithalatın önündeki engellerin kaldırılması sektörün gelişimi ve performansını

Yavuz Eroğlu'ndan NOTLAR

✓ Plastik sektöründe üretim ve ihracatı daha ileri seviyelere taşımak için, sektör temsilcileriyle bir araya gelerek, çalışmalar yapıyoruz. Bu noktada, firmaların desteğiyle kısa bir zaman önce TOBB bünyesinde Türkiye Plastik Kauçuk Kompozit Sektör Meclisi kuruldu.

✓ Türkiye ekonomisinin en hızlı büyüyen ve 150 milyar TL büyüklüğü bulunan üç sektör TOBB çatısı altında bir araya geldi. Başkanlığına PAGEV'in seçildiği bu meclis, sektörün yasayla oluşturulmuş başlıca sesini temsil ediyor. Meclisimize üye firmaların yüzde 75'i ise ISO 500'de yer alıyor.

✓ Birim ihrac fiyatlarının gelişmiş ülkelerin ortalaması olan kilogramda 4.5 dolara çıkarılması sektörün gelişimine katkı sağlayacak unsurlardan bir tanesi. Bu doğrultuda, gelecek dönemde katma değerli mühendislik plastiklerinin teşvik edilmesinin daha faydalı olacağını düşünüyoruz.

13
MİLYAR \$
PLASTİK SEKTÖRÜNÜN
2015 YILINDA
EKONOMİYE
SAĞLADIĞI KATKI

artırıcı bir etken olabilir. Bu çerçevede bakanlıktan, yerli üretimi yeterli olmadığı için ithal edilen plastik hammaddeler için 'vergisiz kotası' oluşturulmasını talep ediyoruz. Söz konusu kotanın verilmesi halinde, hem Türkiye plastik sektörü daha ileri gidecek hem de ekonomi kazançlı çıkacak.

Antalya sanayisi, dış yatırımlarla ivme kazandı

Davut ÇETİN
Antalya Ticaret ve Sanayi
Odası (ATSO) Başkanı

Turizme ve tarıma dayalı ekonomisi nedeniyle geçmiş yıllarda **ISO 500** sıralamalarına yeterince vakit ayırmayan Antalya, son yıllarda sanayisini kayda değer seviyede geliştirdi. Bu gelişimde, gerek sanayicisinin faaliyetleri gerekse Antalya Organize Sanayi Bölgesi'nde yapılan yatırımların önemli etkisi bulunuyor. Sanayicinin söz konusu dönemlerde uluslararası vizyonunu geliştirmesinden öte, ihracat hacminin artışı ve dış yatırımlar Antalya sanayisinin büyümesine ivme kazandırdı.

2000'li yıllar öncesinde **ISO 500** sıralamasında kentten ancak iki ka-

mu ve bir özel sektör işletmesi girebiliyordu. Ancak sektör, çevre hassasiyetini de gözeten Organize Sanayi Bölgesi'nin de sağladığı dinamizmle hızlı bir büyüme kaydetti ve 2008 yılına gelindiğinde Antalya'dan birinci 500'de dört, ikinci 500'de altı işletme yer aldı. Sonraki yıllarda küresel kriz dönemi kent işletmelerini olumsuz etkiledi ve her iki listeye de sadece üçer işletme girebildi. Son açıklanan listede ise ilk 500'deki üç firmanın önceki yıla göre daha üst sıralarda yer almaları da söz konusu işletmelerin doğru yolda olduklarını gösteriyor.

Türkiye'de birçok alanda olduğu gi-

bi sanayide de envanter sorunu bulunuyor. **ISO 500** çalışması bu alanda önemli bir boşluğu doldurduğu gibi sanayi ve sanayicinin nabzını tutarak, bu alana dair önemli veriler sunuyor. Öte yandan, Antalya ulaşılabilirlik imkanları açısından istenilen seviyede olmamasına rağmen kent sanayisindeki gelişme hatırı sayılır bir değer taşıyor. Gelecek yıllarda başta demir ve deniz yolu bağlantıları olmak üzere, ulaşım altyapısını geliştirecek yatırımlarla Antalya'nın turizm ve tarımın yanı sıra sanayisiyle de ülke ekonomisi için daha fazla katma değer sağlayacağı düşünülüyor.

Ölçek ekonomileri ve verimlilik...

İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl yayımladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması sanayiciler için önemli bir bilgi kaynağı özelliği taşıyor. Söz konusu çalışma, sanayinin büyükleri hakkında bilgi vermesinin yanında aynı zamanda şirketlerin daha da büyümesi gerektiğini ortaya koyuyor. Türkiye, bugün itibarıyla dünyanın 20 büyük ekonomisi içinde yer alıyor. Dünyanın en büyük ekonomileri arasında yerimizi 2023 yılında 10'unculuğa yükseltmek için çalışıyoruz. Bu hedefe ulaşabilmek için sadece büyüme hızını yüksek tutmak yetmeyecek. Bu süreçte ekonominin yanı sıra şirketlerimizi de büyütmemiz, onları küresel ölçekte oyuncular haline getirmemiz gerekiyor.

Verimlilik artışı doğru anlaşılmalı

Sanayide kârlılık oranları düşük. Bu nedenle işletmelerimiz, sermaye birikimini sağlayıp büyüyerek, ölçek ekonomilerinden yararlanmayı başaramıyor. Düşük kâr oranlarının nedeni artan rekabet olduğu kadar wda

düşük verimlilik. İşletmelerimizde verimlilik artışı denildiğinde genellikle teknolojik gelişme, makina ve teçhizat yatırımlarıyla çalışan sayısını düşürerek, işgücü maliyetlerini azaltmak akla geliyor. Ancak, şirketlerimizde verimlilik artışını sağlamak için yapılacak başka şeyler de var.

Örneğin yalın üretim, verimlilik ar-

tışını sağlayarak maliyetleri düşürecek bir başka yöntem. Konunun uzmanları yalın üretim ile işletmelerde israfı önleyen sistematik bir yöntemi kastediyor. Bu yöntem, işletmelerde üretime değer katanlar dışında kalan her uygulamayı azaltmayı ve mümkünse yok etmeyi hedefleyen bir yönetim felsefesine dayanıyor. Kuşkusuz her sanayici, işletmesinde is-

rafi engellemek için büyük bir çaba gösteriyor ama bu çabaların sistematik olduğunu söylemek zor. İşletmelerinde israfa yol açan uygulamaları tanımlamak için sanayiciler geleneksel yöntemlere başvuruyor. Ancak işletmelerde geleneksel yöntemlerle tanımlanamayacak israf kaynakları da var. Bu nedenle işletmelerde israfı önlemek, sistematik bir yaklaşım gerektiriyor. Bu yaklaşım, yalın üretim sözcükleriyle tanımlanıyor. Şirketlerimizin, verimliliği artırmaları için yalın üretim yöntemleriyle çalışmaları gerekiyor.

Ayrıca şirketlerin büyüdükçe hantallaşmamaları için inovasyona, yüksek teknolojiye yüksek katma değerli ürünlere yönelmesi gerekiyor. Bütün bunlar mali yapının güçlü olmasını gerektiriyor. Çünkü Ar-Ge, yeni ürün geliştirme ve inovasyon yüksek maliyetli süreçler. Bu nedenle ki orta gelir tuzağından kurtulmak, yüksek teknolojiye ve katma değerli ürünlere yönelebilmek için de şirketlerimizin büyümesi stratejik önem arz ediyor.

İSO 500'deki firmalar, katma değerli üretimle Endüstri 4.0'ı geliştirecek

Türkiye, siyasi alanda yaşanan sancılara rağmen bu yıl hızlı bir değişim sürecine girdi. Endüstri 4.0 olarak anılan söz konusu değişimin yakalanması için kritik bir süreçten geçiliyor. Rekabetin arttığı Endüstri 4.0 çağında, geleneksel iş yapış tekniklerini sürdüren ve Endüstri 4.0'ın gerisinde kalan firmalar, varlıklarını sürdürmekte zorlanacak.

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu çalışmasının önemi ise Endüstri 4.0'ın bilinirliğinin artırılması noktasında kendini gösteriyor. Zira, Endüstri 4.0'ın Türkiye'de yaygınlaşmasını ve bu yeni devrimin liderliğini üstlenecek firmaların, söz konusu büyük sanayi kuruluşlarının olması bek-

leniyor. Listede yer alacak firmaların bu süreçte, üretimi teknoloji odaklı sürdürmesi ve katma değeri yüksek ürünleri piyasaya sürmesi, Endüstri 4.0'ın gelişimine ön ayak olacak. Böylece büyük firmalar, KOBİ'lere de yol gösterecek ve ulusal ekonomik kalkınmanın da rehberliğini üstlenecekler.

Küresel ölçekte ise Endüstri 4.0'ın rehberliğini Bosch, Siemens, Festo, Mercedes, BMW, Toyota gibi global pazardaki büyük firmaların üstlenmesi de bu konudaki liderliklerinin önemini ortaya koyuyor. Türkiye'deki firmaların da bu değişimin bilincinde olarak, Ar-Ge çalışmalarını bu yönde artırmaları ve yapacakları çalışmalar için daha fazla destek almaları, strate-

jik önem taşıyor.

Öte yandan **EBSO**, bölgesel bir çalışma olan '100 Büyük Sanayi Kuruluşu' projesi ile bölgeye ışık tutuyor. Firmaların gelişimi ve ekonomik katkılarını ölçme açısından hem İSO hem de **EBSO**'nun çalışmalarının stratejik öneme sahip olduğunu söyleyebilirim. Temel göstergeler ve finansal sonuçlar açısından önemli benzerlikler gösteren iki çalışmada da sanayinin sorunları tespit edilebiliyor. Bu sebeple, odaklanılması gereken temel noktayı yatırım ve üretimin artmasının önündeki engellerin kaldırılması olarak görmeliyiz. Dolayısıyla ekonomik güç için sanayi temellerinin sağlamlaştırılması gerekiyor.

Tasarım ve Ar-Ge yatırımlarının teşviki katma değeri artıracak

Ateş çemberine dönen bir sahada ve küresel ölçekte kaygıların sürdüğü bir dönemde Türkiye'nin büyüme performansını sürdürmesi önemli bir başarıdır. Ancak, dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında yer almak istiyorsak son dört yılda sıkışıp kalınan yüzde 3 ila 4 aralığındaki büyüme hızını artırarak, büyümeyi yüzde 5'lerin üzerine taşımak zorundayız. Yüksek ve istikrarlı büyüme hedeflerinin gerçekleşmesi özel sektörün öncülüğünde dışa açık, rekabetçi ve yenilikçi bir üretim yapısının geliştirilmesiyle mümkün.

Öte yandan, imalat sanayiinin Türkiye ekonomisi içindeki payı ile birlikte işgücü verimliliğini yükseltmeye dönük çabalarımız, küresel rekabetteki konumumuzun güçlenmesini sağlayacak. Dolayısıyla imalat sanayiindeki Ar-Ge tabanlı, yenilikçi, çevre dostu ve yüksek katma değerli üretim yapısına dönük adımlar stratejik önem taşıyor. Bu kapsamda 1 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe giren 'Ar-Ge Reform Paketi' Türkiye'nin inovasyon ve tasarıma dönük hamlelerine yeni bir ivme kazandıracak. Ar-Ge

Reform Paketi ile tasarım faaliyetlerinin desteklenmesi ve Ar-Ge yatırımlarının teşvik edilmesiyle birlikte Türkiye'nin daha katma değerli üretim modeline geçişini hızlandırarak.

Türkiye'nin sanayi başkenti Bursa'daki iş dünyasının çatı kuruluşu olarak bilim, teknoloji, Ar-Ge ve inovasyon konusunda yüksek farkındalığa sahip, yenilikçi ve girişimci bir toplumsal kültür inşa etmeyi amaçlıyoruz. Ortaya koyduğumuz vizyon ve iş dünyasına sunulan teşvikler doğrultusunda Bursa'da son bir yılda, 23'ten 38'e çıkan Ar-Ge merkezi sayısını 70'e yükseltmeyi hedefliyoruz.

TEKNOSAB, Endüstri 4.0'a geçişte öncü rolü oynayacak

Kilogram başı ihracatta 4 dolarlık değerle Türkiye'nin 2023 hedeflerine daha bugünden ulaşan Bursa, ülkemizin zenginliğini oluşturan Marmara Havzası'nın da merkezinde bulunuyor. Bursa'nın yüksek teknolojiye üretim ve ihracata dönük adımları, yurt ekonomisinde sürükleyici bir rol oynuyor. Bu noktada yeni nesil organize sanayi bölgesi TEKNOSAB, akıllı fab-

rika binaları, modern altyapısı, lojistik imkanları ve katma değerli üretim yapısıyla sanayideki dönüşümü gerçekleştirirken, Türkiye'nin Endüstri 4.0 devrimine geçişinin de liderliğini üstlenecek.

Marmara Havzası'nı katma değerli üretim ve yüksek teknoloji içeren yatırımların merkezi yapma hedefle-

rimiz doğrultusunda **İstanbul Sanayi Odası** ile işbirliği protokolümüzü de imzaladık. **İSO** ve B'TSO, önümüzdeki süreçte bölgesel planlama mantığında ihracat odaklı sektörler ile yeni nesil teknoloji ve girişim alanlarına dönük çalışmalarda birlikte hareket ederek, kentlerimizin ve ülkemizin kalkınmasına daha fazla katkı sağlayacak.

Tekstil ağırlıklı bir kent olan Denizli, sanayi ağını çeşitlendirdi

MÜJDAT KEÇECİ
Denizli Sanayi Odası (DSO) Başkanı

Denizli sanayisi, **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** her yıl yayınladığı **İSO** ilk 500 sıralamasında 12-15 sanayi kuruluşu ile yer alıyor. Özellikle

son yıllarda sıralamadaki şirket çeşitliliğini de artıran Denizli, tekstil ağırlıklı bir kent olmasının yanı sıra son zamanlarda sanayisini bakır, kablo, mermer, gıda ve makine imalatı gibi sektörlerde de çeşitlendirdi. Denizli, büyük şehirlere rağmen, ihracatta sekizinci sırada, katma değer sağlamada ise ilk 10 il içinde bulunuyor. Dolayısıyla Denizli'nin müteşebbis ve yatırımcı karakteri, hala ülke genelinde özel bir konumda yer almasını sağlıyor. Denizli'nin lokomotif sektörü konumunu koruyan tekstilde de Denizlili sanayiciler, son dönemde moda ve marka olmaya yöneldi. Bu çerçevede, ürünlerinin tanıtımına daha da yoğunlaşan sanayici, yurtdışında açtıkları satış mağazaları ile kendile-

rini güçlendirdi. Öte yandan, kent sanayicileri diğer metal sektörlerinde de yurtdışında üretim merkezleri açarak, rekabet güçlerini artırmaya odaklandı.

Ayrıca, Dördüncü Sanayi Devrimi olarak da bilinen Endüstri 4.0 Devrimi, son dönemde Denizli'li sanayicilerin dikkatini çekiyor. Bu noktada, geleceğin Endüstri 4.0'da olduğunu düşünen sanayici, Denizli **Sanayi Odası** rehberliğinde gerekli uyum ve eğitim çalışmalarına başladı. Diğer yandan, yatırımlarını da programlamaya çalışan kent, sanayi devriminin avantajlarından erken yararlanmayı amaçlıyor. **İstanbul Sanayi Odası'nın** her yıl yaptığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırması, sanayiciler

için önemli bir referans olmakla beraber, yurt içi ve dışından birçok firmaya kaynak oluşturuyor. Özellikle kredi kurumları ve yurtdışı firmalarının yararlandığı bu çalışmaya benzer bir proje daha henüz yapılamıyor.

Öte yandan, Türkiye sanayisi ise Denizli sanayisinden farklı bir şekilde ilerlemediği gözlemleniyor. 500 Şirkete ait veriler toplandığında Türkiye sanayisinin yeterli sermayesinin bulunmadığı, küresel ölçekteki miktar ekonomileri ile rekabet etmede ve özellikle genel itibarıyla katma değeri yüksek ürünler üretmede zorlandığını görülüyor. Aynı zamanda, ihracat verileri de bu durumu doğrular nitelikte. Bu çerçevede, yüksek teknoloji- li ürünlerde halen yüzde 5 aşılamıyor.

Kocaeli'den 25 firma, 2015 yılında açıklanan listede ilk 100'de yer aldı

Avrupa'yı Anadolu'ya ve Ortadoğu'ya bağlayan önemli kara, deniz ve demiryolu ulaşım ağlarının merkezinde bulunan Kocaeli, önemli bir lojistik üs olması nedeniyle de İstanbul'dan sonra yatırımcının en çok tercih ettiği iller arasında yer alıyor. Ayrıca üniversiteleri, araştırma merkezleri ve teknoparklarıyla birlikte Kocaeli, Ar-Ge çalışmalarının da yapılabileceği bir altyapıya sahip bulunuyor. Dolayısıyla kentin tanımına 'sanayi kenti' ifadesini eklemek yanlış olmaz. Halen bölgesel teşviklerde birinci bölgede yer alan kent, sadece büyük ve stratejik yatırımlar açısından beşinci bölgeden teşvik ediliyor.

Her yıl **İstanbul Sanayi Odası** tara-

fından açıklanan Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu çalışmasında görüyoruz ki ilimiz Türkiye'nin en büyük ilk iki firması olan TÜPRAŞ ve Ford Otosan'a ev sahipliği yapıyor. Ayrıca; geçen yıl açıklanan listeye göre; Kocaeli'nden 89 firma ile 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında yer aldığı tespit edilmişti. Türkiye'deki 100 büyük işletmeden 25'inin de Kocaeli'de konumlandığı belirlenmişti.

Odamızın tespitlerine göre, 2014 yılında KSO üyesi büyük sanayi kuruluşları; 500 büyüğün üretimden satışlarının yüzde 29.2'sini ve ihracatının yüzde 21.9'unu gerçekleştirdi. 500 büyük kuruluş arasında yer alan yabancı sermayeli 126 kuruluşun ise 33'ü Ko-

caeli firmalarından oluşuyor. Her ne kadar **ISO** raporlarında, Kocaeli'deki sanayi kuruluşlarının büyük bir bölümünün merkezleri, İstanbul'da gösterilse de üretim tesisleri Kocaeli'nde bulunan bu firmalar yeniden değerlendirildiğinde Kocaeli'nin gerçek gücü de ortaya çıkıyor.

Kocaeli'ne yeni ve büyük yatırımların daha da çok gelmesini istiyoruz. Bu yatırımların aynı zamanda katma değer üreten yüksek teknoloji ve çevreyle dost bir üretim yapısına yönelik olarak şekillenmesini destekliyoruz. Öte yandan, birçok büyük yatırıma ev sahipliği yapan Kocaeli'nin; yeni altyapı yatırımlarının hayata geçmesiyle birlikte; önümüzdeki yıl-

larda da yeni yatırımların daha da çok odak noktası olmaya devam edeceğine inanıyorum.

Adana, Marmara'ya alternatif olacak önemli bir üretim merkezi konumunda

Türkiye ekonomisinin yönünü 2015 yılında birçok olayın belirlediğini söyleyebiliriz. Bu olaylar arasında yurtiçindeki seçim maratonu, reform paketlerinin uzun süredir uygulamaya konulamaması, terör olayları, önemli ihrac pazarlarımız olan komşu ülkelerde yaşanan olumsuzluklar ve küresel ekonomide görülen yavaşlamadan Adana sanayi firmaları da derinden etkilendi. Yaşanan önemli ve hassas süreçte, firmalarımız da tedbirli bir şekilde hareket etmek zorunda kaldı. Teşvik sisteminden kaynaklanan zor şartlara rağmen zorlu dönemde belirsizliklere iyi yönetme başarısını gösterip, **İstanbul Sanayi Odası'nın** "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" arasına giren Adana sanayi firmalarını tebrik ediyorum.

Tarım ve sanayi alanında gelişmiş ve ülke ekonomisine önemli katkı sağlayabilen ender illerden biri konumunda bulunan Adana, nitelikli

sıçrama yapabilecek ilk 20 il arasında beşinci sırada yer alıyor. Aynı anda birçok farklı sanayinin gelişimine olanak sağlaması kent sanayisine dinamik ve esnek yapı kazandırıyor. Kentin ulaşım ve iklim gibi coğrafi avantajlarına paralel olarak sahip olduğu sanayi birikimi, sosyal imkanları, eğitim kurumları ve kuvvetli alt yapısıyla önemli potansiyel barındırıyor.

İlk ve ikinci 500'te daha fazla firma ile yer almalıyız

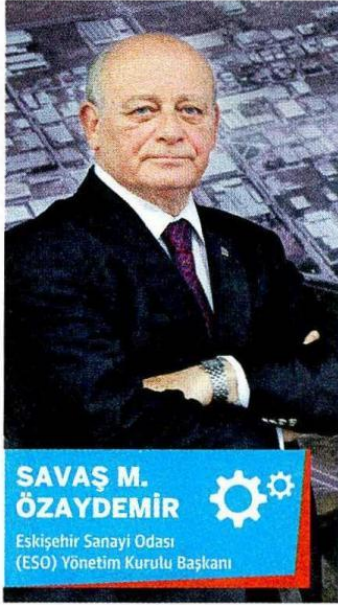
Son yıllarda stratejik yatırımlarla gündeme gelen kent, özellikle yeni yatırım yeri ve maliyetleri anlamında oldukça sıkıntılı olan Marmara'ya alternatif olabilecek önemli bir üretim merkezi konumunda bulunuyor. Doğru stratejilerle potansiyelin harekete geçirilmesi halinde, Adana'nın bölgesiyle birlikte Türkiye'nin ikinci büyük yatırım ve üretim merkezi ha-

line geleceğini düşünüyorum. Köklü ve güçlü sanayi geçmişine sahip ve Türkiye'nin sanayileşen ikinci kenti olan Adana'nın, gerek ilk 500, gerekse ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu arasında yer alan sanayi firma sayısını yeterli görmüyoruz. Adana, maalesef bugün bulunduğu nokta itibarıyla arzu ettiğimiz seviyede değil. Bundan çok daha iyisini hak ediyor.

Adana'nın üretim, istihdam ve ihracatının artması, Ar-Ge ve inovasyon öncelikli hedefimiz olmaya, katma değeri yüksek ürün imalatı ve ihracatına odaklanma yolunda çabalarımızın devam etmekte, Adana sanayisinin güçlü biçimde daha ileri seviyelere taşınması, hak ettiği yere kavuşabilmesi için yoğun gayret göstermekteyiz. Bu çabalarımıza ek olarak, sanayi ve üretimi merkeze alan yapısal reformların acilen uygulanmasını, yatırım, teşvik başta olmak üzere iş hayatı ve sanayi üzerindeki

yüklerin azaltılmasını, teşvik uygulamalarında düzenleme yapılarak ilçe bazında ve uzun vadede sağlanan katkı payı yerine yatırımcı heyecanını artıracak doğrudan desteklere ağırlık verilmesini bekliyoruz.

Türkiye’de, bu yılın şubat ayında takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi yıllık temelde yüzde 5.8 artarak, olumlu bir seyir ortaya koydu. Diğer taraftan, göstergeler ise mart ayından itibaren ekonomik aktiviteye ilişkin olarak daha zayıf bir tablo

İlk çeyrekte ithalatın düşüşe geçmesi dış açığı %21 azalttı

çiziyor. Mart ayı ihracat hacmine bakıldığında yıllık bazda yüzde 2.3 oranında artarken ithalat hacmi giderek düşüyor. Dolayısıyla da yılın ilk çeyreğinde dış ticaret açığı, 2015’in aynı dönemine göre yüzde 21 daraldı. Öte yandan, nisan ayında IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Raporu’ndaki büyüme tahminlerini revize etti. Buna göre, küresel büyüme tahmini bu yıl için yüzde 3.4 rakamından yüzde 3.2’ye indirdi. Benzer durum 2017 yılı için de yapıldı. 2017’de yüzde 3.6’dan yüzde 3.5’e getirilen bir tahmin söz konusu. Yine IMF, Türkiye içinse 2016 büyüme tahminini yüzde 3.2’den yüzde 3.8’e yükseltti. Ayrıca, global ekonomilerin izlediği Çin’deki gelişmeler ve FED açıklamaları dikkat çekiyor. Buna göre Çin ekonomisi yılın ilk çeyreğinde yüzde 6.7 ile dokuz yıldır ilk defa en zayıf

büyüme performansını kaydetti. Ayrıca, FED’in yaptığı açıklamada, faiz artırımına gidileceği açıklandı.

Her yıl **İstanbul Sanayi Odası** tarafından hazırlanarak kamuoyuna açıklanan **ISO 500** çalışması, Türkiye’deki sanayinin ulaştığı mali kapasiteyi yansıtıyor. Söz konusu çalışmanın gerek birincisi gerekse ikincisinde her yıl Eskişehir’den de firmalar yer alıyor. Bunun başlıca nedenini ise Eskişehir’deki sanayi kuruluşlarının Türkiye’deki ekonomik yapıya paralel bir şekilde, ihracata yönelmesi oluşturuyor.

Genel olarak Eskişehir ihracatına baktığımızda ise 2015 yılı sonunda Eskişehir **Sanayi Odası** (ESO) üyelerinin ihracat tutarının 2.2 milyar dolara ulaştığı görülüyor. Sanayi kuruluşlarının bu düzeydeki ihracat potansiyeli, Eskişehir’deki sanayinin

kaliteli ve dünya standartlarında üretim yaptığının göstergesi olarak kabul edilebilir. 2015’te ESO’ya üye 110 firmanın küresel ölçekte 100 ülkeye ihracat yaptığı biliniyor.

Havacılık sanayii ürünleri ihracatın büyük kısmını oluşturuyor

ESO üyelerinin ihracatı içinde yüksek teknolojiye dayalı havacılık sanayii ürünleri ihracatının büyük bir önemi var. 2000 yılında 55 milyon dolar olan havacılık sanayii ürünleri ihracatı, 2015 yılı sonunda 300 milyon dolara ulaştı. Sadece havacılık sanayi ürünleri ihracatının toplam ihracat içindeki payının yüzde 15’e ulaşması da Eskişehir sanayisinin başta havacılık olmak üzere, orta ve ileri teknoloji dallarında uzmanlaştığını, rekabetçi gücünü her sene daha ileri seviyelere taşıyacağını gösteriyor.

Üretimde yer alan sanayici, Gaziantep'in performansını artırıyor

Türkiye'de büyüklüğü bakımından başlıca organize sanayi bölgesini oluşturan Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) 925 fabrika faaliyet gösteriyor. Ayrıca yatırımların da devam ettiği Gaziantep OSB'de, yeni yatırımlar sonucunda sigortalı çalışan sayısı 2015'te yüzde 3.9 artış gösterdi. Böylece, istihdamı 272 bine ulaşan kentin, bildirge veren işyeri sayısı da yüzde 4 artış göstererek, 29 bin seviyesini geçti. Yüzde 94.7'sini imalat sanayi ürünlerinin oluşturduğu ihracat ise geçen yıl 6.2 milyar dolar seviyesini gördü. Gaziantep'in, en fazla ihracat yapan ilk 10 il arasında altıncı sıradaki yerini koruması ve ihracatı en az oranda düşen şehir olması da olumlu gelişmeler arasında yer aldı. Kentin bu başarısındaki en

önemli etkenden biri ise reel sektör. Özellikle işin üretim ayağını üstlenen sanayici şirketler, Gaziantep'in ekonomik performansını artırdı.

ISO 500, şirketlerin daha çok büyümesi gerektiğini gösteriyor

Türkiye sanayisinin büyükleri hakkında bilgi veren **ISO 500** listesi, aynı zamanda söz konusu şirketlerin daha çok büyümesi gerektiğini de ortaya koyuyor. Türkiye'nin 2023 yılında küresel ölçekte en büyük 10 ekonomisi arasında yer alabilmesi için büyüme hızını yüksek tutması gerekiyor. Bu süreçte ise şirketlerin küresel ölçekte standartlara kavuşturulmasına ihtiyaç duyulduğu gibi, sanayide katma değerli ve ileri teknolojiye dayanan bir üretim yapısına geçilmesi

de zorunlu hale geliyor. Zorunlulukların yerine getirilmesi ve üretim yapısındaki değişiklik ise ihracat ve istihdam artışını da beraberinde getirmesi bekleniyor.

Ekonomik kazanımlar artırılmalı

Öte yandan, Türkiye'de ekonomik kazanımların da artırılarak sürdürülmesine ihtiyaç var. Ekonomik başarı ise ancak istikrarla mümkün olabilir. Bu noktada Türkiye'de uygulanan yapısal reformların sağladığı etkiyle küresel ölçekteki başlıca büyüme performanslarından birisi sergileniyor. Türkiye'nin kalkınmasını amaç edinmiş ve bunun için çalışan iş adamları, ilerleme ve ekonomik büyümeyi daha da artırmayı amaçlıyor.

Yatırımcıya yeni sanayi alanları açarak, Mersin'i büyütebiliriz

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) her yıl açıkladığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' listesinde Mersin, 2014'te sadece beş firmasıyla yer almıştı. Kentteki sanayinin yeterince gelişmediğini gösteren bu durum, aynı zamanda Mersin'in henüz bir sanayi kenti olmadığını ortaya koydu. Öte yandan, sanayi kenti olarak nitelendirilen Gaziantep, Kahramanmaraş, Konya ve Kayseri gibi şehirlere göre daha fazla avantajı bünyesinde barındıran Mersin'de sanayi kuruluşu sayısının üst seviyede olması gerekiyor. Ayrıca, kentte bir limanın bulunması en büyük avantaj. Ancak Doğu Akdeniz'de stratejik öneme sahip en büyük limanı bünyesinde barındıran Mersin, bu avantajı yeterince değerlendiremedi. Dolayısıyla böyle bir limana sahip ve transit yol güzerga-

hı üzerinde bulunan bir şehrin sanayinin her kolunda daha fazla gelişim göstermesi gerekiyor. Bu çerçevede, şu anki sayıyı daha da artırmak adına, bölgede yatırım yapacak sanayicilere yeni sanayi alanları açılarak, teşvik edilmesini bekliyoruz.

Hizmet sektöründe öne çıkıyor

Genellikle hizmet sektöründe öne çıkan kent, sanayisini yeterince geliştiremedi. Bu noktada, Mersin'de sanayinin gelişmemesinde, kentteki bütün dinamiklerin kusuru bulunuyor. Ancak, bu durumun kalıcı görülmemesi gerekiyor. Dolayısıyla yerel yöneticilerin, sivil toplum kuruluşlarının ve siyasetçilerin bu konu için bir değerlendirme yapması ve bir çözüm bulması bekleniyor.

Mersin'de sanayi sektörünün geli-

MAHMET ARSLAN

Mersin Ticaret ve Sanayi
Odası Meclis Başkanı

şebilmesi ve üretime daha fazla katkı sunulması için ilk önce sanayi bölgelerinin genişletilmesi şart. Mevcut alanlar sanayinin gelişimi için yeterli değil. Sonrasında ise bölge için uygun ve cazip olan sektörlerden yatırımcıların davet edilerek, kentte yatırım yapmaları sağlanmalı. Bu aşamada, kentte farklı sektörlerde bir kümelenme oluşturulabilir. Özellikle, Marmara Bölgesi kümelenme açısından Mersin'e çok iyi bir örnek teşkil ediyor. Marmara'dan çok daha fazla avantajı bulunan Mersin'in artı yönleriyle değerlendirilmesi bekleniyor.

Tarım sektöründe üretim fazla fakat tarıma dayalı sanayi yetersiz

Mersin'de özellikle tarım sektöründe üretim fazla ancak, tarıma dayalı sanayi olması gerektiği gibi değil. Bu-

nun başlıca nedeni ise kentte yetişen tarım ürünlerinin sofraalık ve dayanıksız olması. Başta meyve yer almak üzere, diğer tarım ürünlerinde ekimin teşvik edilmesi, sanayi sektörünü de geliştirir. Bu kapsamda ilk önce tarıma dayalı sanayide bir kümelenme çalışması uygulanabilir. Bunun yanı sıra otomotiv sanayii de Mersin için oldukça uygun bir sektör. Çünkü kent; Ortadoğu, Afrika, Avrupa gibi otomotiv sanayinin bütün müşterilerine komşu ve liman avantajına sahip. Bu nedenle Mersin otomotiv sektörü için dağıtım merkezi ve bir hub olabilir. Diğer yandan, Türkiye'de şu an 4. Sanayi Devrimi de gündemde. Orta Anadolu ve Marmara'da sanayi alanında yoğunluk fazla. Dolayısıyla Mersin, söz konusu devrimin başlangıç noktası için tercih edilebilir.

İSO, sanayinin yeni reçetesini açıkladı:

Büyüme; yüksek teknoloji ürünleri, tasarım, markalaşma ve Ar-Ge ile anlam kazanır

İstanbul Sanayi Odası'nın bu yıl 48'incisini yayımladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-İSO 500' araştırmasının sonuçları, ekonomide artık yeni bir büyüme modeli benimsenmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Söz konusu araştırma sonuçlarına göre, İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketleri üretimden net satışlarını 2015 yılında yüzde 7 artırarak, 450.5 milyar liraya çıkardı. Ayrıca sanayicinin esas faaliyetlerinden elde ettiği kârın net satışlara oranı ise yüzde 8.7'ye ulaştı. Dolayısıyla 2014 yılında 30.4 milyar lirayı bulan faaliyet kârını yüzde 44.9 oranında artıran 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, 44.1 milyar lirayı buldu. 500 Büyük Kuruluşu'nun kârında meydana gelen artışa rağmen ekonomideki çarpık

finansman yapısı, kârdaki niteliğin de sorgulanmasına yol açtı. Öyle ki 2015'te kârın hatırı sayılır bölümü finansman giderine harcandı. Farklı bir ifadeyle sanayici elde ettiği 44 milyar TL kârın 28 milyar lirasını kapsayan yüzde 63.4'lük dilimi finansman gideri olarak kaybetti.

Bu durum borç/özkaynak arasındaki makasın firmalar aleyhine açılmasına neden olurken, Türkiye ekonomisindeki karar vericilerin de artık yeni bir büyüme modeli üzerinde düşünmesi gerektiğini ortaya koydu. Türkiye'nin artık geleneksel üretim tekniklerine bağlı düşük ya da orta düşük teknoloji ürün grupları ile daha fazla büyüyemeyeceğini ve bu durum karşısında imalat sanayiinin ekonomideki büyüme performansının altında kalacağı tespiti yapılıyor. İSO

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun kârlılık performansına ilişkin bir başka gösterge de kâr ve zarar eden kuruluşlar tablosu. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun içinde 2014'te, 417'yi bulan kârlı şirket sayısı 2015 yılında 400'e indi. 2015 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 100 oldu. Anketin sonuçlarında kurtuluş reçetesi olarak; yüksek teknoloji ürünlere bağlı tasarım, markalaşma ve Ar-Ge çalışmalarının yapılması ile Türkiye'nin nitelikli büyüme ortaya koyabileceği görüşü kaydediliyor. Bu sayede sanayideki büyümede nitelik sorununun ortadan kalkacağına dikkat çeken araştırma sonuçları, dolayısıyla finansman giderlerinin de borçlanma yerine yüksek teknoloji çalışmalarına harcanabileceğini öngörüyor.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun finansman giderlerinin faaliyet kârı oranının küresel ölçekteki ortalamadan bir hayli uzak olması da Türkiye'de bozulan finansal yapıyı gözler önüne seriyor. Çalışmaya göre küresel ölçekte firmalar faaliyet kârının yüzde 16'sını finansman giderlerine harcarken, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda söz konusu oran yüzde 63'ü buluyor. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun finans yapısındaki bozulmayı gösteren önemli bir veriyi ise borç/özkaynak ilişkisi ortaya koyuyor. 2009 yılında yüzde 50.9 oranına ulaştıktan sonra gerileme eğilimine giren özkaynakların toplam varlıklar içindeki payı 2012 yılında yüzde 47.2'ye, 2014'te yüzde 43'e ve 2015'te de yüzde 39.9'a geriledi. Toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise 2012 yılında yüzde 52.8 iken, 2014 yılında yüzde 57'ye, 2015 yılında ise yüzde 60.1'e yükseldi.

Bu parametrede sadece özel sektör kuruluşları ele alındığında ise bozulmanın özkaynaklar aleyhine gelişti-

Üretimden satışlarda ilk 10 kuruluş

2015	2014	Kuruluş	İl	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	1	TÜPRAŞ	Kocaeli	35.437.857.256
2	2	Ford	İstanbul	14.732.855.608
3	4	Arçelik	İstanbul	9.998.905.712
4	3	Oyak-Renault	İstanbul	9.893.409.307
5	9	TOFAŞ	İstanbul	8.434.241.768
6	5	EÜAŞ	Kamu	6.794.953.087
7	8	ERDEMİR	İstanbul	6.475.141.395
8	13	Hyundai Assan	Kocaeli	6.236.714.393
9	7	İSDEMİR	İskenderun	5.890.461.750
10	6	İçdaş Çelik	İstanbul	5.773.475.786

ği görülüyor. 2015 yılında özel kuruluşların özkaynak oranı yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranı ise yüzde 63'e yükseldi. Yine vergi öncesi kâr ve zarar oranlarındaki değişim borç/özkaynak ilişkisindeki bozulma ile birlikte değerlendirildiğinde, sanayi şirketlerinin 2015 yılında özkaynak artışları için sınırlı bir iç kaynak sağlayabildiğini gösteriyor. Dolayısıyla kârın finansman giderleri ile erimesi

sonucu sınırlanan iç kaynak, özkaynakların payının azalmasına, buna karşın borçlanma ihtiyacının da artmasına yol açtı. Bu durum 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelelerini yine borçlanma ve görece olarak daha sağlıksız bir şekilde finanse ettiklerini gösteriyor.

Öte yandan, global ekonomideki durgunluk ve jeopolitik faktörlerin de etkisiyle 500 Büyük Sanayi

Kuruluşu'nun ihracatında bir gerileme söz konusu. Son üç yıldır durağanlaşan Türkiye ihracatı doğrultusunda İSO 500'ün ihracatında da belirgin bir durağanlaşma ve düşüş görülüyor. 2015 yılında, İSO 500'deki kuruluşların ihracatı yüzde 12.9 azalarak, 61.3 milyar dolardan 53.4 milyar dolara geriledi. Böylece İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2014 yılı itibarıyla Türkiye'nin ihracatının yüzde 38.9'unu ve sanayi ihracatının da yüzde 40.7'sini gerçekleştirirken, 2015 yılı itibarıyla Türkiye'nin ihracatının yüzde 37.2'sine ve sanayi ihracatının da yüzde 38.9'una imza attı.

Kredilerin nasıl kullanıldığı önemli bir ayrıntı oldu

İSO 500'deki firmaların borçlanmadaki vade yapısı da bozulan finansal yapıyı ortaya koyuyor. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı küresel ölçekte yüzde 25 iken İSO 500'de yüzde 39 seviyesinde. Yine finansman giderleri olarak devamı sayfa 8'de ➤

alınan kredilerin nasıl kullanıldığı da **İSO 500** çalışmasının dikkat çektiği konuların başında geliyor. Söz konusu göstergeye göre, küresel ölçekte yüzde 66'ya bulan duran varlıkların aktiflere oranı, **İSO 500**'de yüzde 46 ile 20 puan aşağıda bulunuyor. Bu veri, yabancıdan aldığı kredinin makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüştüğünü gösteriyor. Türkiye'de ise kaynak kullanımı daha çok alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesi şeklinde değerlendiriliyor. Öte yandan, duran varlıkların 2015'te yüzde 45.9'dan yüzde 46.3'e çıkmasını olumlu bir gelişme şeklinde yorumlayan İSO yönetimi, finansman yapısındaki bunca bozulmaya, toplam varlıklar içinde özkaynakların sürekli erimesine karşın yatırıma devam edilmesini olumlu buluyor.

Ar-Ge harcamaları arttı fakat teknolojinin niteliği hâlâ yetersiz

Türkiye ekonomisinin Endüstri 4.0 süreci ile yeni bir dönüşüme girdiği tespitini yapan uzmanlar, söz konusu sürecin gelişimine yön verecek ana parçanın 500 Büyük Sanayi Kuruluşu olduğu yönünde görüş bildiriyor. Dolayısıyla 500 büyüğün Ar-Ge faaliyetlerine ayırdığı pay, yüksek teknolojiye sahip ürünleri imal etme becerisi, tasarım ve markalaşma yönündeki çalışmaları, bilişim teknolojisiyle entegre üretim metotları Türkiye'nin yeni büyüme modelinin yönünü belirleyecek. Dolayısıyla daha fazla Ar-Ge ile daha nitelikli ürün imalatı finansal yapıdaki bozulmaya rağmen elzem olmalı.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2015'teki Ar-Ge harcamaları anket verileri ile 3.35 milyar TL düzeyinde. Bu rakam 2014 yılı sonuçlarında 3.13 milyar TL düzeyinde idi. Dolayısıyla 2015 yılındaki Ar-Ge harcamalarının yüzde 7 arttığı görülüyor. 2015 yılında anket verileri ile toplanan Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı 2014 yılında yüzde 0.74 iken 2015 yılında yine yüzde 0.74 seviyesinde kaldı. 2014'te 239 sanayi kuruluşu Ar-Ge harcaması yaparken, 2015'te bu sayı 243'e çıktı. Harcanan kaynak bakımından artış kaydeden Ar-Ge harcamalarının üretilen katma değer niteliği bakımından yetersiz kalması ise işletmelerin daha güçlü finansman modellerini benimsemesi gerçeğini ortaya koyuyor.

Buna ilave 2015 yılında gelir tablosu verisi ile hesaplanan Ar-Ge harcamaları ise 2.48 milyar TL olarak ölçüldü. Dolayısıyla 2014 yılına göre yüzde 18.6'lık artış gözlemlendi. 2015 yılında gelir tablosu ile hesaplanan Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı ise yüzde 0.50'den yüzde 0.55'e çıktı. En yüksek Ar-Ge harcaması olan sektörler ise 982 milyon TL ile madencilik ve taş ocaklığı, 929 milyon TL ile motorlu kara taşıtları sanayii ve 310 milyon TL ile elektrikli teçhizat sanayii oldu.

Yabancı sermayeli kuruluşların üretimden satışlardaki payı arttı

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2015'te bir adet azalarak, 125'e indi. 2015 yılında **İSO 500** kapsamındaki 125 yabancı sermaye paylı kuruluşun toplam üretimden satışlar içindeki payı yüzde 31.1'i buldu. Bu rakam 2014 ile karşılaştırıldığında, 1.5 puanlık artıştan söz edilebilir. Firma sayısındaki azalmaya karşın üretimden satışlar içindeki payın artışı ise sürdü.

Üretici fiyatlarıyla brüt katma değer içinde yabancı sermaye paylı kuruluşların payı 2014 yılında yüzde 40.3 iken 2015 yılında yüzde 39.9'a geriledi. Dönem kâr ve zarar toplamı içinde yabancı sermayeli kuruluşların payı 2015 yılında yüzde 32'ye indi. Bu oran 2014 yılında yüzde 33.7 olarak gerçekleşmişti. Yabancı sermayeli kuruluşların sayısındaki azalma 2015 yılında dönem kâr ve zarar toplamı içindeki paylarının da düşmesine neden oldu. Yabancı sermaye paylı kuruluşlar 2015 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun faiz, amortisman ve vergi öncesi toplam kâr ve zararının ise yüzde 29.6'sını gerçekleştirdi. Bu oran 2014 yılında yüzde 32.3 düzeyindeydi.

Yine yabancı sermaye paylı kuruluşlar 2015 yılında **İSO 500** ihracatının yüzde 42.1'ini gerçekleştirdi. Yabancı sermaye paylı firmaların sayısındaki azalmaya rağmen toplam ihracat içindeki pay 2014 yılına göre 1.3 puan arttı. Böylece 2010 yılından bu yana süren ihracat içindeki pay gerilemesi 2015 yılında artışa döndü. Öte yandan yabancı sermaye paylı kuruluşlar 2014 yılında 25 milyar dolar ihracat ile Türkiye'nin ihracatının yüzde 15.9'unu, 2015 yılında ise 22.5 milyar dolar ihracat ile yüzde 15.6'sını gerçekleştirdi.

Ihracatta ilk 10 kuruluş

2015	2014	Kuruluş	Ihracat (Bin \$)
1	2	Ford	3.847.112
2	1	TÜPRAŞ	2.911.830
3	3	Oyak-Renault	2.678.134
4	5	TOFAŞ	2.103.078
5	4	Arçelik	1.791.770
6	-	-	-
7	25	İstanbul Altın Rafinerisi	1.327.669
8	6	Toyota Otomotiv	1.088.784
9	8	Bosch	1.059.063
10	9	BSH Ev Aletleri	794.407

İstihdamda ilk 10 kuruluş

Sıra No	Kuruluş	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	500 Büyük Sıra No
1	Arçelik	18.110	3
2	Ford	10.745	2
3	Sofra Yemek	10.667	122
4	Türkiye Şeker Fabrikaları	9.696	20
5	-	-	-
6	Bosch	7.985	22
7	-	-	-
8	Çay İşletmeleri	7.390	42
9	EÜAŞ	7.333	6
10	TOFAŞ	7.182	5

En fazla kâr eden ilk 10 kuruluş

Sıra No	Kuruluş	Dönem Kârı (TL)	500 Büyük Sıra No
1	TÜPRAŞ	1.914.131.298	1
2	Eti Maden	1.248.003.378	32
3	ERDEMİR	1.206.023.902	7
4	İSDEMİR	1.023.466.258	9
5	TPAO	822.580.033	54
6	Mercedes-Benz	778.451.810	12
7	EÜAŞ	704.762.686	6
8	-	-	-
9	PETKİM	592.390.470	16
10	-	-	-

Katma değerde ilk 10 kuruluş

Sıra No	Kuruluş	Brüt Katma Değer (TL)	500 Büyük Sıra No
1	TÜPRAŞ	29.840.585.698	1
2	-	-	-
3	JTI Tütün Ürünleri	8.640.426.656	66
4	Anadolu Efes	3.802.399.218	86
5	Aygaz	2.846.622.181	13
6	-	-	-
7	Ford	2.596.140.558	2
8	EÜAŞ	1.888.318.768	6
9	İSDEMİR	1.878.533.689	9
10	Arçelik	1.876.689.981	3

Sanayi özkaynağı eritti, faize çalıştı!

Sanayide finansman yükü ağırlaşıyor. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda borçların özkaynaklara oranı 2015 yılında yüzde 171'e ulaşırken, devler kârlarının yüzde 63.4'ünü finansman giderine harcadı

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015 raporunu açıkladı. Raporda ulaşılan sonuçlara göre, faaliyet karlılığında artış gözlenmesine karşın, finansman giderlerinin hızlı büyümesine bağlı olarak sanayinin kaynak yapısındaki bozulma artarak devam ediyor. 2015 yılında 491 özel sanayi kuruluşunda yaratılan net katma değer yüzde 16.2'sini ödenen faizler oluşturdu ve bu oran 2001 krizi ve krizin etkilerini taşıyan 2002 yılından bu yana en yüksek seviyesine ulaştı. Geçen yıl da büyümesi eko-

nomideki büyümenin altında kalan sanayi devlerinin finansman giderlerindeki yüzde 75'lik artış dikkati çekti. 2008'de yüzde 100'ün üstüne çıkan ve bu tarihten itibaren tırmanış seyrine giren özkaynakların borçlara oranı da geçen yıl yüzde 171'e rekor seviyeyi gördü. Şirket büyüklükleri sıralamasında da 2015 yılına Koç Grubu damgasını vurdu. Üretimden satışlarda ilk sırayı TÜPRAŞ aldı. TÜPRAŞ dönem kârında da listenin başında yer alırken, ihracat sıralamasının lideri Ford Otomotiv oldu.

MEHMET FİLOĞLU-SERCAN AKINCI / 12-13

500 BÜYÜK ŞİRKETİN KARNESİ-2015 (Yıllık değişim, %)

	2014			2015		
	500 BSK	489 ÖK	11 KK	500 BSK	491 ÖK	9 KK
Üretimden satışlar (net)	10.0	11.1	-8.6	7.0	7.5	-3.9
Net satışlar	3.9	4.7	-10.8	7.5	8.0	-2.8
Ihracat	-3.1	-3.2	5.0	-12.9	-13.1	-1.0
Dönem karı (V.Ö)	16.4	36.0	-63.2	5.2	2.2	50.3
Dönem zararı	-7.7	-41.9	166.2	9.1	103.5	-95.8
Toplam borçlar	7.8	6.4	38.0	19.0	19.7	8.5
Kısa vadeli borçlar	3.2	3.7	-7.1	13.9	15.7	-24.9
Uzun vadeli borçlar	15.8	11.0	165.5	27.0	25.9	41.6
Özkaynak	7.8	11.3	-6.6	4.6	5.4	0.6
Aktif toplamı	7.8	8.3	3.7	12.8	13.9	3.0
Duran varlıklar	13.1	9.6	43.6	13.8	14.3	10.1
Ödenen faizler	31.2	28.4	162.3	20.6	21.9	-10.7
Net katma değer (faktör fiyatı)	6.5	16.0	-65.8	12.5	7.7	134.2

BSK (Büyük Sanayi Kuruluşu) ÖK (Ortalama Sanayi Kuruluşu) KK (Küçük Sanayi Kuruluşu)

ÜRETİMDEN SATIŞLAR (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ	35.437
2	Ford Otomotiv	14.732
3	Arçelik	9.998
4	Oyak Renault	9.893
5	TOFAŞ	8.434
6	EÜAŞ	6.794
7	ERDEMİR	6.475
8	Hyundai Assan	6.236
9	İSDEMİR	5.890
10	İçdaş Çelik	5.773

İHRACAT (Milyon \$)

1	Ford	3.847
2	TÜPRAŞ	2.911
3	Oyak-Renault	2.678
4	TOFAŞ	2.103
5	Arçelik	1.791
6	-	-
7	İstanbul Altın	1.327
8	Toyota	1.088
9	Bosch	1.059
10	BSH Ev Aletleri	794

DÖNEM KÂRI (Vergi Öncesi) (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ	1.914,1
2	Eti Maden İşl.	1.248,0
3	ERDEMİR	1.206,0
4	İSDEMİR	1.023,5
5	Türkiye Petrolleri	822,6
6	Mercedes-Benz Türk	778,5
7	EÜAŞ	704,8
8	Adını açıklamadı	-
9	PETKİM	592,4
10	Adını açıklamadı	-

Sanayi devlerinin kaynak yapısında bozulma sürüyor

■ Özel sanayi kuruluşlarında kaynak yapısı (Borç/Özkaynak, %)

"Sanayinin çarklarının bu modelle dönmesi zor"

Raporun sonuçlarını değerlendiren İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, finansman giderlerindeki olağanüstü artışa dikkat çekti. "Sanayicinin dişleriyle tırnağıyla kazandığı paranın üçte ikisinin finansmana gittiğine" işaret eden Bahçivan, "Bankalar da bu durumdan mutsuz. Böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmesi çok kolay görünmüyor" dedi. Bahçivan, Türkiye'nin yeni büyüme hikayesinin Ar-Ge ve yüksek teknolojiyle desteklenmesi gerektiğini söyledi. **12**

500 BSK'DA ÖNE ÇIKAN GELİŞMELER

► Üretimden net satışlar 2015'te yüzde 7 oranında artışla 450.5 milyar TL olarak gerçekleşti. Reel artış yüzde 0.8 oldu.

► Vergi öncesi kâr yüzde 4.5 arttı.

► Faaliyet kârının net satışlara oranı yüzde 8.7'ye yükseldi.

► Aktif karlılığı yüzde 5.6'ya geriledi

► Kârlı şirket sayısı 417'den 400'e indi

► İhracat yüzde 13 azaldı

► İstihdam yüzde 3.8 arttı

► Alınan krediler, yatırım yerine işletme sermayesine gitti

► Sanayinin GSYH'daki payı yüzde 15.6'ya geriledi

► Katma değer yüzde 3.2'sini yüksek teknoloji üretim oluşturdu.

Devlerin kârı Ar- Ge'ye değil faize gitti

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye'nin en büyük ilk 500 sanayi kuruluşunu belirlediği araştırmada zirve yine Tüpraş'ın oldu. Tüpraş'ın Ford ve Arçelik takip ederken, Türkiye'nin en büyük 500 şirketi, Türkiye ihracatının toplam yüzde 37,2'sini yaptı. İlk 500 içinde ağırlıklı olarak gıda, otomotiv ve demir-çelik sektörlerinden firmalar yer alıyor.

İmalat sanayisinin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payı yüzde 15,6'ya gerilemesine karşın, 500 şirketin faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 44,9 artarak 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Öte yandan sanayicilerin Ar-Ge harcamalarının üretimden satışa oranı geçen yıla göre değişmezken, sanayiciler 2015 yılında kazandıklarının 3'te 2'sini finansman giderlerine harcadı.

SERCAN AKINCI
MEHMET FİLOĞLU-İSTANBUL

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun faaliyet kârı artıyor. Önceki yıl toplam 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı 2015'te yüzde 44,9 artarak 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Buna karşın 500 büyük sanayinin faaliyet kârının yüzde 63,4'ünü finansman giderlerini karşıladı. Dev sanayiciler Ar-Ge harcamalarına ise 3 milyar 351 milyon lira yatırdı. Sanayicilerin önceki yıl olduğu gibi üretimden satışlarının yüzde 0,74'ünü Ar-Ge'ye ayırdı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015' araştırmasını açıkladı. Raporu açıklayan İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdoğan Bahçivan**, 2015'te ekonominin yüzde 4, imalat sanayisinin yüzde 3,8 büyüdüğünü anımsatarak, son dört yıldır imalat sanayisinin ekonominin altında büyüdüğünü aktardı. Bahçivan, sanayi sektörünün tüm ülkeler için ekonomik büyümenin ve teknolojik gelişmelerin temelini oluşturmasını devam ettirdiği kaydederek, bu sektörün ülkelerin ekonomisinin büyümesine yaptığı katkılarının öneminde bulundu.

Faaliyet kârının net satışa oranı yüzde 8,7'ye ulaştı
Bahçivan, 2015 yılında 180.500'ü aşan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olan üretimden net satışlarının 2015 yılında yüzde 7 artarak 450,5 milyar lira olarak gerçekleştiğini söyledi. Sanayicinin esas faaliyetlerinden elde ettiği kârın 2014 yılına göre ciddi şekilde arttığını dile getiren Bahçivan, "Faaliyet kârının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014'te 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44,9'luk bir artışla 44 milyar 144 milyon liraya ulaştı" diye konuştu.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdoğan Bahçivan, sanayicilerin finansman giderlerinin 2015 yılında da anormal yüksekliğini dikkati çekerek, "Sanayicilerin birer emekle oluşturduğu faaliyet kârının büyük bir bölümü finansman giderlerine gidiyor. Burada finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75,1 arttığını dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani sanayide elde ettiği 44 milyar lira kârın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü, finansman gideri olarak kaybediyor" ifadelerini kullandı.

Faaliyet kârının 3'te 2'si finansmana gidiyor

Sanayicilerin finansman giderinin son 4 yılda sürekli arttığını, yüzde 35, yüzde 50'den geçen yıl yüzde 63'e yükseldiğini ifade eden Bahçivan, sanayicinin kazandığının yüzde 63'ünü finansmana harcadığını bildirdi. Bahçivan, "Bir başka deyişle, sanayicinin dişile tırnağıyla, Ar-Ge yaparak, yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı parayı neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değil. Türk sanayi kuruluşlarının finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek" dedi. Bahçivan, sanayiciler-

rin önemli oranda artırdığı esas faaliyet kârının finansman gideriyle eridiğini bildirdi.

FAVÖK büyüklüğü 62 milyar lira oldu

Bahçivan, 2015'te 500 Büyük Sanayi Kuruluşunda FAVÖK (Faiz Amortisman ve vergi öncesi kâr) mutlak büyüklüğünün yüzde 23 artarak 62 milyar lira olduğunu belirterek, sanayicilerin FAVÖK oranlarındaki iyileşmeye ağırlık verdiğini aktardı. 2009 yılında yüzde 50,9'a ulaştıktan sonra gerileme eğilimine giren öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payının 2015 yılında yüzde 60,1'e yükseldiğini bildirdi. 2015 yılında özel kuruluşların öz kaynak oranının yüzde 37'ye inerken, borçluluk oranının yüzde 63'e yükseldiğini kaydetti. Bahçivan şunları söyledi: "İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışlarından söz ederken bu verinin 2014 yılında yüzde 7 artarak, vergi öncesi kâr ve zarar toplamının ise sadece yüzde 4,5 arttığı bilgisini de paylaştım. Bu veri, toplam varlıklar içindeki borç/öz kaynak dengesindeki bozulma ile birlikte değerlendirildiğinde, sanayi şirketlerinin 2015 yılında öz kaynak artışı için sınırlı bir öz kaynak sağlanabildiğini göstermektedir. Kârlardaki yavaşlama ve bin bir güçlükle yarattıkları kârın finansman giderleriyle erimesiyle emirlerin çoğu kaynak, öz kaynakların payının azalmasına, buna karşın borçluluk ihtiyacının da artmasına yol açmaktadır. Bunun 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyüme oranı yavaşlama ile ve geçice olarak daha sağlamsa bir şekilde finansman etmiş olduklarını göstermektedir."

Orta-düşük teknolojiyi payı yüzde 39
Bahçivan, 180.500'ün kârı rasyosu ve borçluluk oranlarının dünyaya örnek alınmasıyla karşılaştıkları dönemde benzer olduğunu ifade ederek, buna karşılık finansman giderlerinin faaliyet kârına oranına bakıldığında dünyada yüzde 16 olan oranın 180.500'de yüzde 63'te ulaştığını anlattı.

Küsa vadeli mali borçların toplam mali borçluluk oranının dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık 180.500'de yüzde 39 olduğu bilgisini veren Bahçivan, dünya özel sektörün kullandığı kredilerin daha çok yatırımın, yani duran varlıklara gittiğini, Türkiye'de ise alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine harcandığını söyledi.

İSO 500'ün Ar-Ge harcamalarının 2015'te yüzde 7 artarak 3,35 milyar lira olarak gerçekleştiğini dile getiren Bahçivan, bu rakamın çok düşük olduğunu bildirdi. Raporu göre, artıran diğer Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı ise bir önceki yıl olduğu gibi yüzde 0,74 olarak aynı kaldı. 2015 yılında yaratılan katma değer içinde orta-düşük teknolojiye yönelik sanayilerin payı yüzde 39'a çıkarken, düşük teknolojiye yönelik sanayilerin payı yüzde 38,9'a, orta-yüksek teknolojiye yönelik sanayilerin grubunun payı ise yüzde 18,9'a indi. Yüksek teknolojiye yönelik sanayilerin grubunun payı ise geçen yıl ile aynı seviyede kalarak yüzde 3,2 oldu.

'Kalkınma bankacılığı için çalışmalar yapıyoruz'

Raporu açıkladıktan sonra soru-cevap bölümünde sanayiye yönelik bir kalkınma bankacılığı geliştirilmesi üzerine çalışmalar yürüttüklerine değinen **İSO Başkanı Erdoğan Bahçivan**, "Bankalar ile sanayiciler karşı karşıya gelmemeli. Bankaların da kendilerine göre haklılık payı var. Türkiye'de sanayinin finansmanı konusunda yasal, reformist bir ekonominin oluşması gerekiyor" dedi. Finansman giderlerinin faaliyet kârının dünya ortalamasına göre oldukça yüksek olduğunu söyleyen Bahçivan, Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütülmesinin imkansız olduğunu belirtti. Sanayicinin bütçesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumu olan bankaların da mutsuz olduğunu aktaran Bahçivan, böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmeye çok kolay görülmeyeceğini kaydetti. Sanayinin en fazla odaklanması gereken yerin finansman olduğunu aktaran Bahçivan, "Finansman en önemli departman. İyi yönetemediğiniz sürece çözümler olmaz. Türkiye'nin finans konusunda reformist olması gerekiyor. Gerektiği zaman kamu kaynaklarını kullanabileceğimiz bir yapıyı oluşturmalıyız" diye konuştu.

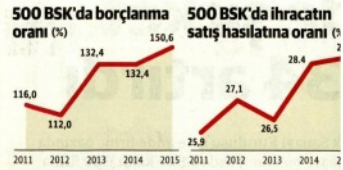
Devlet kiralama yaparsa herkes işine odaklanır
Sanayicilerin kâr kaynakları kullanımında son yıllardaki dalgalanmanın önemli kısmının kurdan kaynaklandığını dikkat çeken Bahçivan, geçen yılın tablosunun bir önceki yılın 15 puan üzerinde olduğunu ifade etti. Sanayicinin

başarısını sadece temel girdileri bağlamada doğru olmadığını vurgulayan Bahçivan, Türk sanayicisinin Ar-Ge ve yüksek teknolojiye odaklanıp başarı elde etmesinde mutluluk duyduğunu belirtti. Geyirmenkulun devlet tarafından uzun süreli kiralanması modelini hükümette iktidariye kaydeden Bahçivan, hükümetin bu model gündemine aldığına dikkat çekti. Uzun süreli kiralama 40-50 yıl gibi sürelerle olması gerektiğini dile getiren Bahçivan, bu modelin sadece sanayiye odaklanabilmek adına gerekliliğini vurgu yaparak, "Kimse de size gelip bunları ATM yapalım diyemez. Kafanızı karıştırmasın" ifadelerini kullandı.

Sanayide 2016 beklentilerine ilişkin bir soru üzerine Bahçivan, sektörde ilk geyrekte gelişmelerin geçen yılın aynı döneminden farklı olmadığını, olumlu ve olumsuz gelişmelerin yavaşladığını aktardı.

Bahçivan, Türkiye büyümesinin bu yıl da inpat olabileceğini söyledi. Döviz kur-

larının geçen yıl daha dengeli olduğunu dile getiren Bahçivan, turizm ve ihracatta yabancı şirketlerin cari açığa bakan ay sonra tekrar olumsuz süreçte olacağını söyledi.

İlk 500'de en fazla yükselenler

2015	2014	Kuruluşlar	Değer
165	488	Cengiz Enerji San. ve Tic. A.Ş.	32
190	498	Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.	30
140	414	Beşler Makina İnşaat Gıda San. ve Tic. A.Ş.	27
175	335	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayi A.Ş.	16
270	425	Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	15
243	382	Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.	13
328	461	Erciyes Çelik Boro Sanayi A.Ş.	13
370	497	YATAS Yataak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	12
355	475	Görsoy Tıbbi Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	12
155	269	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	11

TÜFE etkisinden arındırılmış reel satışlar 2012'den 2015'e yalnızca yüzde 0,8 arttı. Aynı dönemde vergi öncesi kâr ise yüzde 7,4 geriledi.

İlk 500'deki kamu şirketi sayısı 9'a indi

Geçen yıl en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında kamu şirketi sayısı yalnızca 9 oldu. Listeden çıkan şirketlerden birisi Sanayi Elektrik. Geçen yıl özelleştirilen şirket bu yıl özel sektörün sayısına da girdi. 2014 yılında 808 milyon liralık üretimden satışa ile 108, sırada yer alan şirketin 2015 listesinde yer almasına sebebini bilgilendirilmedi. Kurum, 2014'te 379'uncu sırada yer aldığı listeye bu yıl girmeyecekti. Listede 2014 listesinde yer almayan ancak 2015 listesinde dahil olan kamu kurumları da bulunuyor. Geçen yıl 43. sırada yer alan kamu şirketinin bilgileri paylaşılmazken, bu yıl Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu geçen yıl yer almadığı listeye 18 milyar liralık üretimden satış tutarı ile 47. sıradan dönmüş yapıtı.

Borç/aktif toplamı oranı %60'ı geçti

Sanayi sektörünün finans yapılarındaki bozulma 2015'te hızlanarak sürdü. İlk 500 şirketin borçlanma aktiflerine oranı 3 puanın üzerinde artarak yüzde 60'te yükseldi. Özet sektör şirketleri arasında ise bu oran yüzde 63 oldu. Son yıllarda şirketlerin karlıklarında yaşanan erimenin öz kaynakların payının azalmasına, buna karşın borçluluk ihtiyacının da artmasına yol açtığı belirtildi.

Kâr eden şirket sayısı azaldı

İSO 500'de 2014'te 417 olan vergi öncesi kâr şirket sayısı, 2015'te 400'e indi. FAVÖK bazında da 2014'te 481 olan kâr şirket sayısı 2015'te 47'ye geriledi. Rakamlar finansal giderlerin devreye girmesiyle 76 şirketin kârından zarara geçtiğini gösterdi. 2015'te ilk 500 şirketin satış ve aktif ihlâğı yüzde 5,6'ya düştü. Özkayna kârılığı ise yüzde 14 ile geçen yılki seviyesinde kaldı.

Listeye 66 yeni firma girdi, 18'i ismini açıklamadı

• İlk 500 şirket içinde sıralamasını en fazla yükselten 10 şirketin yarısı gıda üretimi yapan firmalardan oluştu.

• İlk 500 içinde sıralamasını en fazla düşen şirket Çayeli Bakır İşletmeleri oldu. 2014'te 210'uncu sırada olan firma 2015'te 428'inciye geriledi.

• 2014'te ilk 500'de yer almayan 66 firma bu yıl listeye kendine yer buldu. Bunların 3'ü ilk 100'de yer aldı.

• 2009'da 153 olan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı son zamanlarda düşüş trendine girerek 2015'te 125'e kadar geriledi.

• Türkiye'nin toplam ihracatı

• İlk 500'de 2014'te 417 olan vergi öncesi kâr şirket sayısı, 2015'te 400'e indi. FAVÖK bazında da 2014'te 481 olan kâr şirket sayısı 2015'te 47'ye geriledi. Rakamlar finansal giderlerin devreye girmesiyle 76 şirketin kârından zarara geçtiğini gösterdi. 2015'te ilk 500 şirketin satış ve aktif ihlâğı yüzde 5,6'ya düştü. Özkayna kârılığı ise yüzde 14 ile geçen yılki seviyesinde kaldı.

• Büyük şirketlerin 2014 yılında 580 bin olan istihdam rakamı yüzde 3,8 artarak 602 bine yükseldi. Ücretlerde gerçekleşen artış oranı ise yüzde 13,7 oldu.

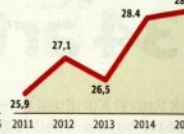
• İstanbul Altın Rafinerisi üretimden satışlarda 26'nıncıdan 14'üncüye, ihracat sıralamasında ise 25'inci sıradan 7'nci sıraya yükseldi.

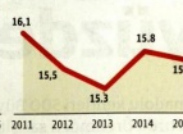
500 BSK'da borçlanma oranı (%)

500 BSK'da ihracatın satış hasılatına oranı (%)

İmalat sanayinin GSYH içindeki payı (%)

500 BSK'da satış kârlılığı (%)

İkinci ligden birinci lige yükselenler

2015	2014*	Kuruluşlar
246	67	Ümrân Çelik Boru Sanayi A.Ş.
258	255	Kıyap Kağıt Sanayi İşletmeleri A.Ş.
347	180	Aytaş Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.
394	56	Aster Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
406	72	Aktül Kağıt Üretim Pazarlama A.Ş.
407	17	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.
409	199	Katmerçiler Araç Üstü Ekipman San. ve Tic. A.Ş.
413	497	Sarılar Dış Ticaret Ltd. Şti.
421	100	Turkuvaz Plastik ve Tematik Ürünleri San. Tic. A.Ş.
424	220	Yazaki Wiring Tech. Türkiye Elektrik Sis. ve Tic. Ltd. Şti.
429	241	Abaloğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.
436	62	Teksan Jeneratör Elektrik San. ve Tic. A.Ş.
442	8	Kaplan Kardeşler Halı San. ve Tic. Ltd. Şti.
449	12	Tekstü Süt Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.
455	101	Detay Gıda San. ve Tic. A.Ş.
460	367	Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.
462	9	Soyiğit Gıda San. ve Tic. A.Ş.
466	110	Abdöğülları Plastik ve Ambalaj Sanayi A.Ş.
471	13	Sanko Enerji San. ve Tic. A.Ş.
473	4	Klimasan Klima San. ve Tic. A.Ş.
476	2	Frımpex Kimya ve Etiket San. Tic. A.Ş.
480	262	ORMA Orman Mahsulleri Entegre San. ve Tic. A.Ş.
483	59	Tayeks Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.
484	3	Bupiliç Entegre Gıda San. Tic. A.Ş.
489	7	BAŞTAŞ Başkent Çimento San. ve Tic. A.Ş.
490	1	BPO B-Plus Plastic Otomotiv Plastik ve Metal Yan San. A.Ş.
492	19	Hekimoğlu Un Fabrikası Tic. ve San. A.Ş.
493	183	Felda Ifco Gıda San. ve Tic. A.Ş.
496	151	Baydemirler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
497	191	Cevher Jant Sanayi A.Ş.
498	6	Karacaba Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.
499	146	SCA Yıldız Kağıt ve Kişisel Bakım Ürünleri A.Ş.
500	70	Tirsan Kardan San. ve Tic. A.Ş.
		Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.

İlk 500'de en fazla yükselenler

2015	2014	Kuruluşlar	Değişim
165	488	Cengiz Enerji San. ve Tic. A.Ş.	323
190	498	Besiktas Gemli İnşa A.Ş.	308
140	414	Besler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	274
175	335	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayi A.Ş.	160
270	425	Kadoğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	155
243	382	Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.	139
328	461	Erciyes Çelik Boru Sanayi A.Ş.	133
370	497	YATAŞ Yatac ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	127
355	475	Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	120
155	269	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	114

Listeye yeni girenler

2015	Kuruluş
47	Türkiye Kömür İşl. Kurumu
75	Atlas Enerji Üretim A.Ş.
187	F. Mogul Powertrain Oto. A.Ş.
207	Gram Altın Pazarlama
225	Egemen Elektrik Üretim A.Ş.
293	Marmara Pamuklu Mensucat
314	İZDEMİR Enerji Elektrik
334	Emek Boru Makina San.
336	CSUN Eurasia Enerji Sistemleri
337	Avess Enerji Yağ ve Gıda San.
439	Kartonsan
478	Modavizyon
481	Çak Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
488	Daikin Isıtma ve Soğutma

2015'te 314 şirket listede üst sıralara çıkarken, 171 şirket de yerini koruyarak alt sıralara düştü.

1 işçi 695 bin TL'lik üretim yaptı

İSO 500 şirketlerinin üretimden satışların çalışan sayısına bölünmesiyle ölçülen işgücü verimliliği 2015'te artış kaydetti. 2015'te çalışan başına net üretimden satış tutarı yüzde 5.5 artarak 695 bine yükseldi. Özel şirketlerde bu tutar 716 bin liraya çıkarken, kamu şirketlerinde 426 bin lirada kaldı. Verimliliğin en fazla olduğu sektör 5.3 milyon lira ile petrol ürünleri olurken, en düşük olduğu sektör ise 232 bin lira ile mobilya imalatı oldu.

TÜFE etkisinden arındırılmış reel satışlar 2012'den 2015'e yalnızca yüzde 0.8 arttı. Aynı dönemde vergi öncesi kâr ise yüzde 7.4 geriledi.

Faaliyet dışı gelirler hâlâ kârın önemli kısmını oluşturuyor

Sanayi şirketlerinin faaliyet dışı gelirleri toplam kârlarında önemli bir yer tutuyor. 2014 yılında ise bu durum zirve yaptı. O dönemde toplam kârın yüzde 50.3'ü faaliyet dışı gelirlerden gelirken, 2015'te bu alanda kısmi bir normalleşme yaşandı. 500 şirketin faaliyet dışı gelirleri yüzde 4.9 azalarak 13.6 milyar liradan, 12.9 milyar liraya geriledi. Böylelikle toplam dönem kârında faaliyet dışı gelirlerin payı yüzde 45.7'ye geriledi.

İlk 500'den düşenler

2014	Kuruluş
38	Ölten Gıda Madd. İhr. İth. ve Tic. A.Ş.
39	Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.
70	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.
71	Tüpraş Metal Mad. San. ve Tic. A.Ş.
80	Ölten Fındık San. ve Tic. A.Ş.
85	Nursan Metalurji Endüstri A.Ş.
87	RMK Marine Gemi Yapım San. A.Ş.
99	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.
102	Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.
108	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.
109	OMV Samsun Elk. Üre. San. ve Tic. A.Ş.
113	Eti Bakır A.Ş.
132	Beysels Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
134	Kordisa Global
153	Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.
160	Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü
179	Perfetti Van Melle Gıda
195	Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.
211	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.
214	Yörşan Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.
234	İnci Akı San. ve Tic. A.Ş.
265	Doğa Organik Gıda ve Tarım
271	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.
330	Vatan Kablo Metal Endüstri ve Tic. A.Ş.
358	Uzmar Gemi İnşa San. ve Tic. A.Ş.
361	Onış Mücevherat İmalatı ve Dış Tic. A.Ş.
365	Demir Export A.Ş.
368	Dimiz Johnson Controls Oto Donanım
379	Türkiye Taşkömürü Kurumu
383	Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
387	İSŞ HAZYEMEK Üretim ve Hizmet A.Ş.
404	Ede Demir Çelik Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
405	Rasa Enerji Üretim A.Ş.
407	Buga Otis Asansör San. ve Tic. A.Ş.
410	Feza Gazetecilik A.Ş.
427	Enka Süt ve Gıda Mam. San. ve Tic. A.Ş.
434	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.
446	Entek Elektrik Üretim A.Ş.
454	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.
455	Altınbaş Kurumculuk
458	Denizati Petrolkimya Ürünleri
459	CVS Makina İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
469	Assan Demir ve Sac Sanayi A.Ş.
470	UNMAŞ Unlu Mamüller San. ve Tic. A.Ş.
471	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.
473	Nadir Tekstil Deri ve Yağ San. Tic. Ltd. Şti.
483	Alka Sanayi İnşaat ve Ticaret A.Ş.
485	Opet Fuca Maden Yağ San. ve Tic. A.Ş.
486	Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.
491	Femaş Metal San. ve Tic. A.Ş.
493	Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.
495	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.
499	Sunel Ticaret Türk A.Ş.

Kâr eden şirket sayısı azaldı

İSO 500'de 2014'te 417 olan vergi öncesi kârlı şirket sayısı, 2015'te 400'e indi. FAVÖK bazında da 2014'te 481 olan kârlı şirket sayısı 2015'te 476 şirkete indi. Rakamlar finansal giderlerin devreye girmesiyle 76 şirketin kârdan zarara geçtiğini gösterdi. 2015'te ilk 500 şirketin satış ve aktif kârlılığı yüzde 5.6'şar olurken, öz kaynak kârlılığı ise yüzde 14 ile geçen yılı seviyesinde kaldı.

İhracat lideri Ford oldu

İSO 500'ün en çok ihracat yapan ilk 10 şirketi Ford, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş, Arçelik, İstanbul Altın, Toyota, Bosch ve BSH Ev Aletleri olarak sıralandı. 6'ncı sırada yer alan şirket isminin açıklanmasını istemedi. Ford'un 2015 ihracatı 3.8 milyar dolar olurken, ikinci sıraya gerileyen Tüpraş ise 2.9 milyar dolarlık ihracat

gerçekleştirdi. İhracatta ilk 10 firmamın 4'ü otomotiv firmalarından oluştu. Elektronik sektörü ise ilk 10'a 3 firma sokmayı başardı. İstanbul Altın Rafinerisi de 25. sıradan hızla yükselerek kendine 7. sırada yer buldu. 2015'te Türkiye'nin ihracatı yüzde 8.7 gerilerken, 500 büyük firmamın ihracatı ise

yüzde 12.9 azalarak 53.4 milyar dolara geriledi. Sektörel performansa bakıldığında, imalat sanayi ihracatı yüzde 12.4, inşaat ihracatı yüzde 46.3 geriledi. Bununla birlikte ilk 500 şirketin ihracat gelirlerinin toplam satış hasılatı içindeki payı yüzde 28.4'ten yüzde 28.5'e yükseldi.

3 kamu şirketi toplam kârda ilk 10'a girdi, bir kamu şirketi zarar açıkladı

En fazla kâr eden kuruluş geçen yıl TÜPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları, dördüncü sırada ise İskenderun Demir ve Çelik yer aldı. En fazla kâr elde eden beşinci firma Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, altıncı firma ise Mercedes Benz Türk oldu. Geçen yıl en fazla kâr eden ilk iki şirket değişti. İlk iki sırada yer alan Ereğli Demir ve Çelik ve İskenderun Demir ve Çelik yerlerini TÜPRAŞ ve Eti Maden'e bıraktı. 2015

yılında en fazla kâr eden ilk 10 kuruluş içinde 2014 yılında da en fazla kâr eden ilk 10 içinde yer alan sadece 7 kuruluş oldu. En fazla kâr eden ilk 10 kuruluş içinde 3 kamu, 7 özel sektör kuruluşu bulunuyor. Kamu kuruluşları en fazla kâr eden ikinci, beşinci ve yedinci kuruluşlar oldu. Bu şirketler EÜAŞ, Eti Maden ve TPAO oldu. Zarar eden tek kamu şirketi 100 milyon lira ile Türkiye Şeker Fabrikaları olarak kayda geçti. Et ve Süt Kurumu kâr rakamlarını açıklamadı.

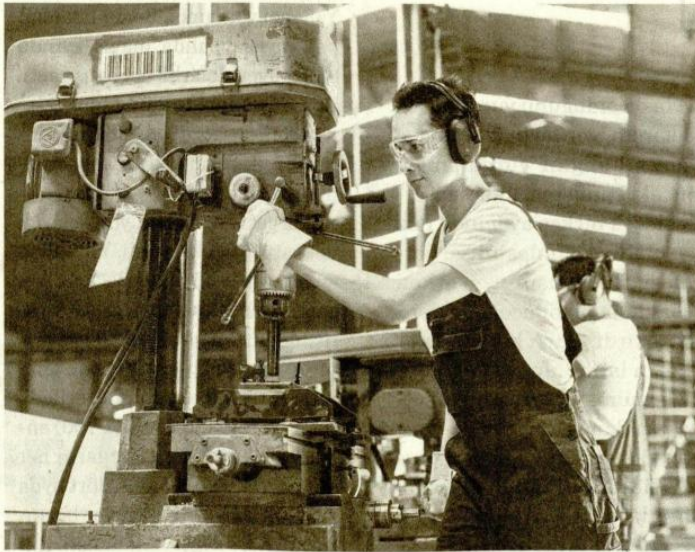
500 büyük şirketin 181 isminin açıklanmasını istemedi. Bu şirketlerin 10' u İstanbul merkezli şirketlerden oluştu.

İSO 500'de toplam satışların %35'ini borsa şirketleri yaptı

İSO 500 listesinde, Borsa İstanbul Pay Piyasası'nda işlem gören 80 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 157,8 milyar lira ile **İSO 500**'ün toplamının yüzde 35'i oldu.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (**İSO 500**)" araştırmasının 2015 yılı sonuçlarına göre 500 şirketin toplam üretimden satışlarının yüzde 35'i Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerden geldi. Açıklanan **İSO 500** listesinde, Borsa İstanbul Pay Piyasası'nda işlem gören 80 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 157,8 milyar lira ile **İSO 500**'ün toplamının yüzde 35'i oldu. Halka açık 80 şirketin toplam üretimden satış tutarının yarısından fazlasının 6 şirket tarafından yapılması ise dikkati çekti. **İSO 500**'ün ilk 10 sırasındaki şirketlere bakıldığında geçen yıl olduğu gibi yine halka açık 6 şirketin yer aldığı görülürken, 2014'te olduğu gibi 2015'te de ilk 10'da yer alanlar; TÜPRAŞ, Ford Otomotiv, Arçelik, TOFAŞ ve Ereğli

Demir Çelik olurken, 13'üncü sıraya gerileyen Aygaz'ın yerini ise, 9'uncu sırada yer alan ve bu sene borsada işlem görmeye başlayan İskenderun Demir Çelik aldı.

Listenin ilk 10'unda yer alan ve Borsa İstanbul'da işlem gören 6 şirketin toplam aktifleri 60,3 milyar lira ve toplam dönem karı 5,5 milyar lira oldu. İlk 10'da yer alan halka açık şirketlerden TÜPRAŞ, Ereğli Demir Çelik ve İskenderun Demir Çelik 1 milyar lirayı aşan dönem karı ile öne çıkan şirketler arasında yer aldı. Üretimden satışlarda 35,4 milyar lira ile ilk sı-

İSO-500'deki ilk 20 borsa şirketi

Kuruluşlar	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Dönem Karı/Zararı (V.Ö) (TL)
TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	35,437,857,256	1,914,131,298
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	14,732,855,608	517,976,145
Arçelik A.Ş.	9,998,905,712	434,803,619
TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	8,434,241,768	402,678,482
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	6,475,141,395	1,206,023,902
İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	5,890,461,750	1,023,466,258
Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	5,249,344,885	-
Aygaz A.Ş.	5,126,821,356	227,141,302
PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	4,234,369,017	592,390,470
BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	3,925,769,912	422,666,922
Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	2,860,126,584	103,217,981
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	2,828,471,671	-
Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	2,484,129,206	-
Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	2,391,311,285	36,336,750
Coca-Cola İçecek A.Ş.	2,288,131,093	19,870,875
KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	2,219,961,791	-
AKSA Akrikil Kimya Sanayi A.Ş.	2,131,600,393	316,820,589
Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	1,886,551,100	-105,002,398
Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	1,756,043,397	151,022,854
İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	1,720,694,882	-

rayı alan TÜPRAŞ'ı, 14,7 milyar lira ile Ford Otomotiv, 10 milyar lira ile Arçelik, 8,4 milyar lira ile TOFAŞ, 6,5 milyar lira ile Ereğli Demir Çelik ve 5,9 milyar lira ile İskenderun Demir Çelik izledi.

3 ŞİRKET LİSTEYE GİRDİ

Bu arada Katmerciler Araç Üstü Ekipman, Kartonsan Karton Sanayi ve Klimasan Klima, **İSO-500** listesine yeni giren şirketler oldular.

En fazla yükselen YATAŞ

İSO 500'de ilk 10'a giren şirketlerin sıralamalarına bakıldığında, önceki yıla göre TOFAŞ'ın

geçen yılki düşüşünü fazlasıyla telafi ettiği ve 5'inciliğe yükseldiği görülüyor. TOFAŞ 2014'te bir önceki seneye göre 3 basamak gerileyerek 9'uncu sıradaya yer almıştı. TÜPRAŞ ve Ford Otomotiv ilk iki sıradaki yerleri-

ni korurken, Arçelik 4'üncülüğten 3'üncülüğe, Ereğli Demir Çelik 8'incilikten 7'nciliğe yükseldi, İskenderun Demir Çelik ise 7'ncilikten 9'unculuğa geriledi.

Borsada halka açık şirketlerden **İSO-500** sıralamasında, geçen yıla göre en büyük sıçramayı, 127 basamak çıkarak 370'inci sıraya yükselen YATAŞ alırken, geçen yıl 71 basamak birden yükselen Ege Endüstri'nin hızlı yükselişini devam ettirdiği ve 2015'te de 78 basamak çıkarak 318'inci sıraya yerleştiği görüldü. Hızlı yükselenler arasında bir diğer öne çıkan ise 99 basamaklık çıkışla 373'üncü sıraya yerleşen Ulusoy Un oldu. Sıralamada en fazla gerileyenler ise 419'uncu sıraya inen YÜNSA, 408'inci sıraya gerileyen Konya Çimento ve 239'unculuğa inen Kent Gıda oldu.

Naksan İki firmasıyla listede
TANER NAKİBOĞLU
NAKSAN HOLDİNG YÖNETİM KURULU ÜYESİ

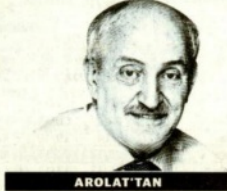
Naksan Holding çatısı altında faaliyetlerini sürdüren Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş. ve Royal Halı İplik Tezlik Mobilya San. Tic. A.Ş. şirketlerinin **90** **500** listesinde yer almaya başladığı memnun etti. Dönüştürüldüğü bir bugün de sunduğumuz yenilikçi üretim teknolojisi, Ar-Ge ve hizmet olarak geliştirilen Türk sanayilerinin ihracatlarına daha etkin şekilde katılmaları hedefliyorduk. Dünya klasmanında şirket olma yolunda, ülke ekonomisine katma değer yaratmaya devam edeceğiz. 2015 yılı net ihracatımız satışlarına göre birarada sıralamada yüzümüzle hem bizim için hem de Gaziantep için gurur verici bir sonuç.

ISO 500'de yenilenmesi, eklenmesi gerekenler...

Istanbul Sanayi Odası, 1968 yılında 48 yıl önce 100 büyük sanayi kuruluşu bilgilerini içeren önemli bir çalışma başlattı. 1979 yılında bunu genişleterek kuruluş sayısını 500'e çıkardı. 1997 yılından bu yana da "İkinci 500" raporlarıyla kuruluş sayısını 1000'e yükseltti. Ekonomimizin gelişme trendlerini ortaya koyan bu faydalı çalışmada şimdi bir yenilenmeye, gelişmeye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum...

Daha önce ISO yönetimine, "İkinci 500" yerine, ekonomimizi daha iyi tanımlamamıza, fotoğrafını daha iyi görmemize yardımcı olacak, "500 KOBİ" araştırmasının verilerinin yer almasını önermişim. Bir araya gelip

AROLAT'TAN

Osman Arolat

osman.arolat@dunya.com

konuştuk. Ama KOBİ'lerle ilgili ayrıntılı bilgi bulamadıklarını belirterek, yine ilk ve ikinci 500 araştırma larını yayınlamayı sürdürdüler.

Dostlarım ve gazetede ki arkadaş larımla konuşarak ISO 500 araştırma sı nın daha değerli kılınması, çalış manın faydasının artırılması için geliştirilmesi ve eklenmesi gereken ler konusundaki önerilerini aldım.

Şimdi, gelecek yıllarda daha yarar ı olması için bu önerileri kısaca size de aktaracağım:

- Sanayinin üretim yapısının izlen mesini sağlayacak veriler çalışmaya eklenebilmeli.
- Birçok platformda tartıştığımız sanayi üretimimizde ve ihracatımız da ithalat bağımlılığı düzeyinin ölçülmesini sağlayacak bilgiler çalış mada yer alabilir.
- Anketlere cevap verilirken kamu ya güvenliğinin ortaya çıkardığı ma-

nipülasyonu irdeleyecek, eklentilere ihtiyaç vardır.

• Yıllara göre sektörel gelişmeleri, istisnai gelişmelerden arındırılmış olarak ortaya koyan karşılaştırma tablolarına yer verilebilir.

• Sanayimizin ve ihracatımızın tek nolojik ürünler bakımından gerçek ve dünyadaki örnekleriyle kıyaslanabi lir ölçümlemelerine yer verilebilir.

• Sadece rakamsal büyüklükleri aktarmakla yetinmek yerine nite liksel analizler verimlilik analizleri eklenebilir.

• Karlılık rasyoları, (örneğin "tü tün ürünleri"nde olduğu gibi vergi lemeden kaynaklanan özel durum nedeniyle) daha anlamlı şekilde ölçüleb ilir.

• Geri bildirim olarak ekonominin gelişme yönünü göremiyoruz. Siyasi iradenin de işletmelerin de politika geliştirirken ihtiyacı olan etki ana lizlerine ihtiyaç var. Onlar da tablolar halinde eklenebilir.

• Dünyadaki genel gelişmelerle ISO sonuçları arasında bağ kurula cak tablolar yer almadığı için ortaya çıkan sonuçların ileriye doğru etkisi ortaya çıkmıyor. Bu tablolara da yer verilebilir.

• Sanayinin büyüleriyle KOBİ'le rin gelişmelerinin ayrı ayrı izlenmesi ne imkan tanıyan analizler çalışmaya eklenerek fayda artırılabilir.

• Belli sektörler için listede yer alan çok az sayıdaki firma ile yapılan sek tör analizlerindeki eksikliklerin gide-

rilmesi önem taşıyor.

Bu liste uzatılabilir. Ancak, yenilenme ve gelişmeyi sağlayacak olan ISO'nun ilgili birimleri ile danışman ların araştırma formatını geliştiril mesiyle olacaktır. Onlar hem kurum lardan hem de kamudan yenileşme ve gelişmeye katkıda bulunacak ye ni bilgileri derleyerek, çalışmayı daha yararlı verilerle bezeyebileceklerdir.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Ed dal Bahçivan**'ın belirttiği gibi, "ISO 500'ün ekonomimize ışık tutmaya devam ettiğine" ben de inanıyorum ve süreklilik içeren bu çalışmayı hazırlayan ISO'ya teşekkür ediyorum. Ama katkılarla daha yararlı bir çalışmanın ortaya çıkabileceğine inanımı da be lirtmek istedim...

Türkiye'nin en büyüğü **TÜPRAŞ** seçildi

■ **İSTANBUL Sanayi Odasının (İSO)** "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonucunda ilk sırada Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) yer alırken, Ford Otomotiv Sanayi AŞ ikinci, Arçelik üçüncü oldu. En fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun toplam ihracat tutarı 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun gerçekleştirdiği toplam ihracat ise 53,4 milyar dolar oldu.

İşçiye 13.5 lira harcayan Koç satışlarda zirveyi kaptırmadı

Fabrikalarında işçi maliyetini 13.5 liraya indiren, işçilerin taleplerine-direnişlerine rağmen saat ücretine zam yapmayan Koç Grubu, 2015'teki satışlarıyla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu listesinde zirvede yer aldı. **İstanbul Sanayi Odası**'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması" sonuçlarına göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar lirayı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı.

Buna göre, sanayinin zirvesinde, önceki yıllarda olduğu gibi 35 milyar 437 milyon lira üretimden satış ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik yer aldı.

ÜRETİM ARTIYOR KÂRLAR BÜYÜYOR

İSO'nun 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sanayinin devler liginin belirleyeni "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2015 sonuçlarına göre, **İSO 500**'ü oluşturan sanayi şirketlerinin toplam faaliyet kârının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8.7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44.9'luk artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Araştırmaya göre 2014 yılı hariç son dört yıldır imalat sanayi ekonomisinin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4.0, imalat sanayi ise yüzde 3.8 büyüdü.

2015 yılında **İSO 500** kuruluşunun ihracatı ise yüzde 12.9 azalarak 61.3 milyar dolardan 53.4 milyar dolara geriledi. Böylece 2015 yılı itibarıyla **İSO 500** şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37.2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38.9'unu gerçekleştirdi. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçecioğlu**'n açıkladığı **İSO 500** Büyük Sa-

nayi Kuruluşu araştırmasına göre; 2014 yılında 417 olan kârli şirket sayısı 2015 yılında 400'e inerken, 2015 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 100 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kârlılık oranı FAVÖK (EBITDA) mutlak büyüklüğü yüzde 23 artarak 62 milyar TL oldu. FAVÖK bazında kârli şirket sayısı da 2014 yılında 481 iken 2015 yılında 476'ya indi.

Öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 39.9'a, toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 60.1'e yükseldi. Özel kuruluşların öz kaynak oranı ise yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranı yüzde 63'e yükseldi. (HABER MERKEZİ)

LİSTEDEKİ İLK 10 VE YILLIK SATIŞLARI

- 1- Tüpraş - 35.44 milyar
- 2- Ford Otomotiv - 14.73 milyar
- 3- Arçelik - 10.00 milyar
- 4- Oyak Renault - 9.89 milyar
- 5- Tofaş - 8.43 milyar
- 6- Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) - 6.79 milyar
- 7- Ereğli Demir Çelik - 6.48 milyar
- 8- Hyundai Assan - 6.24 milyar
- 9- Iskenderun Demir Çelik - 5.89 milyar
- 10- İçdaş Çelik - 5.77 milyar

İŞÇİYE DÜŞEN İSE DAHA ÇOK SÖMÜRÜ VE ÖLÜM

Firmalar üretim satışlarını arttırırken, bu fabrikalarda çalışan işçinin payına ise daha çok sömürü ve ölüm düşüyor. İşte örneklerden birkaçı:

■ Listede 2, 4 ve 5. sıralarda bulunan Ford, Renault ve Tofaş, metal direnişleriyle gündeme gelmişti. İşçilerin saat ücretine zam talebi patronlar tarafından karşılanmamıştı.

■ 3. sırada yer alan Arçelik son olarak sözleşmeli olarak aldığı işçileri kovarak, yerine İŞKUR'dan eleman almaya başladı. İş öğretme adı altında alınan işçilerin ücreti ve sağlık sigortası İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanıyor. Bu yolla alınan işçilerin Arçelik'e maliyeti günlük sadece 13.5 liraya geliyor.

■ Listenin 7. sırasında bulunan Ereğli Demir Çelik ise iş cinayetleriyle gündeme geliyor.

■ Iskenderun Demir Çelik fabrikası ise iş kazaları ve işçi kıyımlarıyla gündemde yer ediniyor. Meslek hastalıklarının da yaygın olduğu İSDEMİR'de, Çelik-İş ve Türk Metal arasında süren sendikal rekabeti fırsat bilen patron eski işçileri, meslek hastalığı yaşayan işçileri kapı önüne koyarken taşeronlaştırmalara da hız veriyor.

İşçiye 13.5 lira harcayan Koç satışlarda zirveyi kaptırmadı

Fabrikalarında işçi maliyetini 13.5 liraya indiren, işçilerin talepleri-ne-direnişlerine rağmen saat ücretine zam yapmayan Koç Grubu, 2015'teki satışlarıyla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu listesinde zirvede yer aldı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması" sonuçlarına göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar liraya aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı.

Buna göre, sanayinin zirvesinde, önceki yıllarda olduğu gibi 35 milyar 437 milyon lira üretimden satış ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik yer aldı.

ÜRETİM ARTIYOR KÂRLAR BÜYÜYOR

İSO nun 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sanayinin devler liginde belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2015 sonuçlarına göre, **İSO 500**'ü oluşturan sanayi şirketlerinin toplam faaliyet kârının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8.7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44.9'luk artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Araştırmaya göre 2014 yılı hariç son dört yıldır imalat sanayi ekonominin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4.0, imalat sanayi ise yüzde 3.8 büyüdü.

2015 yılında **İSO 500** kuruluşunun ihracatı ise yüzde 12.9 azalarak 61.3 milyar dolardan 53.4 milyar dolara geriledi. Böylece 2015 yılı itibarıyla **İSO 500** şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37.2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38.9'unu gerçekleştirdi. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın açıkladığı **İSO 500** Büyük Sa-

naayi Kuruluşu araştırmasına göre; 2014 yılında 417 olan kârlı şirket sayısı 2015 yılında 400'e inerken, 2015 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 100 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kârlılık oranı FAVÖK (EBITDA) mutlak büyüklüğü yüzde 23 artarak 62 milyar TL oldu. FAVÖK bazında kârlı şirket sayısı da 2014 yılında 481 iken 2015 yılında 476'ya indi.

Öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 39.9'a, toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 60.1'e yükseldi. Özel kuruluşların öz kaynak oranı ise yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranı yüzde 63'e yükseldi. (HABER MERKEZİ)

LİSTEDEKİ İLK 10 VE YILLIK SATIŞLARI

- 1- Tüpraş - 35.44 milyar
- 2- Ford Otomotiv - 14.73 milyar
- 3- Arçelik - 10.00 milyar
- 4- Oyak Renault - 9.89 milyar
- 5- Tofaş - 8.43 milyar
- 6- Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) - 6.79 milyar
- 7- Ereğli Demir Çelik - 6.48 milyar
- 8- Hyundai Assan - 6.24 milyar
- 9- İskenderun Demir Çelik - 5.89 milyar
- 10- İçdaş Çelik - 5.77 milyar

İŞÇİYE DÜŞEN İSE DAHA ÇOK SÖMÜRÜ VE ÖLÜM

Firmalar üretim satışlarını artırırken, bu fabrikalarda çalışan işçinin payına ise daha çok sömürü ve ölüm düşüyor. İşte örneklerden birkaçı:

■ Listede 2. ve 5. sıralarda bulunan Ford, Renault ve Tofaş, metal direnişleriyle gündeme gelmişti. İşçilerin saat ücretine zam talebi patronlar tarafından karşılanmamıştı.

■ 3. sırada yer alan Arçelik son olarak sözleşmeli olarak aldığı işçileri kovarak, yerine İŞKUR'dan eleman almaya başladı. İş öğretme adı altında alınan işçilerin ücreti ve sağlık sigortası İssizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanıyor. Bu yolla alınan işçilerin Arçelik'e maliyeti günlük sadece 13.5 liraya geliyor.

■ Listenin 7. sırasında bulunan Ereğli Demir Çelik ise iş cinayetleriyle gündeme geliyor.

■ İskenderun Demir Çelik fabrikası ise iş kazaları ve işçi kıyımlarıyla gündemde yer ediniyor.

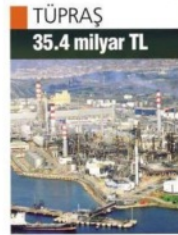

Sanayide tablo bildiğiniz gibi

YİNE KUR VE FAİZ ÇARPTI

2010 yılından bu yana Türkiye sanayii aynı tabloyu çiziyor. Yüksek döviz borçluluğu kurun yükseldiği dönemler kân silip süpürüyor. Faiz de yardımcı oluyor. 2015'te de faaliyet kâr yüzde 45 atmasına rağmen sanayici kazandığı paranın yüzde 63.4'ünü kur farkı ve faize verdi

ZİRVEDEKİ TÜPRAŞ'IN CİROSU 2.1 MİLYAR TL GERİLEDİ

Sıra No	2015	2014	Kuruluşlar	Üretimden Satışlar (TL)
1	2	1	TÜPRAŞ	35.437.857.256
2	2	2	Ford Otomotiv	14.732.855.608
3	4	3	Arçelik	9.998.905.712
4	3	4	Oyak-Renault	9.893.409.307
5	9	5	Tofaş Türk Otomobil	8.434.241.768
6	5	6	EUAŞ	6.794.953.087
7	8	7	Ereğli Demir Çelik	6.475.141.395
8	13	13	Hyundai Assan	6.236.714.393
9	7	10	İSDEMİR	5.890.461.750
10	6	11	İÇDAŞ	5.773.475.786
11	14	12	Vestel	5.249.344.885
12	12	14	Mercedes-Benz Türk	5.239.924.773
13	10	13	Avgas	5.126.821.356
14	26	16	İstanbul Altın Rafinerisi	4.896.099.092
15	15	15	Toyota Otomotiv	4.260.334.675
16	16	16	PETKİM	4.234.369.017
17	11	17	Çolakoglu Metalurji	4.098.959.067
18	18	18	BŞH Ev Aletleri	3.925.769.912
19	17	19	Unilever Sanayi	3.750.677.616
20	19	20	Türkiye Şeker Fabrikaları	3.525.942.146
21	20	21	Tosçelik Profil	2.976.385.000
22	22	22	Bosch Sanayi	2.937.537.726
23	33	23	Aseles Elektronik	2.860.126.584
24	24	24	Türk Traktör	2.828.471.671
25	31	25	Eti Gıda Sanayi	2.577.218.660
26	30	26	Vestel Beyaz Eşya	2.484.129.206
27	29	27	Sarkıysan Elektronik	2.391.311.285
28	34	28	Borçelik Çelik Sanayi	2.371.000.305
29	23	29	Er-Bakır Elektrolitik	2.337.491.695
30	37	30	Coca-Cola İçecek	2.288.131.093
31	21	31	Milangaz LPG	2.230.578.588
32	41	32	Eti Maden İşletmeleri	2.228.783.322
33	36	33	Philas Philip Morris	2.222.163.403
34	32	34	KARDEMİR	2.219.961.791
35	35	35	AKSA Akriklit	2.131.600.393
36	50	36	TUSAŞ	2.104.573.671
37	40	37	Konya Şeker	2.088.216.676
38	42	38	Yıldız Entegre	2.060.953.905
39	27	39	İpragaz AŞ	2.055.361.101
40	55	40	Assan Alüminyum	2.029.216.155
41	45	41	Kastamonu Entegre	1.973.310.780
42	44	42	Çay İşletmeleri G.M.	1.954.137.220
43	28	43	Kroman Çelik	1.920.612.012
44	46	44	Barvıt Bandırma	1.886.551.100
45	56	45	Hayat Kimya Sanayi	1.859.209.808
46	47	46	Yolbulan Baştağ Metalurji	1.829.614.302
47	-	47	Türkiye Kömür İşletmeleri	1.782.832.748
48	64	48	Borusan Mannesmann	1.756.043.397
49	51	49	SÜTAS	1.755.522.860
50	48	50	Diler Demir Çelik	1.745.108.793

İstanbul Sanayi Odası'nın açıkladığı ISO 500 rakamları aynı zamanda Türkiye sanayisinin röntgenini de çekti. Röntgende görünen ise son 5 yıldaki durumdan farklı değil. 2009 ve 2010'da dövizin yükselmesi nedeniyle durumu kurtaran sanayi o yıldan sonra sürekli kur ve faize çarptı. Finansman ve ardından genel yapısı bozulan sanayinin Gayri Safi Yurtici Hasıla içindeki payı da yüzde 15.6'ya kadar indi. 2015 tablosunda daha da ilginç olan şirketlerin faaliyet kârını yüzde 45 artırmış olmasına rağmen aynı durumun devam etmesi oldu. Sanayi 2015'te kurdaki yükselmeye ile döviz borçlarının TL karşılıklarının artması ile finansmana 28 milyar lira harcadı. Bu tutarın 9.7 milyar lirası faiz geri kalan 18.2 milyar lirası ise kur farkı gideri olarak bilançolara yansınca sanayi yüzde 45 artışla kazandı. 44 milyar liralık kârın yüzde 63.4'ünü finansmana vermek zorunda kaldı. Sanayi önceki yıl faiz ve kur farkına 16 milyar lira harcamıştı. Artan 12 milyarlık

Rahim AK
0212-313 68 50

ek finansman giderinin sadece 2 milyar faiz kaynaklı oldu. Geri kalan 10 milyar liralık gider ise kur kaynaklı oldu. Yani faizden daha çok artan döviz kuru sanayii çarptı. **ISO Başkanı Erdal Bahçevan** da bu durumu "Finansman sorunu faiz indir kısıt döngüsünün ötesine geçilmeli" diyerek özetledi. 500 büyük devin üretimden satışları ise yüzde 7 arttı. Bu rakam sanayinin devlerinin ya ürünlerine zam yaptığını veya verimliliklerini artırdıklarını ortaya koydu. Ancak buna rağmen finansman giderinde yüzde 75 yükseliş olukten dönem kârındaki artış yüzde 4.5'e düşmek zorunda kaldı. Bir diğer tanımlama ise sanayi toplamın diğer katmanlarından ve kendi üretiminden ürettiği kâr borç aldığı kesimlere transfer ederek bir anlamda servet transferi de yaptı.

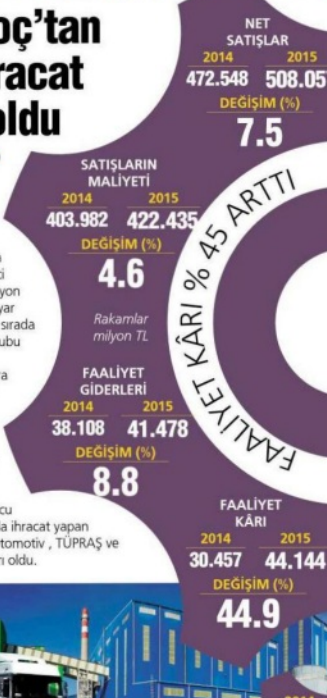
ARTIK YAPISAL SORUN
Sanayinin bu borç yapısı ile özkaynaklarının toplam varlıklar içindeki payı da 2009'dan bu yana bozularak yüzde 50.9'dan yüzde 39.9'a kadar indi. Sanayinin çarkları her geçen gün biraz daha fazla borca dönerken 6 yıl arka arkaya durumun daha da fazla borç lehine gelişmesi sorunun yapısal hale geldiğini ortaya koydu. Hatta özel sektör kuruluşlarında borç varlıkların yüzde 63'üne kadar çıktı. 2014'te yüzde 40 olan özkaynak yüzde 37'ye kadar indi. Borç bu kadar artınca ve kur farkı ve faiz gideri fırlayınca kâr eden kuruluş sayısı da 417'den 400'e indi. Şunu da hemen belirtelim faiz ve kârden kazanan şirketler de bulunuyor. Ancak bunların kazancı 2014'te 13.8 milyarken 2015'te kazançları yüzde 5 düşerek 12.9 milyara geriledi.

İlk üç dev Koç'tan Ford yine ihracat şampiyonu oldu

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO)

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçen yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı. TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olurken, listede 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı. Her üç şirketin de Koç grubu şirketleri olması dikkat çekti.

2015 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş içinde 2014 yılında göre bir firma değişikliği oldu. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları üçüncü sıradan dördüncü sıraya inerken, Arçelik AŞ dördüncü sıradan üçüncü sıraya yükseldi. TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı. En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş 2015 yılında Ford Otomotiv, TÜPRAŞ ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları oldu.

Eti Soda 10 sıra birden yükseldi

ISO 500 Büyük sıralamasında Ciner Grubu'nun önde gelen sanayi şirketlerinden Eti Soda'nın 10 sıra birden yükselerek 170'inci sırada çıkmışa dikkat çekti. Eti Soda, 2015'teki 607.5 milyon liralık üretimden satış rakamıyla listede yer aldı. Şirket, Ankara'nın Beypazarı İlçesi'nde bulunan trona madenini, güvenli özelti madenciliği ile

veyrüzüne çıkarıyor. Eti Soda ürünleri, cam üretiminden, kabartma tozuna kadar birçok sektörde kullanılıyor. Öte yandan Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü de aynı sıralamada 9 sıra yükselerek 2.2 milyar liralık satış rakamıyla 32'nci sıraya çıktı.

EN ÇOK KÂR EDEN İKİ ŞİRKET DEĞİŞTİ

En fazla kâr eden kuruluş geçen yıl TÜPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik, dördüncü sırada ise İskenderun Demir ve Çelik yer aldı. En fazla kâr elde eden beşinci firma Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, altıncı firma ise Mercedes-Benz Türk AŞ oldu. Geçen yıl en fazla kâr eden ilk iki şirket değişti. İlk iki sırada yer alan ERDEMİR ve İSDEMİR yerlerini TÜPRAŞ ve Eti Maden'e bıraktı.

'ALTIN'CILAR YÜKSELİŞE GEÇTİ

ISO 500 listesinde kıymetli madenler şirketlerinin yükselişi de dikkat çekti. Geçen yıl listede 26. sırada bulunan İstanbul Altın Rafinerisi (İAR), bu yıl 12 basamak yükselerek 14. sıraya yerleşirken, Nadir Metal Rafineri de 56. sıraya çıktı. Geçen yıl ilk 500 listesinde yer almayan Gram Altın Pazarlama da listeye bu yıl 207. sıradan girdi. Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler ise 233. sıraya yükseldi.

YABANCI ORTAKLI ŞİRKET AZALDI

Sanayinin devleri 2015'te çalışan sayısını yüzde 3.8 artırp 601 bine çıkarırken çalışanlara ödediği ücreti yüzde 13.7 yükseltti. Devler çalışanlarına yıl boyunca 32.4 milyar lira maaş ödemesi yaptı. İlk 500 şirket içindeki yabancı ortaklık şirket sayısını 2009'da çıktığı 153'ten sürekli azaltarak 125'e indirmiş olmasına da Türk şirketlerine olan yabancı ilgisinin azaldığını veya yabancı şirketlerin Türkiye pazarında büyüme ilgisinin azaldığını ortaya koyuyor.

İSO
BAŞKANI
ERDAL
BAHÇIVAN
SANAYİCİNİN
DÖVİZ
BORCUNA
DİKKAT
ÇEKTİ:

Borç artık bağımsızlık meselesi

'YAPISAL SORUNLARI ÇÖZMEK İÇİN MUCİZEVİ BAŞARILAR GEREKİYOR'

"Geçen sene 'sanayiçi finansman kaynaklarını iyi yönetti' dediniz bu sene yönetemedi mi?" sorusu üzerine Bahçivan, bunun kurdan kaynaklandığını belirterek yapısal sorunlar devam ettikçe bunları

çözebilme noktasında mucizevi başarılar gerektiğini söyledi. Bahçivan, "Türkiye için büyük bir fırsat var. Dünyada hâlâ para bol ve ucuz. Cari açık daha rahat konumda. Bu takvimi Türkiye çok iyi değerlendirmeli" dedi.

'Faiz düşür' kavgası ile aşılamaz

Geçmişte bankalara eleştiriler getiren Bahçivan, dün "Türkiye'de sanayinin finansmanındaki sorunların derinliği sadece bankalara yüklenerek 'Faiz düşür' şeklindeki bir kısır kavga ile aşılabilecek bir noktanın ötesine geçmiş vaziyette. Bankaların da birtakım gerekçeleri var" dedi.

Sanayinin döviz borcu bağımlılığına dikkat çeken **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, "300 milyar dolarlık döviz borcu artık milli bağımsızlık meselesi haline gelmiştir" diye konuştu

Sanayinin döviz borçluluğunun artık bağımlılık özelliği kazanarak yapısal hale geldiğini ve durumun sadece ihracat, ithalat veya cari açıkla ifade edilemeyeceğini kaydeden **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçivan**,

Meltem
ERSOY

"Türkiye sanayisinin 300 milyar dolarlık döviz borcu artık milli bağımsızlık meselesi haline gelmiştir. Konuyu böyle değerlendirmemiz gerekiyor" diye konuştu.

"**ISO 500** kâr ediyor ama sanki borca çalışıyor gibi gözüküyor. Bankacılık sektörüne yönelik şikâyetleriniz malum, beklentileriniz neler?" sorusu üzerine Bahçivan şu yanıtı verdi: "Buna pek teğet dememek lazım, bodoslama gittik. Olayın geçmiş yıllardan bugüne kadar nasıl geldiğini zaten gördüğümüzde her geçen sene Türkiye'deki finansman maliyetlerinin kademeli olarak 5-10 puan artarak geçtiğimiz yıl 66'lara ulaştığını görüyoruz. Temel olay Türk sanayisinin kullandığı finansmanın niteliğinin ve kalitesinin maalesef dünyadaki eşdeğer rakipleriyle arasındaki derin farklılık. Burada olayın bu boyutunda sadece bankalara vurmak değil, Türkiye'nin toplam sanayi finansmanının metodolojisinin, sistematığının tartışılması gereken bir dönemin başlaması gerekiyor."

'BAŞ KAHRAMAN OLMAK İSTİYORUZ'

Bahçivan, daha reformist, hatta finansal yapısal değişimin zamanının geldiğini ifade ederek "Türkiye'deki mevcut bankacılık anlayışıyla sanayiye karşı karşıya bırakmanın hakkaniyet çizgisinde bir finans modeli olmadığını söylüyoruz. Bundan kurtulmak için de kalkınma bankacılığı modelinin geliştirilmesi yönünde bir fırsat önerimiz var" dedi. Bahçivan, yeni hükümetin üretimi ve sanayiye öncelik alan politikalarında baş kahraman olmak istediklerini söyledi.

Şirketler cephesinde kur, faiz dengesi

Herkesin gözü kulağı kurun seviyesinde. Dolar, Türk Lirası'na karşı 2.90'ın altına iner mi? Euro 3.30'larda kalır mı? Vatandaşın da sanayicinin de derdi aynı! Bir yandan da düşük faiz ortamı için herkes seferber olmuş durumda. Merkez Bankası 3 aydır faiz indiriyor, bankalar **"Kredi faizlerini nasıl aşağıya çekerim?"** diye hesap kitap yapıyor.

ISO Başkanı **Erdal Bahçivan**, **"2015 yılında faaliyet kârını yüzde 45 artırdık ama kârın üçte ikisi finansman gideri olarak kullanıldı. Böyle bir modelde sanayicinin ayakta kalması zor"** diyor ve ekliyor: **"2015'te finansman giderimiz yüzde 75 arttı."**

FAİZ Mİ ÖNCELİKLİ, KUR MU?

Küresel ekonomilerde düşük faizin, hatta **"negatif faizin"** büyüme ve toparlanma anlamında herkesin sarıldığı bir kurtuluş yolu olduğu düşünüldüğünde Türkiye'nin de düşük faize ne kadar ihtiyacı olduğu

anlaşılabilir. Ancak, düşük faiz eğer yanında bir sonuç olarak zayıf kurla birlikte gelecekse, bunu şimdiden iyi yönetmemiz gerekecektir. Döviz riski kimin üzerinde? Düşük kur nerede, nasıl bir tahribat yapabilir? Bu soruların cevaplarına hazırlanmak gerekir.

Türkiye'nin kabaca 390 milyar \$ dış borcu var. Bunun 100 milyar \$'ı kısa vadeli, 290 milyar \$'ı ise uzun vadeli. Kısa vadeli borçların yüzde 90'ına yakın kısmı özel sektöre

ait. Uzun vadeli toplam borcun da 195 milyar doları yine özel sektöre ait. Bir başka ifadeyle Türkiye'nin uzun vadeli borçlarının kamu sektörüne ait kısmı GSMH'nin yüzde 14'ü seviyesindeyken, özel sektöre ait kısmının GSMH'ye oranı ise yüzde 27'lerde. 2000'li yıllardan itibaren kamunun daha az borçlandığı, ancak bu alanın özel sektör tarafından misliyle doldurulduğu çok net anlaşıyor.

Özellikle 2010'dan itibaren özel sektörün aldığı kredileri TL'ye çevirerek yatırıma yönlendirdiğini gösteriyor. Bundan 6-7 sene önce özel sektörün döviz açık pozisyonunun GSMH'ye oranı yüzde 18'lerde seyrederken bugün bu oran yüzde 27'lere çıkmış durumda.

TCMB'nin ve diğer kurumların bu konudaki çalışmaları, Türklerin yurtdışında tuttıkları para ve açık pozisyona karşı alınan **"hedge amaçlı opsiyonların"** durumunun o kadar da vahim olmadığını

gösteriyor, ancak özel sektörün döviz hassasiyetinin oldukça yüksek olduğunu doğru kabul edebiliriz.

Bütün bu gelişmeler bize net bir şey söylüyor. Şirketlerimiz çok ağır bir borç yükü altında. Finansman maliyetleri katlanılır değil. Ancak bu giderleri düşürürken eğer kuru zıplatırsak, TL'deki değer kaybını yönetemezsek, şirketler cephesinde **"kaşıkla verdiğimiz kepeyle geri almış"** oluruz.

Özkaynaklar eriyor!

İstanbul Sanayi Odası

500 büyük sanayi kuruluşu rakamlarını açıkladı. Ekonomi sayfalarında detaylı işlendiği için sadece birkaç noktanın altını çiziyim.

1) Türkiye'nin en büyükleri, neredeyse 20 yıldır hep aynı şirketler. Ciro su patlayan, çatlayan, dünya ölçeğinde başarı hikâyesi yazacak firmamız yok. (Yabancı ortağın açtığı pazarlara otomobil satanların ciro artışını dikkate almıyorum.)
2) Sanayi kuruluşları

asgari ücret artışında ağlayıp sızlanmamışlar. Tam tersi, istihdamlarını (kamu payını ihmal etmeyelim yine de) artırmış ve enflasyon üzerinde (yüzde 13.7) ücret artışı yapmışlar. Çalışan sayısında yüzde 3.8 artış böylesine bir ekonomik iklimde başarı sayılmalı.

3) Finansman giderleri artıyor. Artış oranı yüzde 75. Bu anormal bir artış. Elde ettikleri kârın yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybetmişler.

4) Özel sektör kuruluşları özkaynaklarındaki erime devam ediyor. Özkaynakların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranı ise yüzde 63'e yükselmiş.

5) 500 kuruluş içinde ciro bakımından zıplama yapan firmaların ağırlıklı gıda, halı ve tekstil firmaları olması ve çoğunun da Gaziantep gibi mülteci çeken yerlerde faaliyet göstermesi, Suriye iç savaşının bir yansıması olsa gerek.

LANET OLSUN!

Sadece polis olduğu için, sadece asker olduğu için, sadece protesto hakkını kullandığı için, sadece yabancı olduğu için kanlı teröre kurban gitmeyi, diken üzerinde yaşamayı, sivillerin her an bir bombanın kurbanı olabileceğini düşünerek yaşamasını, bu ülkenin kaderi, rutini, doğal haline getirenlere lanet olsun.

Bizi bu bataklığa çekenlere lanet olsun.

Terörü ve masumlara saldırıları meşrulaştıranlara lanet olsun.

Düz ovada siyaset yapsınlar politikasının, şehirlerimizde patlayan bombalara dönüşmesine virgül kadar katkı yapanlara da lanet olsun.

İdealleriniz, koltuklarınız, hayalleriniz yerin dibine batsın.

Cennet yapabileceğimiz bir coğrafyayı, ırkçılık düzeyinde milliyetçilikle, siyasallaşmış dincilikle, bölücülükle saflara ayıranlara da lanet olsun.

Olsun mu?

Evet bin kere olsun!

Bu ülkenin insanların artık ayağa kalkması gerekiyor. Terörün kaynağı ne olursa olsun karşı çıkmalı, devletin elinde ne güç olursa olsun, orantısız şiddet kullanmasını engellemeliyiz. Hukuk dışında her adıma dur demeliyiz.

Çocuklarımız için, geleceğimiz için...

Osmaniye'de değil Florida'da olsa

Eski SPK Başkanı Ali İhsan Karacan, Osmaniye'de yaşanan okul servisi faciasına ilişkin bir not göndermiş. Aynen katılıyorum ve aktarıyorum. Fazla söze de gerek yok diyorum:

"Amerika'da Florida Eyaleti'nde bir olay yaşanır. Kavşaktaki 'dur tabelası' çalınmıştır. Ardından kavşakta

trafik kazası olur ve ölümler sonuçlanır. Hâkim 'dur tabelası'nı çalanları cinayetten mahkûm eder. Osmaniye'de 14 öğrenci ve velinin öldüğü kazada seyahatin izinli olup olmaması gibi işin temeliyle ilgili olmayan saçma bir konuyu tartışıyorlar. Halbuki kazanın nedenine bakmak gerek. Anlaşılan kazanın

nedeni gelişigüzel park edilip bırakılmış olan bir TIR. Şimdi Florida'da yaşandığı gibi o TIR'ın şoförünü ve sahibini 14 kişinin ölümüne neden olmaktan yargılayıp 14 kez mahkûm edecek bir savcı ve hâkim arayalım.

Mesele, semptomlarla nedenleri birbirine karıştırmamak."

Otomotiv gaza bastı enerji borca battı

2015'te üretim rekorı kıran otomotiv şirketleri **ISO 500**'de de dikkat çekici yükseliş gösterdi. Tofaş 4, Hyundai 5 sıra yükselirken, borçluluk açısından en kötü performansı enerji şirketleri gösterdi

Türkiye, 2015 yılında otomotiv sanayinin toplam üretimini 1 milyon 359 bine ve ihracatı da 992 bine yükselterek tarihi rekor kırmıştı. Bu performans **ISO 500** listesine de yansdı ve Tofaş 4 sıra atlayarak 5'inciliğe, Hyundai Assan da 5 sıra atlayarak 8'inciliğe yerleşti. Böylece, Ford ve Oyak Renault ile birlikte ilk 10 şirketin 4'ünü otomotiv oluşturdu.

Öte yandan, demir-çelik sektörü düşen emtia fiyatlarından olumsuz etkilendi. İTİTAS 4 sıra gerileyerek 10'unculuğa düştü. En fazla düşen şirket de 218 sırayla Çayeli Bakır oldu. Kârlılık açısından 2015'i en iyi kapatan sektör faaliyet kârnın net

ENERJİDE FAALİYET KÂRI 3.6 MİLYAR TL

Sektörler	Faaliyet kârı/ Net satışlar (%)	Faaliyet kârı (milyon TL)
Diğer ulaşım araçları	21.3	1.015
Elektrik, gaz üre./dağ.	18.3	3.654
Metallik olmayan mineraller	15.8	3.447
Kimyasallar	13.9	3.812
Makine ekipman	12.5	1.068

satışa oranı yüzde 21.3 olan 'diğer ulaşım araçları' oldu. Bunu yüzde 20.9 ile tütün ürünleri izledi.

Özkaynak ve borçluluk açısından en kötü performans ise yüzde 200 ile elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı yapan şirketlere ait oldu. Bu sektörü kok kömürü ve rafine petrol ürünleri sektörü izledi.

SATIŞ KÂRLILIĞI EN İYİ SEKTÖR MADENCİLİK

Sektörler	Satış kârlılığı
Tütün ürünleri	22,1
Fabrikasyon metaller	12,9

ENERJİDE BORCUN ÖZKAYNAĞA ORANI YÜZDE 200'Ü AŞTI

Sektörler	Mali Borçlar/ Özkaynak
Kok kömürü/rafine petrol	187,5
Tekstil ürünleri	137,3

EN HIZLI 'KÖMÜR' YÜKSELDİ

İstanbul Sanayi Odası'nın (**İSO**) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasına göre 2014 yılında olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu. 2015 yılında en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 47'nci sıradan giren ve 453 şirketi geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. Bu şirketi listeye 70. sıradan giren "İsminin açıklanmasını istemeyen şirket", 75. sıradan giren Atlas Enerji Üretim, 119., 128., 146. ve 150. sıradan giriş yapan diğer "İsminin açıklanmasını istemeyen şirketler" takip etti.

SATIŞLARIN YÜZDE 35'İ 'HALKA AÇIK'

ISO 500 listesinde, Borsa İstanbul'da işlem gören 80 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 157.8 milyar lira ile **ISO 500**'ün toplamının yüzde 35'i oldu. Halka açık 80 şirketin toplam üretimden satış tutarının yarısından fazlasını 6 şirket yaptı. Listenin ilk 10'unda yer alan ve Borsa İstanbul'da işlem gören 6 şirketin toplam aktifleri 60.3 milyar lira ve toplam dönem kârı 5.5 milyar lira oldu. Borsada halka açık şirketlerden **ISO-500** sıralamasında, geçen yıla göre en büyük sıçramayı, 127 basamak çıkarak 370'inci sıraya yükselen Yataş yaptı.

Gıda şirketlerini göçmenler ihya etti

GÜNEY İLLERİNE YARADI

Enflasyon ve işsizliği olumsuz etkilediği söylenen Suriyeli mülteciler, aksine **İSO 500** listesini şekillendirdi. Güney illerinde gıda şirketleri sıralamada yükseldi.

ETİ SODA 10 SIRA BİRDEN

En hızlı yükselenler markası, yağ ve bakliyat markaları oldu. Ciner Grubu'nun önde gelen sanayi şirketlerinden Eti Soda da **İSO 500**'de 10 sıra birden yükseldi. 8'de

Suriyeli mülteci, güney illerinde gıdayı 'besledi'

Enflasyon ve işsizliğe etkileri tartışılan 3 milyonu aşkın Suriyeli bu kez **ISO 500**'de kendini hissettirdi. Güney illerinde en hızlı yükselişi gıda şirketleri gösterdi, sadece Antep merkezli şirketlerin satışları yüzde 24.7 arttı

TEKSTİL ŞİRKETLERİ OLUMLU ETKİLENDİ

Gıda dışında güney illerinde olumlu bir yıl geçiren bir diğer sektör de tekstilciler oldu.

Bu sektörün yükselişinde de Suriyeliler etkili oldu. Bu illerde en hızlı yükselen şirketler arasında sırasıyla 92 ve 90 sıra birden atlayan Karteks Tekstil ve Şireci Tekstil'in satış performansı dikkat çekti.

GÜNEYDE YÜKSELİŞİN LİDERİ BEŞLER

Kaç sıra atladı?	Şirket adı	İl	Satışlar (bin TL)
274	Beşler Makarna	Gaziantep	721.390
155	Kadooğlu Yağ	Gaziantep	409.835
139	Arbel Bakliyat	Mersin	442.715
92	Karteks Tekstil	Adana	377.766
90	Şireci Tekstil	Gaziantep	412.379

Tüm Türkiye'de sayıları 3 milyonu aşan ve ağırlıklı olarak güney illerinde yaşayan Suriyeli mülteciler etkisini **ISO 500** listesinde de hissettirdi. Daha önce bölgesel enflasyon ve işsizlik rakamlarına olumsuz etkileriyle gündeme gelen Suriyeli mülteciler, bölgedeki özellikle gıda şirketlerinin 2015 performansına ise olumlu yansdı.

MAKARNACI 274 SIRA ATLADI

Buna göre, Suriyeliler'in yoğun yaşadığı Gaziantep, Kahramanmaraş, Adana, Osmaniye, Mersin, Dörtöyl merkezli

şirketlerin listede hızlı yükseldiği göze çarptı. En hızlı yükselişi gösteren ilk 3 firma 274 sıra atlayan Beşler Makarna, 155 sıra atlayan Kadooğlu Yağ ve 139 sıra atlayan Arbel Bakliyat oldu.

Buna ek olarak, **ISO 500**'e giren şirket sayılarında da artış gözlemlendi. Örneğin, Gaziantep'ten listeye giren firma sayısı 3 adet arttı ve 24'e çıktı. Bu rakamla, **ISO 500** listesine en çok firma sokan iller sıralamasında Gaziantep 5'inciliğe yerleşmiş oldu. Bu şirketlerin toplam satışları yüzde 24.7 arttı.

Gaziantep, 500 firmanın üretimden satışlarının yüzde 2,7'lik kısmını karşıladı.

DEVLER LİĞİNE TÖMA İLK KEZ GİRDİ

TÖMA'ları imal eden araç üstü ekipmanları şirketi Katmerciler, 286 milyon lira ciro ile sanayide devler ligine ilk kez 409'uncu sıradan girdi.

KAYSERİ'DEN 15 FİRMA LİSTEDE

ISO 500 listesinde, Kayseri **Sanayi Odası**'na (KAYSO) üye 15 firma yer aldı. Bu firmalar arasında, HES Hacılar Elektrik Sanayii ve Ticaret, Kayseri Şeker Fabrikası ve Boytaş Mobilya Sanayii geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Kayseri sıralamasında ilk üç sırayı paylaştı.

SANAYİNİN DEVLERİNDE borç sarmalı

İLK 3 SIRADA KOÇ HOLDİNG VAR

■ **İstanbul Sanayi Odası**'nın Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarını belirlediği **ISO 500** listesine göre, kazandığı'nın üçte ikisini finansman giderlerine ayıran devler, borçlanma oranları yüzde 63'e ulaşmasına rağmen büyümeyi başardılar. Listenin ilk üç sırasında ise Koç Holding şirketleri yer aldı. »9'da

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜĞÜ YİNE TÜPRAŞ OLDU

**YABANCI
SAYISI
ERİDİ**

ISO 500 içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayıları sürekli geriliyor. Özellikle 2008 yılındaki küresel krizle beraber başlayan düşüş hızı kaybetse de sürüyor. 2008 yılında 148 olan yabancı sermayeli kuruluş sayısı 2015'te 125'e indi. Yani 8 yılda yüzde 15.5 azalma yaşandı.

BORÇLANARAK BÜYÜDÜLER

Türkiye sanayisinin devlerinin en büyük sorunu borç ve finansman gideri. **İstanbul Sanayi Odası**'nın Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarını belirleyen **ISO 500** listesine göre kazandığının üçte ikisini finansman giderlerine ayıran devlerin borçlanma oranı ise yüzde 63.

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası'nın her yıl sanayinin en büyük kuruluşlarını içeren araştırması Türkiye sanayisinin borç sarmalında olduğunu ortaya koydu. Kazandığının üçte ikisini finansman giderlerine ayıran sanayinin devlerinin borçlanma oranı ise yüzde 63'u buldu. **ISO Başkan** **Bahçivan**'ın durumu sürdürülemez olduğuna dikkat çekerek "Sanayinin dişile tırnağıyla, Ar-Ge yaparak, yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor" dedi. Dünyada finansman giderinin faaliyet kârına oranı yüzde 16. Türkiye'de ise bu oran yüzde 63. Finansman gideri ve borçlanma oranındaki artışta dolar kurunda geçen yıl kırılan rekorun etkisi büyük. 3 liraya geçen dolar 2015 yılı boyunca oldukça yüksek seyretti. **ISO 500**'ün zirvesinde yine üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile **TÜPRAŞ** yer aldı.

KÂR SEVİNDİRDİ

Bahçivan'ın dün açıkladığı verilere göre, Türkiye'nin 500 büyük sanayi şirketlerinin üretimden net satışları 2015'te yüzde 7 artarak 450.5 milyar lira oldu. Sanayinin esas faaliyetlerinden elde ettiği kâr 2014 yılına yüzde 44.9'luk artışla 44.1 milyar liraya çıktı. Faaliyet kârının net satışlara oranı ise yüzde 8.7 ile son yılların en yüksek düzeyine ulaştı.

Finansman giderleri 2014'e göre yüzde 75.1 artarken bu sanayinin elde ettiği 44 milyar lira kârın 28 milyar lirasını yani yüzde 63.4'ünü, finansman gideri olarak verdiğini ortaya koydu. Bahçivan, bu oranın dünya ortalamalarına göre oldukça

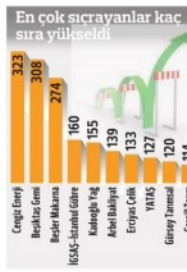

yüksek olduğuna dikkat çekti. Bahçivan, "Bu da gösteriyor ki, Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız. İşin ilginç tarafı sanayici boylesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz" dedi.

Sanayinin finans yapısındaki bozulmayı gösteren diğer önemli veri ise borç-özkaynak ilişkisi. **ISO 500**'deki kuruluşların toplam borçlarının toplam varlıklar içindeki payı yüzde 60.1'e yükseldi. Sadece özel kuruluşlar dikkate alındığında oran yüzde 63'e ulaşıyor. Yani özel kuruluşların borçlanma oranı yüzde 63'e yükselirken, özkaynak oranı yüzde 37'ye indi. Bahçivan bu durumu 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelerini borçlanma ile daha sağlıklı bir şekilde finanse ettiklerini ortaya koyduğuna vurgu yaptı. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranının dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık, **ISO 500**'de yüzde 39 olduğu bilgisini veren Bahçivan, dünya özel sektörün kullandığı kredilerin daha çok yatırımlara, yani duran varlıklara gittiğini, Türkiye'de ise alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine harcadığını söyledi.

400 şirket kâr etti
ISO 500 de 2014'te 417 olan kârli şirket sayısı 2015 yılında 400'e indi. zarar eden kuruluş sayısı 100'e ulaştı. **ISO 500**'deki 491 özel kuruluşta 2014'te 579 bin 664 olan istihdam rakamı yüzde 3.8 artarak 601 bin 696'ya çıktı. Ücretlerde yüzde 13.7'lik artış yaşandı.

EN HIZLISI CENGİZ ENERJİ

CENGİZ Holding'in enerji şirketi **Cengiz Enerji** 2015 yılının en hızlı şirketi oldu. 2014 yılında 219 milyon liralık üretimden satış değeriyle 488'inci sırada yer alan **Cengiz Enerji** 2015 yılında tam 323 basamak sıcrayarak 62.3 milyon liralık üretimden satış değeriyle 165'inciye yükseldi. **Cengiz Enerji** 2000 yılında kuruldu, bugüne kadar, 2x5 MW gücünde İstanbul Metrosu acil Enerji Santrali kurulumu, **Cengiz Holding** e ait 132 MW gücünde Kombine Çevrim Enerji Santrali kurulumu ve işletmesi işlerini tamamladı ve Nakliyat'ta ya da 59 MW (güçte) 2. ünite lavesi ile 118 MW) gücünde kombine çevrim Gaz Türbinli Enerji Santrali inşaatı, kurulumu ve devreye

alınması işlerini bitirdi. Sektördeki büyüme stratejileri çerçevesinde, lisans aşamasında olan 1200 MW kurulu güce sahip İthal Kömüre dayalı Termik Santral, tesis aşamasında olan 1885 MW kurulu güce sahip, Kileköy - Beyhan Hidroelektrik Enerji Santrali ile 450 MW kurulu güce sahip olan tesis aşamasındaki Samsun Kombine Çevrim İlave Enerji tesisiyle **Cengiz Enerji** 2015'te kurulu gücünü yaklaşık olarak 6000 MW'a çıkarmayı hedefliyor. Ayrıca doğalgaz dağıtım da yapıyor. EPDK tarafından ihalesi yapılan Samsun il ve çevresinin şehir içi doğal gaz ihalesi kazandı ve SAMGAZ Doğal Gaz Dağıtım AS kurularak **Cengiz Holding** bünyesine dahil edildi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 100 SANAYİ KURULUŞU

2015	2014	KURULUŞ	ÜRETİMDEN SATIŞLAR (Milyon TL)
1	1	TÜPRAS	35.437
2	2	Ford Otomotiv	14.732
3	4	Arçelik A.Ş.	9.998
4	3	Oyak-Renault	9.893
5	9	TOFAŞ	8.434
6	5	EÜAŞ	6.794
7	8	Ereğli Demir-Çelik	6.475
8	13	Hyundai Assan	6.236
9	7	İskenderun Demir-Çelik	5.890
10	6	İçdaş Çelik	5.773
11	14	Vestel	5.249
12	12	Mercedes-Benz Türk	5.239
13	10	Aygaz	5.126
14	26	İstanbul Altın Rafinerisi	4.896
15	15	Toyota Otomotiv	4.260
16	16	PETKİM	4.234
17	11	Çolakoglu Metalurji	4.098
18	18	BSH Ev Aletleri	3.925
19	17	Unilever	3.750
20	19	Türkiye Şeker Fabrikaları	3.525
21	20	Tosçelik Profil ve Sac	2.976
22	22	Bosch	2.937
23	33	Aselsan Elektronik	2.860
24	24	Türk Traktör	2.828
25	31	Eti Gıda	2.577
26	30	Vestel Beyaz Eşya	2.484
27	29	Sarkuysan Elektrolitik	2.391
28	34	Borçelik Çelik	2.371
29	23	Er-Bakır	2.337
30	37	Coca-Cola İçecek	2.288
31	21	Milangaz LPG	2.230
32	41	Eti Maden	2.228
33	36	Philisa Philip Morris Sabancı	2.222
34	32	KARDEMİR	2.219
35	35	AKSA Akrilik	2.131
36	50	TUSAŞ	2.104
37	40	Konya Şeker	2.088
38	42	Yıldız Entegre	2.060
39	27	İpragaz	2.055
40	55	Assan Alüminyum	2.029
41	45	Kastamonu Entegre	1.973
42	44	Çay İşletmeleri	1.954
43	28	Kroman Çelik	1.920
44	46	Banvit Bandırma	1.886
45	56	Hayat Kimya	1.859
46	47	Yolbulan Baştuğ Metalurji	1.829
47	-	Türkiye Kömür İşletmeleri	1.782
48	64	Borusan Mannesmann Boru	1.756
49	51	SUTAS	1.755
50	48	Diler Demir Çelik	1.745
51	49	İzmir Demir Çelik	1.720
52	54	Abaloğlu Yem-Soya	1.637
53	57	BRISA Bridgestone Sabancı	1.621
54	25	TPAO	1.611
55	59	Yücel Boru	1.595
56	60	Nadir Metal Rafineri	1.586
57	58	Sanko Tekstil	1.554
58	52	Eren Enerji	1.521
59	63	MMK Metalurji	1.496
60	53	Enerjisa	1.418
61	62	Akçansa	1.417
62	61	Toros Tarım	1.386
63	67	Soda Sanayii	1.348
64	69	C.P. Standart Gıda	1.289
65	74	Ulker Bisküvi	1.267
66	89	JTI Tütün Ürünleri	1.230
67	76	Kaptan Demir Çelik	1.215
68	65	Yazıcı Demir Çelik	1.205
69	68	HES Hacılar Elektrik	1.202
70	-	-	-
71	96	Namet Gıda	1.185
72	70	TP Lastikler	1.153
73	66	Sasa Polyester	1.147
74	78	Ulker Çikolata	1.137
75	-	Atlas Enerji	1.118
76	75	Senpiliç Gıda	1.102
77	119	Proğıda Tarım	1.101
78	84	Cımsa Çimento	1.086
79	88	Otokar Otomotiv	1.075
80	79	Gülsen Sentetik Dokuma	1.048
81	77	Keskinoglu Tavukçuluk	1.041
82	90	Naksan Plastik	1.033
83	100	Bosch Termoteknik	1.033
84	95	Goodyear Lastikleri	1.025
85	94	Pınar Süt	1.010
86	82	Anadolu Efes	990.0
87	81	Tezcan Galvanizli	987.2
88	103	Önem Gıda	983.2
89	137	Erdemir Çelik Servis	969.1
90	171	MAN Türkiye	957.1
91	124	ASAŞ Alüminyum San.	942.5
92	72	İçdaş Elektrik	940.3
93	101	Besler Gıda	936.5
94	143	Noksel Çelik Boru	932.5
95	92	Paşabahçe Cam	931.5
96	122	Türk Prysmian Kablo	928.6
97	126	Temsa Global	920.4
98	91	BEYPI Beypazarı	914.2
99	104	Erpilic Entegre	910.7
100	118	Sarten Ambalaj	908.7

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜĞÜ YİNE TÜPRAŞ OLDU

YABANCI ISO 500 içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayıları sürekli geriliyor. Özellikle 2008 yılındaki küresel krizle beraber başlayan düşüş hız kaybetse de sürüyor. 2008 yılında 148 olan yabancı sermayeli kuruluş sayısı 2015'te 125'e indi. Yani 8 yılda yüzde 15.5 azalma yaşandı.

BORÇLANARAK BÜYÜDÜLER

Türkiye sanayisinin devlerinin en büyük sorunu borç ve finansman gideri. **İstanbul Sanayi Odası'nın** Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarını belirleyen **ISO 500** listesine göre kazandığının üçte ikisini finansman giderlerine ayıran devlerin borçlanma oranı ise yüzde 63.

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (ISO) her yıl sanayinin en büyük kuruluşlarını içeren araştırması Türkiye sanayisinin borç sarmalında olduğunu ortaya koydu. Kazandığının üçte ikisini finansman giderlerine ayıran sanayinin devlerinin borçlanma oranı ise yüzde 63'ü buldu. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan** bu durumun sürdürülemez olduğuna dikkat çekerken "Sanayicinin dişiyle tırnağıyla, Ar-Ge yaparak, yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor" dedi. Dünyada finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 16. Türkiye'de ise bu oran yüzde 63. Finansman gideri ve borçlanma oranındaki artışta dolar kurunda geçen yıl kırılan rekorun etkisi büyük. 3 liraya geçen dolar 2015 yılı boyunca oldukça yüksek seyretti. **ISO 500**'ün zirvesinde yine üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile TÜPRAŞ yer aldı.

KÂR SEVİNDİRDİ

Bahçivan'ın dün açıkladığı verilere göre, Türkiye'nin 500 büyük sanayi şirketlerinin üretimden net satışları 2015'te yüzde 7 artarak 450.5 milyar lira oldu. Sanayicinin esas faaliyetlerinden elde ettiği kâr 2014 yılına yüzde 44.9'luk artışla 44.1 milyar liraya çıktı. Faaliyet kârının net satışlara oranı ise yüzde 8.7 ile son yılların en yüksek düzeyine ulaştı. Finansman giderleri 2014'e göre yüzde 75.1 artarken bu sanayicinin elde ettiği 44 milyar lira kârın 28 milyar lirasını yani yüzde 63.4'ünü, finansman gideri olarak verdiğini ortaya koydu. Bahçivan, bu oranın dünya ortalamalarına göre oldukça

Özel kuruluşlarda borç/özkaynak ilişkisi (%)

yüksek olduğuna dikkat çekti. Bahçivan, "Bu da gösteriyor ki; Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız. İşin ilginç tarafı sanayici böylesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz" dedi.

Sanayinin finans yapısındaki bozulmayı gösteren diğer önemli veri ise borç/özkaynak ilişkisi. **ISO 500**'deki kuruluşların toplam borçlarının toplam varlıkları içindeki payı yüzde 60.1'e yükseldi. Sadece özel kuruluşlar dikkate alındığında oran yüzde 63'e ulaşıyor. Yani özel kuruluşların borçlanma oranı yüzde 63'e yükselirken, özkaynak oranı yüzde 37'ye indi. Bahçivan bu durumun 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelerini borçlanma ile daha sağlıklı bir şekilde finanse ettiklerini ortaya koyduğunu vurgu yaptı. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranının dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık **ISO 500**'de yüzde 39 olduğu bilgisini veren Bahçivan, dünya özel sektörün kullandığı kredilerin daha çok yatırımlara, yani duran varlıklara gittiğini, Türkiye'de ise alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine harcandığını söyledi.

En fazla ihracat yapanlar (milyon dolar)

En fazla kâr eden kuruluşlar (milyon TL)

400 şirket kâr etti

ISO 500 ile 2014'te 417 olan kâr eden şirket sayısı 2015 yılında 400'e indi, zarar eden kuruluş sayısı 100'e ulaştı. **ISO 500**'deki 491 özel kuruluşta 2014'te 579 bin 664 olan istihdam rakamı yüzde 3.8 artarak 601 bin 696'ya çıktı. Ücretlerde yüzde 13.7'lik artış yaşandı.

En çok sıyrılanlar kaç sıra yükseldi

EN HIZLISI CENGİZ ENERJİ

CENGİZ Holding'in enerji şirketi Cengiz Enerji 2015 yılının en hızlı şirketi oldu. 2014 yılında 219 milyon lirak üretimden satış değeriyle 485'inci sırada yer alan Cengiz Enerji 2015 yılında tam 313 basamak sırayarak 621.3 milyon liraklık üretimden satış değeriyle 165'inciye yükseldi. Cengiz Enerji 2000 yılında kuruldu, bugüne kadar, 2x5 MW gücünde İstanbul Metrosu acil Enerji Santrali kurulumu, Cengiz Holding'e ait 132 MW gücünde Kombine Çevrim Enerji Santrali kurulumu ve işletilmesi işlerini tamamladı ve Nuh Cimento'ya ait 59 MW (gelecekte 2. ünite ilavesi ile 118 MW) gücünde kombine çevrim Gaz Türbinli Enerji Santrali inşaatı, kurulumu ve devreye

alınması işlerini bitirdi. Sektördeki büyüme stratejileri çerçevesinde, lisans aşamasında olan 1200 MW kurulu güçte sahip İbhal Kömürü dayalı Termik Santrali, tesis aşamasında olan 1885 MW kurulu güçte sahip, Kaleköy - Beyhanlı Hidroelektrik Enerji Santrali ile 450 MW kurulu güçte sahip olan tesis aşamasındaki Samsun Kombine Çevrim İlave Enerji tesisiyle Cengiz Enerji 2015'te kurulu gücünü yaklaşık olarak 6000 MW'a çıkarılabileceği bekliliyor. Ayrıca doğalgaz dağıtım da yapıyor. EPDK tarafından ihalesi yapılan Samsun il ve çevresinin şehir içi doğalgaz ihalesi kazandı ve SAMGAZ Doğalgaz Dağıtım AS kurulları Cengiz Holding bünyesine dahil edildi.

Sanayi 2015'te kur zararına çalışmış

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) dün açıkladığı '500 büyük sanayi kuruluşu' (İSO-500) sayıları, 2015'de sanayinin kur zararını çıkarmak için çalıştığını gösteriyor.

İSO-500 verilerindeki şu iki gelişme belirgin biçimde ön plana çıkıyor:

Birincisi, faiz takıntısı ile kurları zıplatan politikaların reel kesime faturası, İSO-500 şirketlerinin bilançosuna yeniden 'mühürlenmiş'. 2015'de dolar kurunda yüzde 25'lik artışın, 180 milyar dolarlık açık pozisyon taşıyan reel kesim şirketlerine hasarının bir bölümü burada ortaya çıkmış.

Hızla borç yapısı yükselen **İSO-500** şirketlerinin, 'finansman giderleri' kalemi de yüzde 75 gibi çok yüksek oranda artmış. Bunun en büyük nedeninin döviz kuru artışı olduğunu biliyoruz. Hem borcun bilanço içindeki payını artıp öz kaynak payını azaltıyor, hem de kur zararı aynen 2013'de olduğu gibi; bir önceki yıla göre sert kur artışı bilanço'ya esaslı bir zarar yazdırıyor. 2014 'finansman giderlerine' bakınca 2013'e göre yüzde 16 azalmıştı. Nedeni kur artışının enflasyon kadar olmasıydı.

Bu tabloya karşın, popülist bir koro hâlâ kredi faizlerini ya da bankaları öne çıkarmaya devam ediyor. Oysa ki çok açık; kur artışı ilk 500 gibi ekonominin en 'prima'

şirketlerine esaslı bir zarar yazdırmış. Kur hasarının faizin verdiği hasara göre ağır olduğunun 'deftere yazılmış' hali bu.

Faiz demişken, Merkez Bankası verilerine göre; bankalarca açılan kredilere uygulanan kredi faizlerinin yıllık ortalama 2015 yılında 2014'e göre sadece 0.60 puan arttığı görülüyor. Bunun da **İSO-500** şirketlerinin borcunun tamamının TL olduğunu varsaysak bile getireceği ilave yük 2 milyar TL bile etmiyor. Oysa İSO-500 şirketlerinin 'finansman gider' artışı 12 milyar TL.

Tablodan görülüyor ki; kur artışı olana kadar İSO-500 şirketlerinin finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 34 iken, kur artışının ortaya çıkmasıyla 2015'de yüzde 63.4'e fırlamış.

Neyse ki **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**, ekonomik temellerinden kopuk bir 'düşük faiz' sloganlığının sanayiye getirdiği bu tablonun farkında görünüyor; "Türkiye'deki sanayinin finansmandaki sorunların derinliği sadece bankalara yüklenerek 'faiz düşür' şeklindeki bir kısır kavga ile aşılabilecek bir noktanın ötesine geçmiş vaziyette" diyerek, "başta yapısal reformların yapılması ve sanayi ile ilgili yeni bir hikayenin yazılmasını"

seslendirmiş.

İkincisi ise çok çarpıcı; **İSO-500** sıralamasında yabancı sermayeli kuruluşların sayılarındaki gerilemenin 2015'de de hızla devam ettiği görülüyor. 2009'da 153 şirketle (üçte bir) zirveye çıkan yabancı kuruluş sayısı, 2015'de 125'e (dörtte bir) gerilemiş. Bu sayının son 12 yılın en düşüğü olduğu dikkat çekiyor. Herhalde politika yapıcıların kendilerine sorması gereken soru da burada; neden yabancı şirketler listeden düşüyor? Neden ilk 500'de yer alan şirketler yabancılar için çekici değil? 2009 küresel krizinin gelişmiş ülke şirketlerinde potansiyeli büyük gelişen dış pazarlara açılma getirdiği görülüyordu. Oysa Türkiye'de doğrudan yatırımlar olduğu yerde sayıyor. Milli gelir içindeki özel yatırımların da 2011 yılındaki seviyesinde kaldı; büyümeye katkı vermiyor. Yabancı sermayeli şirketlerin 'sanayinin 1. liginden' uzaklaşmalarının, Türkiye'nin 'gelecek hikayesinin' olmaması ile ilgisi olabilir mi? Hatta bu uzaklaşmanın 2011 sonrası belirginleşmesi ile Türkiye'de hukukun üstünlüğü ve güçler ayrılığının hasar görmesi arasında güçlü bir ilişki olmalı.

Türkiye'nin, içinde bulunduğu politik krizden

kurtulmadan ekonomide de yeni bir hikâye yazması giderek zorlaşıyor. Ekonominin ana 'motoru' sanayi kesiminin de bu süreçte, kârsızlıkla kur zarar döngüsü içinde kendine yol açması neredeyse imkansız.

İSO ilk 500 Firmanın Finansman ve Faaliyet Kârı

	2012	2013	2014	2015
Finansman Giderleri (Milyar TL)	8.6	19.2	16.0	28.0
Faaliyet Kârı (Milyar TL)	25.3	36.4	30.5	44.1
Finansman Giderleri/Faaliyet Kârı	%34.1	%52.7	%52.5	%63.4
Dolar kuru artışı (yılsonu)	-%6.5	%19.7	%8.6	%25.4
Kaynak: İSO, TCMB				

SANAYİNİN DEVLERİNDE borç sarmalı

İLK 3 SIRADA KOÇ HOLDİNG VAR

■ **İstanbul Sanayi Odası**'nın Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarını belirlediği **ISO 500** listesine göre, kazandığı'nın üçte ikisini finansman giderlerine ayıran devler, borçlanma oranları yüzde 63'e ulaşmasına rağmen büyümeyi başardılar. Listenin ilk üç sırasında ise Koç Holding şirketleri yer aldı. » 9'da

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜĞÜ YİNE TÜPRAŞ OLDU

**YABANCI
SAYISI
ERİDİ**

ISO 500 içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayıları sürekli geriliyor. Özellikle 2008 yılındaki küresel krizle beraber başlayan düşüş hızı kaybetse de sürüyor. 2008 yılında 148 olan yabancı sermayeli kuruluş sayısı 2015'te 125'e indi. Yani 8 yılda yüzde 15.5 azalma yaşandı.

BORÇLANARAK BÜYÜDÜLER

Türkiye sanayisinin devlerinin en büyük sorunu borç ve finansman gideri. **İstanbul Sanayi Odası**'nın Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarını belirleyen **ISO 500** listesine göre kazandığının üçte ikisini finansman giderlerine ayıran devlerin borçlanma oranı ise yüzde 63.

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası'nın her yıl sanayinin en büyük kuruluşlarını içeren araştırması Türkiye sanayisinin borç sarmalında olduğunu ortaya koydu. Kazandığının üçte ikisini finansman giderlerine ayıran sanayinin devlerinin borçlanma oranı ise yüzde 63'u buldu. **ISO Başkan** **Bahçivan**'ın durumun sürdürülemez olduğuna dikkat çekerken "Sanayinin dişiyle tırnağıyla, Ar-Ge yaparak, yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor" dedi. Dünyada finansman giderinin faaliyet kârına oranı yüzde 16. Türkiye'de ise bu oran yüzde 63. Finansman gideri ve borçlanma oranındaki artışta dolar kurunda geçen yıl kırılan rekorun etkisi büyük. 3 liraya geçen dolar 2015 yılı boyunca oldukça yüksek seyretti. **ISO 500**'ün zirvesinde yine üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile **TÜPRAŞ** yer aldı.

KÂR SEVİNDİRDİ

Bahçivan'ın dün açıkladığı verilere göre, Türkiye'nin 500 büyük sanayi şirketlerinin üretimden net satışları 2015'te yüzde 7 artarak 450.5 milyar lira oldu. Sanayinin esas faaliyetlerinden elde ettiği kâr 2014 yılına yüzde 44.9'luk artışla 44.1 milyar liraya çıktı. Faaliyet kârının net satışlara oranı ise yüzde 8.7 ile son yılların en yüksek düzeyine ulaştı.

Finansman giderleri 2014'e göre yüzde 75.1 artarken bu sanayinin elde ettiği 44 milyar lira kârın 28 milyar lirasını yani yüzde 63.4'ünü, finansman gideri olarak verdiğini ortaya koydu. Bahçivan, bu oranın dünya ortalamalarına göre oldukça

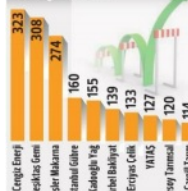
yüksek olduğuna dikkat çekti. Bahçivan, "Bu da gösteriyor ki, Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız. İşin ilginç tarafı sanayici böylesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz" dedi.

Sanayinin finans yapısındaki bozulmayı gösteren diğer önemli veri ise borç-öz kaynak ilişkisi. **ISO 500**'deki kuruluşların toplam borçlarının toplam varlıklar içindeki payı yüzde 60.1'e yükseldi. Sadece özel kuruluşlar dikkate alındığında oran yüzde 63'e ulaşıyor. Yani özel kuruluşların borçlanma oranı yüzde 63'e yükselirken, öz kaynak oranı yüzde 37'ye indi. Bahçivan bu durumun 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelerini borçlanma ile daha sağlıklı bir şekilde finanse ettiklerini ortaya koyduğuna vurgu yaptı. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranının dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık, **ISO 500**'de yüzde 39 olduğu bilgisini veren Bahçivan, dünya özel sektörün kullandığı kredilerin daha çok yatırımlara, yani duran varlıklara gittiğini, Türkiye'de ise alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine harcadığını söyledi.

400 şirket kâr etti
ISO 500 de 2014'te 417 olan kârli şirket sayısı 2015 yılında 400'e indi. zarar eden kuruluş sayısı 100'e ulaştı. **ISO 500**'deki 491 özel kuruluşta 2014'te 579 bin 664 olan istihdam rakamı yüzde 3.8 artarak 601 bin 696'ya çıktı. Ücretlerde yüzde 13.7'lik artış yaşandı.

En çok sıcrayanlar kaç sıra yükseldi

EN HIZLISI CENGİZ ENERJİ

CENGİZ Holding'in enerji şirketi **Cengiz Enerji** 2015 yılının en hızlı şirketi oldu. 2014 yılında 219 milyon liralık üretimden satış değeriyle 488'inci sırada yer alan **Cengiz Enerji** 2015 yılında tam 323 basamak sıcrayarak 62.3 milyon liralık üretimden satış değeriyle 165'inciye yükseldi. **Cengiz Enerji** 2000 yılında kuruldu, bugüne kadar, 2x5 MW gücünde İstanbul Metrosu acil Enerji Santrali kurulumu, **Cengiz Holding** e ait 132 MW gücünde Kombine Çevrim Enerji Santrali kurulumu ve işletmesi işlerini tamamladı ve Nakliyat'ta ya da 59 MW (güçte) 2. ünite lavesi ile 118 MW) gücünde kombine çevrim Gaz Türbinli Enerji Santrali inşaatı, kurulumu ve devreye

alınması işlerini bitirdi. Sektördeki büyüme stratejileri çerçevesinde, lisans aşamasında olan 1200 MW kurulu güce sahip İthal Kömüre dayalı Termik Santral, tesis aşamasında olan 1885 MW kurulu güce sahip, Kileköy - Beyhan Hidroelektrik Enerji Santrali ile 450 MW kurulu güce sahip olan tesis aşamasındaki Samsun Kombine Çevrim İlave Enerji tesisiyle **Cengiz Enerji** 2015'te kurulu gücünü yaklaşık olarak 6000 MW'a çıkarmayı hedefliyor. Ayrıca doğalgaz dağıtım da yapıyor. EPDK tarafından ihalesi yapılan Samsun il ve çevresinin şehir içi doğal gaz ihalesi kazandı ve SAMGAZ Doğal Gaz Dağıtım AS kurularak **Cengiz Holding** bünyesine dahil edildi.

Türkiye'nin en büyükleri belli oldu

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO)

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı. Araştırmada, Ford Otomotiv Sanayi AŞ ikinci, Arçelik üçüncü oldu. // 6'DA

Türkiye'nin en büyük şirketi yine TÜPRAŞ

İstanbul Sanayi Odasının (İSO)

2015 yılı araştırma sonuçlarına göre ilk sırada TÜPRAŞ yer alırken, Ford Otomotiv Sanayi AŞ ikinci, Arçelik üçüncü oldu. Listeye 49 yeni firma girdi. Koç grubundan üç firma ilk üçe girmesi dikkat çekti

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl **İSO İkinci 500** Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11 firma ise geçen yılki **İSO 1000** dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi.

Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olarak sırasını korudu.

TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. TÜPRAŞ 2015 yılında ilk 500 kuruluşu toplam üretimden satışlarının yüzde 7,9'unu gerçekleştirdi.

Listede üretimden satışlarda 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı.

2015 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş içinde 2014 yılına göre bir firma değişikliği oldu. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü sıradan dördüncü sıraya inerken, Arçelik AŞ dördüncü sıradan üçüncü sıraya yükseldi.

TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası AŞ dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı.

EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü beşinci sıradan altıncı sıraya indi. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ sekizinci sıradan yedinci sıraya yükseldi.

Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Tica-

ret AŞ geçen sene 13. sıradayken, bu sene ilk 10'a sekizinci sıradan girdi ve ilk 10 içindeki tek yeni kuruluş oldu. Iskenderun Demir Çelik AŞ yedinci sıradan dokuzuncu sıraya indi.

İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaştırma Sanayi AŞ altıncı sıradan onuncu sıraya geriledi. Geçen yıl ilk 10 içinde onuncu sırada yer alan Aygaz AŞ ise 13. sırada yer aldı.

İhracatta en büyük Ford oto

Üretimden satışlara göre en büyük ilk 10 kuruluş içine son 3 yıldır olduğu gibi 2015 yılında da kamudan bir tek kuruluş olan ve sıralaması altıncılığa gerileyen EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü girdi.

En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş

2015 yılında Ford Otomotiv Sanayi AŞ, TÜPRAŞ ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ oldu.

Geçen yıl en fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun tamamı özel sektör kuruluşu oldu. En çok ihracat yapan ilk 10 kuruluş içinden dokuzu 2014 yılında da ilk 10 kuruluş içinde yer aldı. 2015 yılında ilk 10'a bir yeni kuruluş katılırken, bir firma ilk 10 içinden çıktı. En fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun toplam ihracat tutarı 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun gerçekleştirdiği toplam ihracat ise 53,4 milyar dolar oldu.

İlk 10 kuruluşun ilk 500 içindeki ihracat payı yüzde 35,6, Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı ise yüzde 13,2 olarak gerçekleşti.

Katma değerde en büyükler

Geçen yıl üretici fiyatları ile en yüksek katma değer yaratan kuruluş 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi TÜPRAŞ oldu. İkinci sıradaki firma ise isminin açıklanmasını istemedi.

En yüksek katma değer yaratan üçüncü firma ise JTI Tütün Ürünleri Sanayi AŞ oldu.

En fazla kar eden kuruluş geçen yıl

TÜPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ, dördüncü sırada ise Iskenderun Demir ve Çelik AŞ yer aldı. En fazla kar elde eden beşinci firma Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, altıncı firma ise Mercedes Benz Türk AŞ oldu.

Sanayici faize çalıştı

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketi, 2015'te borç ve faize çalıştı. Faaliyet karı 44.1 milyara yükselmesine karşın, kazancın yüzde 63'ünü oluşturan 28 milyar liralık tutar finansman giderlerine ödendi. Borçlar 305.8 milyara çıktı.

HAMİDE HANGÜL
hamidehangul@karar.com

Yüksek finansman yükü sanayi şirketlerinin bilançosunu bozmaya başladı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "500 Büyük Sanayi Kuruluşu"** araştırması, Türkiye'nin en büyük şirketlerinin borç-faiz kaskacında kaldığını ortaya koydu. Faaliyet karını yüzde 44,9'luk artışla 44.1 milyar liraya çıkarmayı başaran sanayi kuruluşlarının finansman giderleri geçen yıla göre yüzde 75 arttı. Sanayici elde ettiği 44 milyar TL'lik karın 28 milyar TL'sini, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak ödedi. **İSO 500'ün** geçen yıl üretimden 450.5 milyar liraya yükseldi.

BORÇLARDA ARTIŞ VAR

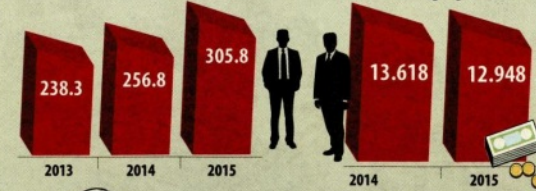
İSO Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklanan araştırmaya göre, sanayinin zirvesinde 35 milyar 437 milyon liralık üretimden satışla yine Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik oldu. Böylece ilk 3 Koç Grubu şirketlerinden oluştu. Rapora göre, 2014 yılı haric son dört yıldır imalat sanayi ekonomisinin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3,8 büyüdü. **İSO**

500'ün ihracatı ise yüzde 12,9 azalarak 61,3 milyar dolardan 53,4 milyar dolara geriledi. Böylece ihracatın yüzde 37,2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38,9'unu gerçekleştirdi. En fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

SANAYİDE 'ESAS'LI KAR

Sanayinin esas faaliyetlerinden elde ettiği karın 2014 yılına göre ciddi şekilde arttığını dile getiren Bahçivan, "Faaliyet karının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014'te 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı yüzde 44,9'luk bir artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıktı" dedi. Sanayinin finansman yükünün de anormal yükselişine dikkati çeken Bahçivan, "Finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 75,1 arttı. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar lira karın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü, finansman gideri olarak kaybediyor. Kazandığı paranın neredeyse üçte ikisini finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değil" dedi. Karlarındaki yavaşlama ve finansman giderleriyle erimesinin borçlarına ihtiyacı artırdığına işaret eden Bahçivan, **İSO 500'de** borçların 256,8 milyar liradan 305,8 milyar liraya yükseldiğini bildirdi.

İSO 500'ÜN BOĞUÇLARI

Faaliyet dışı gelirde düşüş

2015 yılının en fazla ihracat yapan kuruluşları

2014 Sıra	2015 Sıra	Kuruluşun Adı	Kamu Sıra	Özel Sıra	Ihracat (Bin \$)
2	1	Ford	2	1	3.847.112
1	2	Tüpraş	1	2	2.911.830
3	3	Oyak-Renault	3	3	2.678.134
5	4	Tofaş	5	4	2.103.078
4	5	Arçelik	4	5	1.791.770
-	6	-	-	6	-
25	7	İstanbul Altın	25	7	1.327.669
6	8	Toyota	6	8	1.088.784
8	9	Bosch	8	9	1.059.063
9	10	BSH ev aletleri	9	10	794.407

Üretimden satış 450.5 milyar

Konular	2014	2015
Üretimden satışlar	421.156	450.505
Faaliyet karı	30.457	44.144
Finansman giderleri	15.989	27.994
EBITDA	50.403	62.015
Dönem Karı	27.097	28.320

66 YENİ ŞİRKET LİSTEDE

- Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesine 2015'te 66 yeni şirket girdi
- En fazla sıraya giren kuruluş 453 şirketi sıralayan Türkiye Kimiyatları
- Bu şirket, listeye 70. sıradan giren ve ismini açıklamayan bir şirket izledi
- **İSO 500'de** isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 2015'te 18 oldu
- 2015'te 314 şirket listeye üst sıralara çıkarken, 171 şirket de alt sıralara düştü
- **Cengiz Enerji**, 323. sıra yükselerek 488'inci sıradan 165'e yükseldi
- En fazla düşüş, 218 basamak gerileyerek 428'e inen Çayeli Bakır İşletmeleri
- Bu şirket 175. sıra düşen Çebitas, 132. sıra gerileyen Yakupoğlu Tekstil izledi
- Konyalı 10 firma listeye girdi, Konya Şeker 37, El Alüminyum 236'ncı oldu
- **Ördöğdün 3** firma **İSO 500'de** yer bulurken, **Doğuş Çay**, 181'inci sıraya yükseldi
- Karadeniz Bölgesi'nden 18, Samsun'dan altı firma listeye girmeyi başardı
- **İSO 500'ün** satışlarının yüzde 351 borsadaki şirketlerden geldi
- Halka açık şirketlerde en büyük sırayı 127 basamak çıkan Yataş yaptı
- **Hızlı yükselenlerde Ulusoy** 99 basamak çıkışla 373'üncü sıraya yerleşti
- En fazla gerileyenlerde 419'a inen YÜNSA, 408'e gerileyen Konya Çimento ve 239'uncuğa inen Kent Gıda oldu

'FİNANS SİSTEMİNİN BÖYLE GİTMESİ İMKANSIZ'

Sanayinin kazandığının yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybettığını ifade eden İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Bu da gösteriyor ki; Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız. İşin ilginç tarafı sanayici boyüne yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz" dedi. Bahçivan, burada bankaların suçlamak istemediğini, ancak böyle bir modelle sanayinin çarptığını sağlıklı olarak dönmeye çok kolay görünmediğini vurguladı. Bahçivan, sanayicilerin önemli oranda artırdığı esas faaliyet karının finansman giderleriyle eridiğini bildirdi.

BORSA'DAN 80 ŞİRKET

Listede, Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören 80 şirket yer aldı. Bu şirketlerin üretimden satışları 157,8 milyar lira ile **İSO 500'ün** toplamının yüzde 351'i oldu. Halka açık 80 şirketin toplam üretimden satış tutarının yarısından fazlasının 6 şirket tarafından yapılması ise dikkati çekti. Burada da Tüpraş, Ford Otomotiv, Arçelik, Tofaş ve Eneçli Demir Çelik baki çekti. 13'üncü sıraya gerileyen Aygazz'ın yerini ise, 9'uncu sırada yer alan ve bu sene borsada işlem görmeye başlayan İskenderun Demir Çelik aldı. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı. Rapora göre, özkaynakların varlık içindeki payı yüzde 40 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi karlılık oranı FAVÖK (EBITDA) mutlak büyüklüğü yüzde 23 artarak 62 milyar TL oldu. FAVÖK bazında karlı şirket sayısı da 2014 yılında 481 iken 2015 yılında 476'ya indi. Krediler alacak ve işletme sermayesi için kullanıldı. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünyada yüzde 25 olmasına karşılık, **İSO 500'de** yüzde 39.

İlk 3 sıraya Koç damgası

■ Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması'na göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar lirayı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı. Buna göre, sanayinin zirvesinde, önceki yıllarda olduğu gibi 35 milyar 437 milyon lira üretimden satış ile Tüpraş yer aldı.

FORD OTOSAN 2. SIRADA

Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik yer aldı. **İSO 500** Büyük şirketin toplam üretimden net satışları yüzde 7 artarak 450,5 milyar liraya yükseldi. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

SANAYİCİ İNŞAATA TAKILMAMALI

Sanayicilerin inşaat sektörüne yönelmesine ilişkin bir soru üzerine İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Sanayici, inşaatçı yaparken inşaatçı kayıp, sırtına uymaması gerekiyor" dedi.

MAAŞLAR YÜZDE 13,7 ARTTI

■ Sanayide istihdam arttığını ve çalışanlara zammı yapıldığını dile getiren Bahçivan, şöyle devam etti: "İSO 500'de istihdam yüzde 3,8 artarak 601 bin 696'ya çıktı. Ücretler yüzde 13,7 arttı. **İSO 500** içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayılarının gerilemediğine dikkati çeken Bahçivan, 2009'da 153 olan yabancı sermaye paylı kuruluşlarının sayısının 2015'te 125'e kadar gerilediğini yorumunu yaptı.

ŞAMPİYON YİNE TÜPRAŞ

SIRA NO		KURULUŞLAR	ÜRETİMDEN SATIŞLAR (TL)
2015	2014		
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	35.437.857.256
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	14.732.855.608
3	4	Arçelik A.Ş.	9.998.905.712
4	3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	8.893.409.307
5	9	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	8.434.241.768
6	5	ELİAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	6.794.953.087
7	8	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	6.475.141.395
8	13	Hyundai Asan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	6.236.714.393
9	7	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	5.890.461.750
10	6	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaştırma Sanayi A.Ş.	5.773.475.786
11	14	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	5.249.344.885
12	12	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	5.239.924.773
13	10	Aygaz A.Ş.	5.126.821.356
14	26	İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş.	4.896.099.092
15	15	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	4.260.334.675
16	16	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	4.234.369.017
17	11	Çolaklıoğlu Metalurji A.Ş.	4.098.959.067
18	18	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	3.925.769.912
19	17	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	3.750.677.616
20	19	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	3.525.942.146

Sanayici faize çalıştı

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketi, 2015'te borç ve faize çalıştı. Faaliyet karı 44.1 milyara yükselmesine karşın, kazancın yüzde 63'ünü oluşturan 28 milyar liralık tutar finansman giderlerine ödendi. Borçlar 305.8 milyara çıktı.

HAMİDE HANGÜL
hangul@interpress.com

Yüksek finansman yükü sanayi şirketlerinin bilançosunu bozmaya başladı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "500 Büyük Sanayi Kuruluşu"** araştırması, Türkiye'nin en büyük şirketlerinin borç-faiz kaskacında kaldığını ortaya koydu. Faaliyet karını yüzde 44,9'luk artışla 44.1 milyar liraya çıkarmayı başaran sanayi kuruluşlarının finansman giderleri geçen yıla göre yüzde 75 arttı. Sanayici elde ettiği 44 milyar TL'lik karın 28 milyar TL'sini, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak ödedi. **İSO 500'ün** geçen yıl üretimden net satışları yüzde 7 artışla 450.5 milyar liraya yükseldi.

BORÇLARDA ARTIŞ VAR

İSO Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklanan araştırmaya göre, sanayinin zirvesinde 35 milyar 437 milyon liralık üretimden satışla yine Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik oldu. Böylece ilk 3 Koç Grubu şirketlerinden oluştu. Rapora göre, 2014 yılı haric son dört yıldır imalat sanayi ekonomisinin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3,8 büyüdü. **İSO**

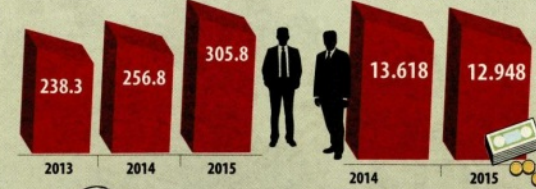
500'ün ihracatı ise yüzde 12,9 azalarak 61,3 milyar dolardan 53,4 milyar dolara geriledi. Böylece ihracatın yüzde 37,2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38,9'unu gerçekleştirdi. En fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

SANAYİDE 'ESAS'LI KAR

Sanayinin esas faaliyetlerinden elde ettiği karın 2014 yılına göre ciddi şekilde arttığını dile getiren Bahçivan, "Faaliyet karının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014'te 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı yüzde 44,9'luk bir artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıktı" dedi. Sanayinin finansman yükünün de anormal yükselişine dikkati çeken Bahçivan, "Finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 75,1 arttı. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar lira karın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü, finansman gideri olarak kaybediyor. Kazandığı paranın neredeyse üçte ikisini finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değil" dedi. Karlarındaki yavaşlama ve finansman giderleriyle erimesinin borçlarına ihtiyacı artırdığına işaret eden Bahçivan, **İSO 500'de** borçların 256,8 milyar liradan 305,8 milyar liraya yükseldiğini bildirdi.

İSO 500'ÜN BOĞUÇLARI

(Milyar TL)

Faaliyet dışı gelirde düşüş

(Milyon TL)

2015 yılının en fazla ihracat yapan kuruluşları

2014 Sıra	2015 Sıra	Kuruluşun Adı	Kamu Sıra	Özel Sıra	Ihracat (Bin \$)
2	1	Ford	2	1	3.847.112
1	2	Tüpraş	1	2	2.911.830
3	3	Oyak-Renault	3	3	2.678.134
5	4	Tofaş	5	4	2.103.078
4	5	Arçelik	4	5	1.791.770
-	6	-	-	6	-
25	7	İstanbul Altın	25	7	1.327.669
6	8	Toyota	6	8	1.088.784
8	9	Bosch	8	9	1.059.063
9	10	BSH ev aletleri	9	10	794.407

Üretimden satış 450.5 milyar

(Milyon TL)

Konular	2014	2015
Üretimden satışlar	421.156	450.505
Faaliyet karı	30.457	44.144
Finansman giderleri	15.989	27.994
EBITDA	50.403	62.015
Dönem Karı	27.097	28.320

66 YENİ ŞİRKET LİSTEDE

- Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesine 2015'e 66 yeni şirket girdi
- En fazla sıraya giren kuruluş 453 şirketi sıralayan Türkiye Kimiyatları
- Bu şirket, listeye 70. sıradan giren ve ismini açıklamayan bir şirket izledi
- **İSO 500'de** isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 2015'te 18 oldu
- 2015'te 314 şirket listeye üst sıralara çıkarken, 171 şirket de alt sıralara düştü
- **Cengiz Enerji**, 323. sıra yükselerek 488'inci sıradan 165'e yükseldi
- En fazla düşüş, 218 basamak gerileyerek 428'e inen Çayeli Bakır İşletmeleri
- Bu şirket 175. sıra düşen Çebitas, 132. sıra gerileyen Yakupoğlu Tekstil izledi
- Konyalı 10 firma listeye girdi, Konya Şeker 37, El Alüminyum 236'ncı oldu
- **Ördöğün 3** firma **İSO 500'de** yer bulurken, **Doğuş Çay**, 181'inci sıraya yükseldi
- Karadeniz Bölgesi'nden 18, Samsun'dan altı firma listeye girmeyi başardı
- **İSO 500'ün** satışlarının yüzde 351 borsadaki şirketlerden geldi
- Halka açık şirketlerde en büyük sırayı 127 basamak çıkan Yataş yaptı
- **Hızlı yükselenlerde Ulusoy** 99 basamak çıkışla 373'üncü sıraya yerleşti
- En fazla gerileyenlerde 419'a inen YÜNSA, 408'e gerileyen Konya Çimento ve 239'uncuğa inen Kent Gıda oldu

'FİNANS SİSTEMİNİN BÖYLE GİTMESİ İMKANSIZ'

■ Sanayinin kazandığının yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybettığını ifade eden İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Bu da gösteriyor ki; Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız. İşin ilginç tarafı sanayici boyüne yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz" dedi. Bahçivan, burada bankaların suçlamak istemediğini, ancak böyle bir modelle sanayinin çarptığını sağlıklı olarak dönmeye çok kolay görünmediğini vurguladı. Bahçivan, sanayicilerin önemli oranda artırdığı esas faaliyet karının finansman giderleriyle eridiğini bildirdi.

BORSA'DAN 80 ŞİRKET

■ Listede, Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören 80 şirket yer aldı. Bu şirketlerin üretimden satışları 157,8 milyar lira ile **İSO 500'ün** toplamının yüzde 351'i oldu. Halka açık 80 şirketin toplam üretimden satış tutarının yarısından fazlasının 6 şirket tarafından yapılması ise dikkati çekti. Burada da Tüpraş, Ford Otomotiv, Arçelik, Tofaş ve Eneçli Demir Çelik baki çekti. 13'üncü sıraya gerileyen Aygazz'ın yerini ise, 9'uncu sırada yer alan ve bu sene borsada işlem görmeye başlayan İskenderun Demir Çelik aldı. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı. Rapora göre, özkaynakların varlık içindeki payı yüzde 40 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi karlılık oranı FAVÖK (EBITDA) mutlak büyüklüğü yüzde 23 artarak 62 milyar TL oldu. FAVÖK bazında karlı şirket sayısı da 2014 yılında 481 iken 2015 yılında 476'ya indi. Krediler alacak ve işletme sermayesi için kullanıldı. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünyada yüzde 25 olmasına karşılık, **İSO 500'de** yüzde 39.

İlk 3 sıraya Koç damgası

■ Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması'na göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar lirayı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı. Buna göre, sanayinin zirvesinde, önceki yıllarda olduğu gibi 35 milyar 437 milyon lira üretimden satış ile Tüpraş yer aldı.

FORD OTOSAN 2. SIRADA

Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik yer aldı. **İSO 500** Büyük şirketin toplam üretimden net satışları yüzde 7 artarak 450,5 milyar liraya yükseldi. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

SANAYİCİ İNŞAATA TAKILMAMALI

Sanayicilerin inşaat sektörüne yönelmesine ilişkin bir soru üzerine İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Sanayici, inşaatçı yaparken inşaatçı kayıp, sırtına uymaması gerekir" dedi.

MAAŞLAR YÜZDE 13,7 ARTTI

■ Sanayide istihdam arttığını ve çalışanlara zammı yapıldığını dile getiren Bahçivan, şöyle devam etti: "İSO 500'de istihdam yüzde 3,8 artarak 601 bin 696'ya çıktı. Ücretler yüzde 13,7 arttı. **İSO 500** içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayılarının gerilemediğine dikkati çeken Bahçivan, 2009'da 153 olan yabancı sermaye paylı kuruluşlarının sayısının 2015'te 125'e kadar gerilediğini yorumunu yaptı.

ŞAMPİYON YİNE TÜPRAŞ

SIRA NO	KURULUŞLAR	ÜRETİMDEN SATIŞLAR (TL)	
2015	2014		
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	35.437.857.256
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	14.732.855.608
3	4	Arçelik A.Ş.	9.998.905.712
4	3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	8.893.409.307
5	9	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	8.434.241.768
6	5	ELİAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	6.794.953.087
7	8	Eneçli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	6.475.141.395
8	13	Hyundai Asan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	6.236.714.393
9	7	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	5.890.461.750
10	6	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Uygulam Sanayi A.Ş.	5.773.475.786
11	14	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	5.249.344.885
12	12	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	5.239.924.773
13	10	Aygaz A.Ş.	5.126.821.356
14	26	İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş.	4.896.099.092
15	15	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	4.260.334.675
16	16	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	4.234.369.017
17	11	Çolaklıoğlu Metalurji A.Ş.	4.098.959.067
18	18	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	3.925.769.912
19	17	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	3.750.677.616
20	19	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	3.525.942.146

Ya yeni bir hikaye yazılır ya da bu iş bu şekilde yürümez...

Acı üstüne acı yaşıyoruz. Acılarımızın biri bitmeden diğeri başlıyor. Sabretmek ve mücadele etmek istiyoruz ama şartlar o kadar ağır ki...

Sen sabretsen ne olacak? Hemen komşularından birinde 1 milyondan fazla sivil ölmüş; toprakları sömürdü düzenine geçmiş bile. Diğer komşusunda ise ölü sayısı şimdilik yarım milyona yaklaşmış. Acaba acıyı hafifletmek için istatistik mi kullansak.

Daha iki gün önce 14 canımız su kanalında giderken, dün de İstanbul'un göbeğinde terör canlarımızı aldı.

Bir söz hakkımız olsun: Kamu kurumlarının sorumsuz yapısının ne dereceye geldiğini artık görmemiz gerekiyor.

1- Okul yönetimleri okullara kaynak-para sağlamak için ne kadar gezi düzenliyor? Veya bu gezilerin ne kadar eğitim-kültür amaçlı? Sahlı sorumlu kim???

2- İstanbul'da defalarca polis kontrolüne girdim. Hatta bir polisin beni görüp durdurmadığı çok nadirdir. Fakat her durdurulduğunda "Sigortan var mı? Muayene tarihin geçti mi?" gibi mali sorgulamalar ile karşılaşım. Hatta hep derim "İstanbul Trafik amirliğii özelleşen araç muayene ve sigorta hizmetlerinin tanımlayıcısı mı?"

Galiba bir bildikleri vardır.

Önceki yazımda açıklamaya çalışım ya "yollarımız sivil ama çakar arabadan geçilmiyor. Bunu kazanç yapımza baktığımızda anlıyoruz. Alınleri ile kazanma oranı 2007'de bitmiş. Rant ve kaynağı belli olmayan gelirden artık daha çok harcıyoruz. Kazanma ve kazandırma 2007'den bu yana yok...

MUSİAD Başkanı Nail Olpak önceki gün Başbakan Binali Yıldırım'ı ziyaret ediyor ve şunu söylüyor "Ekonomi alanında bugüne kadar elde edilen kazanımları korurken, yeni bir hikayeye ihtiyaç bulunuyor. Yatırımların ve büyümenin önündeki en büyük engel, mevcut finansal sistem ve yüksek faiz oranları olarak öne çıkıyor. Tapu-teminat bankacılığından çıkılarak proje finansmanına geçilmeli" diyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) dün en büyük 500 sanayi şirketini açıkladı. Başkan **Erdal Bahçivan**, sanayicinin finansman giderlerinin yüzde 75 artışını belirterek "Sanayici elde ettiği karın yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Sanayicinin dişiyle tımağıyla kazandığı paranın üçte ikisi finansmana gidiyor. Bankalar da bu durumdan mutsuz. Finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız" diyor. Şimdi bu iki açıklamaya ben de şu notu ekleyeceğim: Son 5 yılda ülkemizde reel faiz nerede ise sıfır seviyesinde. Yani aslında faizler çok yüksek değil. O zaman sorun nerede?

Hem Nail Olpak hem de **Erdal Bahçivan**ın cümlelerinin altını eşin bakın: Sorunumuzun temeli IMF-Derviş döneminde kurulan bankacılık düzeninde. Ve bu düzeni Kalam Derviş'ten daha ileri taşıyan AK Parti politikalarında. Sistem sadece bankalara ve faize bağlandı. Kargadan başka kuş-faizden başka ekonomi bilinmedi ve cumhuriyet tarihinin en faizci dönemi yaşandı...Maalesef.

Sorun faiz oranında değil... Sorun faiz sisteminde. Maalesef bunu kimse anlamıyor. Hala faizin oranı ile ilgilenilmiyor mu!

Nail Olpak ve **Erdal Bahçivan**ın söylemi gibi "Artık bu hikaye değişmek zorunda". AK Parti Maliye politikasından başlayarak ekonomide yeni bir hikaye yazmak zorunda. Yeni bir hikayeye ihtiyacımız var.

Aslında Maliye Bakanı Naci Ağbal ellerindeki en büyük şans. Üretim sürecini etkileyen ağır vergi yüklerinin temizlenmesini başkası yapamaz. Tabii bu vergi temizliği için bir kamu gider disiplini gerekiyor. Bir tarafta lüks kamu hayatı, diğer tarafta vergilerde düşüş olamaz.

Yıllar önce "üretmeyin-tüketin" başlığı ile bir yazı yazmışım. Ya bize bu misyonu yüklediler veya bu misyonu kabul ettik diye düşünüyordum. Çünkü AK Parti si-nkili kredili tüketimi özendirici politika peşindeydi. Bir türlü üretim-kalkınma ve yatırım hamlesi başlanıyordu.

Elbette bu alanda çok fazla söz söyleniyor ama bir türlü icraat gerçekleşmiyordu. Nitekim MUSİAD Başkanı açık açık söylemiş: "Bize yeni bir hikaye lazım"

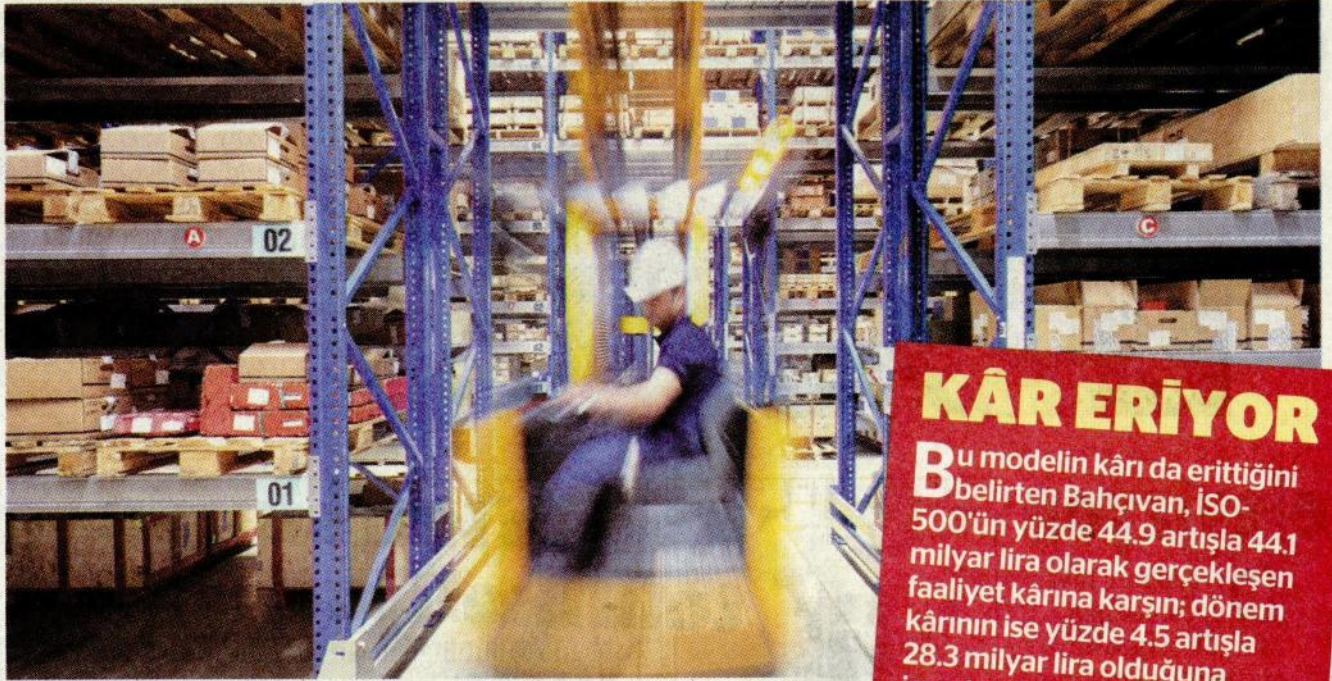
Ben de ekleyeyim: "Ya yeni bir hikaye azılır ya da iktidar uzun süre gitmez." Yeni hikaye ne mi? "Orta Yaş Fırsat Eşiğinde olan Türkiye'ye özgü yeni bir ekonomi programı yazılmalıdır" Artık IMF-Derviş programını bitirin.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sanayinin devler liginin belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015" araştırmasının sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre, sanayinin zirvesinde üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon TL ile TÜPRAS yer aldı. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik yer aldı. 500 büyük şirketin üretimden net satışları yüzde 7 artarak 450.5 milyar TL oldu. İlk 500'ün faaliyet karının net satışlara oranı yüzde 8.7'ye çıktı. 2015'te ihracat yüzde 12.9 azalarak 53.4 milyar dolara geriledi.

500 büyüğün kârını yüksek faiz yedi

Sanayicinin kârının 3'te 2'sini finansmana harcadığını söyleyen Bahçıvan, bu durumda sanayicinin ayakta kalmasının zor olduğunu söyledi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçıvan, 2015 yılında faaliyet kârını yüzde 45 arttırmayı başaran **İSO-500** sanayi kuruluşunun, kârının üçte ikisini finansman gideri olarak kaybettiğini belirtti. Bahçıvan, böyle bir modelde sanayicinin ayakta kalmasının zor olduğunu söyledi. Sanayicinin finansman giderleri-

nin 2015 yılında anormal yükseldiğine vurgu yapan Bahçıvan, "Sanayicinin finansman giderleri 2015'te yüzde 75 arttı. Faaliyet kârının büyük bölümü finansman giderlerine gidiyor. Sanayici 2015'te elde ettiği 44 milyar liralık kârın 28 milyar lirasını, başka bir ifadeyle yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybetti" dedi.

KÂR ERİYOR

Bu modelin kârı da erittiğini belirten Bahçıvan, İSO-500'ün yüzde 44.9 artışla 44.1 milyar lira olarak gerçekleşen faaliyet kârına karşın; dönem kârının ise yüzde 4.5 artışla 28.3 milyar lira olduğuna işaret etti. Bahçıvan, "Sanayicimizin dışıyla tırnağıyla, Ar-ge yatırımı yaparak, istihdam oluşturarak, kazandığı paranın üçte ikisi ne yazık ki finansmana gidiyor. Bu, dünya ortalamalarına göre de çok yüksek. Finansman sisteminin bu şekilde yürümesi artık imkânsız" şeklinde konuştu.

“500 BÜYÜK”ÜN ZİRVESİ TÜPRAŞ’IN

ISO’nun 2015 yılı “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” araştırmasının zirvesinde TÜPRAŞ yer aldı. Araştırmada, Ford Otomotiv Sanayi AŞ ikinci, Arçelik üçüncü oldu.

İSTANBUL Sanayi Odası’nın (**ISO**) “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı. “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” 2015 yılı araştırmasının sonuçları **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan** tarafından açıklandı.

TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olurken, listede 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı.

MADENCİLİKTE “SERT” HAREKETLER

2014 yılında listede olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu. Çalışmaya göre 2015 yılında en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 47. sıradan giren ve 453 şirketi geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu.

Bu şirketi listeye 70. sıradan giren “İsminin açıklanmasını istemeyen şirket”, 75. sıradan giren Atlas Enerji Üretim, 119., 128., 146. ve 150. sıradan giriş yapan diğer “İsminin

açıklanmasını istemeyen şirketler” takip etti. Sıralamada en fazla yükselen ve en sert düşüş şirketlere bakıldığında madencilik sektörünün öne çıktığı görülüyor.

ÇARE 'FİNANSMAN'

İŞTE İLK 100 DEV

2015 sırası	Firma İsmi	Üretimden satışlar (milyon TL)
1	TÜPRAŞ	35.437
2	Ford	14.732
3	Arçelik	9.998
4	Oyak-Renault	8.893
5	TOFAŞ	8.434
6	EÜAŞ Elektrik	6.794
7	Ereğli Demir ve Çelik	6.475
8	Hyundai Assan	6.236
9	İskenderun Demir ve Çelik	5.890
10	İçdaş	5.773
11	Vestel Elektronik	5.249
12	Mercedes-Benz Türk	5.239
13	Aygaz	5.126
14	İstanbul Altın Rafinerisi	4.896
15	Toyota Otomotiv	4.260
16	PETKİM	4.234
17	Çolakoğlu Metalurji	4.098
18	BSH Ev Aletleri	3.925
19	Unilever	3.750
20	Türkiye Şeker Fabrikaları	3.525
21	Tosçelik	2.976
22	Bosch San.	2.937
23	Aselsan	2.860
24	Türk Traktör	2.828
25	Eti Gıda	2.577
26	Vestel Boyaz Eya	2.484
27	Sarkıysan	2.391
28	Borçelik	2.371
29	Er-Ser	2.337
30	Coca-Cola İçecek	2.288
31	Milangaz	2.230
32	Eti Maden İşletmeleri	2.228
33	Philips Philip Morris	2.222
34	KARDEMİR	2.219
35	AKSA Akrilik	2.131
36	TUSAS	2.104
37	Konya Şeker	2.088
38	Yıldız Entegre	2.060
39	İpragaz	2.055
40	Assan Alüminyum	2.029
41	Kastamonu Entegre	1.973
42	Çay İşletmeleri	1.954
43	Kırıman Çelik	1.920
44	Banvit	1.886
45	Hayat Kimya	1.859
46	Yolbulan Baştaşı Metalurji	1.829
47	Türkiye Kömür İşletmeleri	1.782
48	Borusan Mannesmann	1.756
49	SUTAS	1.755
50	Ölmez Demir Çelik	1.745
51	İzmir Demir Çelik	1.720
52	Abaloğlu Yem	1.637
53	BRISA	1.621
54	Türkiye Petrolleri	1.611
55	Yücel Boru	1.595
56	Nadir Metal Rafinerisi	1.586
57	Sarko Tekstil	1.554
58	Eren Enerji	1.521
59	MMK Metalurji	1.496
60	Enerjisa	1.418
61	Alkansa	1.417
62	Toros Tarm	1.386
63	Soda Sanayi	1.348
64	C.P. Standard Gıda	1.289
65	Ölmez Bisküvi	1.267
66	JTI Tütün Ürünleri	1.230
67	Kapitan Demir Çelik	1.215
68	Yazıcı Demir Çelik	1.205
69	HES	1.202
70	Namet	1.185
71	TP Endüstriyel	1.153
72	Ösa Polyester	1.147
73	Ulker Gıda	1.137
74	Atlas Enerji	1.118
75	Senpiliç	1.102
76	Progida Tarm	1.101
77	Cimsa Çimento	1.086
78	Ökofer	1.075
79	Gülşan Sentetik	1.048
80	Keskinözü Tavukçuluk	1.041
81	Naksan Plastik	1.033
82	Bosch Termoteknik	1.033
83	Goodyear Lastikleri	1.025
84	Pinar Süt	1.010
85	Anadolü Elas	990
86	Tezcan Galvanizli	987
87	Önem Gıda	983
88	Erdemir Çelik Servis	969
89	MAN Türkiye	957
90	ASAŞ Alüminyum	942
91	İçdaş	940
92	Özler Gıda	936
93	Noksel Çelik Boru	932
94	Pasabahce	931
95	Türk Prysmian Kablo	928
96	Temsa Global	920
97	BEYPI Beypazarı	914
98	Erdilçik	910
99	Sartan Ambalaj	908
100		

ISO'nun 500 büyük sanayi kuruluşu geçen yıl toplamda kârı yüzde 45 artırdı. Tüpraş yine zirvede... Finansman giderleri sanayicinin en önemli sorunu oldu. 2015 yılında sanayicinin finansman giderleri yüzde 75'le büyük artış gösterdi

Hanife Baş

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (ISO 500) araştırmasında Tüpraş birinciliğini korurken, ilk ona otomotiv şirketleri damgasını vurdu. Üretimden satışlarda 35,4 milyar lira ile ilk sırayı alan Tüpraş'ın, 14,7 milyar lira ile Ford Otomotiv, 9,9 milyar lira ile Arçelik, 9,8 milyar lira ile Oyak Renault, 8,4 milyar TL ile Tofas izledi.

Listede, Tüpraş ve Ford Otomotiv ilk iki sıradaki yerlerini korurken, Arçelik 4'üncü, Oyak Renault 5'inci, Ereğli Demir Çelik 8'inci, Çelik 7'inci, İskenderun Demir Çelik ise 9'uncu, Hyundai Assan 10'uncu, 6,2 milyar TL'lik üretimden satış rakamıyla sekizinci sıradan ilk on şirket arasına girmeyi başardı. İlk üç sırayı paylaşan Koç Grubu şirketlerinin üretimden satışlarının toplamı 60 milyar TL olarak gerçekleşti. Koç Grubu'nun ISO 500'ün ilk 10'unda 4 firması yer aldı.

66 yeni firma girdi

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 66 yeni firma girdi. 2015 listesinde en fazla sıçrama yapan şirket listeye 47. sıradan girer ve 453. şirkete geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu.

ISO Başkanı Erdal Bahçıvan, araştırmanın açıklanması sırasında yaptığı konuşmada, 2015'te ekonominin yüzde 4, imalat sanayisinin yüzde 3,8 büyüdüğünü belirtti. Son dört yıldır imalat sanayisinin ekonominin altında büyüdüğünü söyledi.

Kârlar yüzde 45 arttı

Bahçıvan, 2015'te ISO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olan üretimden net satışlarının 2015 yılında yüzde 7 artarak 450,5 milyar liraya çıktığını da aktardı.

Sanayicinin esas faaliyetlerinden elde ettiği kârın 2014 yılına göre ciddi

Erdal Bahçıvan

'Yeni bir finans modeli gerekiyor'

Erdal Bahçıvan, finansmanla ilgili soruları da şu şekilde verdi: "Türkiye'deki finansman maliyetleri kademeli olarak 5-10 puan artarak geçen yıl %6'lara ulaştı. Türkiye'deki mevcut bankacılık anlayışıyla sanayiye karşı karşıya bırakmak hakkaniyet çizgisinde bir finans modeli değil... Kalkınma bankacılığı modelinin geliştirilmesi yönünde bir önerimiz var. Sanayinin finansmandaki sorunların

şekilde arttığını da vurgulayan Bahçıvan, "Faaliyet kârının net satışları oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014'te 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı, yüzde 44,9'luk artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıktı" dedi.

'Anormal yükseliş...'

Erdal Bahçıvan, sanayicinin finansman giderlerinin 2015'te anormal yükseldiğini belirterek, şunları kaydetti: "Sanayicilerimizin bin bir emekle oluşturduğu faaliyet kârının büyük bir bölümü finansman giderine gidiyor. Finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 75,1 arttı. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar lira kârın 28 milyar lirasını yani yüzde 63'ünü

Milangaz 31'İNCİ SIRADA

Demirören Grubu şirketi Milangaz LPG Dağıtım firması, İstanbul Sanayi Odası 500 listesinde 31'inci sırada yerini aldı. Milangaz'ın, 2015 yılında üretimden satışları 2 milyar 230 milyon TL oldu.

Net satışları da 2 milyar 230 milyon TL olarak gerçekleşti. Firmasının ihracattaki sıralaması ise listede 381-377 arasında yer aldı.

İstihdamda yüzde 3,8'lik artış var

Paylaşılan bilgilere göre, ISO 500'de yer alan firmalar, 2015'te istihdamlarını yüzde 3,8, maaşları ise yüzde 13,7 oranında artırdı. 500 büyük sanayi kuruluşu, 2014 yılındaki 579 bin 664 olan istihdam rakamını yüzde 3,8 artarak 601 bin 696'ya çıkardı. Ücretlerdeki yüzde 13,7'lik artış ise enflasyonun üzerinde yer aldı. ISO 500'de yer alan yabancı sermayeli kuruluşların sayısı ise geriledi. 2009'da 153 olan yabancı sermaye paylı kuruluşun sayısı 2015'te 125'e kadar düştü.

"Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değil. Bu da gösteriyor ki, Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız" diyen Bahçıvan, "İşin ilginç tarafı sanayici boyasına yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz. Bankaları suçlamak istemiyorum ancak bu modelle sanayinin çıktılarının sağlıklı dönmesi çok kolay görünmüyor" ifadelerini kullandı.

400 şirket kârda, 100 şirket zararda

Erdal Bahçıvan, ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun karlılık performansına da değinerek, ISO 500'de 2014'te 417 olan karlı şirket sayısının 2015 yılında 400'e indiğini, zarar eden kuruluş sayısının ise 100 olduğunu söyledi. Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kar (FAVÖK) bazında da karlı şirket sayısında az da olsa bir azalma trendi görüldüğünü dile getiren Bahçıvan, "FAVÖK'e göre, 2014 yılında

Türkiye ihracatında sanayinin payı düştü

EN FAZLA İHRACAT FORD'DAN GELDİ

2015 SİRASİ	FİRMA ADI	İHRACAT (MİLYAR \$)
1	Ford	3.847
2	Tüpraş	2.911
3	Oyak-Renault	2.678
4	Tofas	2.103
5	Arçelik	1.791
6		-
7	İstanbul Altın	1.327
8	Toyota	1.088
9	Bosch	1.059
10	BSH Ev Aletleri	794

38,9'ünü ve sanayi ihracatının yüzde 40,7'sini gerçekleştirirken, 2015 yılında Türkiye ihracatının yüzde 37,2'sini ve sanayi ihracatının da yüzde 38,9'unu gerçekleştirdi. ISO 500'ün 2015 verilerine göre ise en fazla ihracatçı Ford, Tofas, Oyak Renault, Tofas ve Arçelik gerçekleşti.

ELEMAN ALIMINDA SAMPİYON ARÇELİK

KURULUŞ	İSTİHDAM
Arçelik	18.110
Ford	10.745
Sofra	10.667
EÜAŞ	7.333
Tofas	7.182
Mercedes Benz Türk	6.951

481 olan karlı şirket sayısının 2015 yılında 476 şirkete indiğini görüyoruz. Burada bir kez daha sunu vurgulamak gerekir ki, finansal giderler devreye girdiğinde kar eden şirketlerin sayısı düşmektedir" dedi.

Bahçıvan, ISO 500'ün Ar-Ge harcamalarının 2015'te yüzde 7 artarak 3,35 milyar lira olarak gerçekleştiğini, bu rakamın da çok düşük olduğunu da kaydetti.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı.

"TÜRKİYE'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırmasının sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan** tarafından açıklandı. İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11 firma ise geçen yılki İSO 1000 dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olarak sırasını korudu. TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. TÜPRAŞ 2015 yılında ilk 500 kuruluşu toplam üretimden satışlarının yüzde 7,9'unu gerçekleştirdi. Listede üretimden satışlarda 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı. 2015 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş içinde 2014 yılına göre bir firma değişikliği oldu. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü sıradan dördüncü sıraya inerken, Arçelik AŞ dördüncü sıradan üçüncü sıraya yükseldi.

TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası AŞ dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı. EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü beşinci sıradan altıncı sıraya indi. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAA sekizinci sıradan yedinci sıraya yükseldi. Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret AŞ geçen sene 13. sıradayken, bu sene ilk 10'a sekizinci sıradan girdi ve ilk 10 içindeki tek yeni kuruluş oldu.

İskenderun Demir Çelik AŞ yedinci sıradan dokuzuncu sıraya indi. İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaştırma Sanayi AŞ altıncı sıradan onuncu sıraya geriledi. Geçen yıl ilk 10 içinde onuncu sırada yer alan Ay-

gaz AŞ ise 13. sırada yer aldı. Üretimden satışlara göre en büyük ilk 10 kuruluş içinde son 3 yıldır olduğu gibi 2015 yılında da kamudan bir tek kuruluş olan ve sıralaması altıncılığa gerileyen EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü girdi. İlk üç büyük özel sektör sıralamasında TÜPRAŞ, Ford Otomotiv Sanayi AŞ ve Arçelik AŞ yer aldı.

KATMA DEĞERDE EN BÜYÜKLER

Geçen yıl üretici fiyatları ile en yüksek katma değer yaratan kuruluş 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi TÜPRAŞ oldu. İkinci sıradaki firma ise isminin açıklanmasını istemedi.

En yüksek katma değer yaratan üçüncü firma ise JTI Tütün Ürünleri Sanayi AŞ oldu.

TÜPRAŞ tek başına ilk 500 kuruluşun yarattığı toplam katma değer 2014 yılında yüzde 15,3'ünü gerçekleştirenken, 2015 yılında bu oran yüzde 19,6'ya yükseldi.

EN FAZLA KAR EDEN KURULUŞLAR

En fazla kar eden kuruluş geçen yıl TÜPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAA, dördüncü sırada ise İskenderun Demir ve Çelik AŞ yer aldı.

İHRACATTA EN BÜYÜKLER

En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş 2015 yılında Ford Otomotiv Sanayi AŞ, TÜPRAŞ ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ oldu. Bu üç firma 2013 ve 2014 yıllarında da en çok ihracat yapan ilk üç firma oldu ancak 2015 yılında ilk sıraya TÜPRAŞ yerine Ford Otomotiv geçti. En fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun toplam ihracat tutarı 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun gerçekleştirdiği toplam ihracat ise 53,4 milyar dolar oldu. İlk 10 kuruluşun ilk 500 içindeki ihracat payı yüzde 35,6, Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı ise yüzde 13,2 olarak gerçekleşti.

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

İstanbul Sanayi Odası'nın "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı. ● 7'de

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu TUPRAŞ

Katma değerde en büyükler

Geçen yıl üretici fiyatları ile en yüksek katma değer yaratan kuruluş 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi TUPRAŞ oldu. İkinci sıradaki firma ise isminin açıklanmasını istemedi. En yüksek katma değer yaratan üçüncü firma ise JTI Tütün Ürünleri Sanayi AŞ oldu. TUPRAŞ tek başına ilk 500 kuruluşun yarattığı toplam katma değer 2014 yılında yüzde 15,3'ünü gerçekleştirirken, 2015 yılında bu oran yüzde 19,6'ya yükseldi.

En fazla kar eden kuruluşlar

En fazla kar eden kuruluş geçen yıl TUPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ, dördüncü sırada ise Iskenderun Demir ve Çelik AŞ yer aldı.

İhracatta en büyükler

En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş 2015 yılında Ford Otomotiv Sanayi AŞ, TUPRAŞ ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ oldu. Bu üç firma 2013 ve 2014 yıllarında da en çok ihracat yapan ilk üç firma oldu ancak 2015 yılında ilk sıraya TUPRAŞ yerine Ford Otomotiv geçti. En fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun toplam ihracat tutarı 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun gerçekleştirdiği toplam ihracat ise 53,4 milyar dolar oldu.

İSTANBUL (AA)- İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TUPRAŞ) aldı.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırmasının sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklandı. İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl İSO ikinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11

firma ise geçen yılki İSO 1000 dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. Araştırmada, TUPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olarak sırasını korudu. TUPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. TUPRAŞ 2015 yılında ilk 500 kuruluşu toplam üretimden satışlarının yüzde 7,9'unu gerçekleştirdi. Listede üretimden satışlarda 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı.

500 büyük sanayi şirketlerinin üretimden net satışları arttı

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan da 2015 yılında İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olan üretimden net satışlarının 2015 yılında yüzde 7 artarak 450,5 milyar lira olarak gerçekleştiğini söyledi.

Sanayici borca çalıştı

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, sanayicinin finansman giderlerinin 2015'te yüzde 75 arttığını söyledi. Sanayicinin 44 milyar liralık kârının 28 milyar liralık kısmının borç ve faiz ödemelerine gittiğini anlatan Bahçivan, "Böyle bir modelle sanayinin çarkları sağlıklı dönmez" dedi

Sanayiciler artan finansman giderleri yüzünden faaliyetlerini devam ettirmekte zorluk çekiyor. **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan**, sanayicinin finansman giderlerinin yüzde 75 arttığını belirterek, "Sanayici elde ettiği kârın yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Sanayicinin dışıyla tırağıyla kazandığı paranın üçte ikisi finansmana gidiyor" dedi.

KÂRIN 28 MİLYARI BORCA GİTTİ

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması" sonuçlarının açıklandığı basın toplantısında konuşan Bahçivan, sanayicinin bin bir emekle oluşturduğu faaliyet kârının büyük bölümünün finansman giderine gittiğini söyledi. Bahçivan, "Sanayici elde ettiği 44 milyar TL'lik kârın 28 milyar TL'sini, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor.

Halka açık sanayi kuruluşları açısından bu oran, dünyada ortalama yüzde 16. Başka bir deyişle Türkiye'yi dünyadan farklı kılan, borçluluk oranları değil, borçlanmanın maliyeti" diye konuştu.

ÇARKLAR SAĞLIKLI DÖNMEZ

Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı dünya ortalamlarına göre oldukça yüksek olduğunu söyleyen Bahçivan, "Bu da gösteriyor ki Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız. Sanayici yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz. Böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmesi çok kolay görünmüyor" dedi.

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçivan

Türkiye negatif ayrıştı

Türkiye'nin dünyadan borçlanmanın kalitesi açısından negatif ayrıştığını da dile getiren Bahçivan, şunları söyledi: "Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık **İSO 500**'de yüzde 39. Yine dünya ortalaması yüzde 66 olan duran varlıkların aktiflere oranı, **İSO 500**'de yüzde 46 ile 20 puan

aşağıda bulunuyor. Yani dünyada özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımlara gidiyor, makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüşüyor. Bizde ise stok ağırlıklı işletme sermayesine gitmektedir. Bu da finansmanın kullanımını veya değerlendirilmesi noktasında da bir nitelik sorunu olduğunu ortaya koyuyor."

Türkiye'nin ilk 10 sanayi kuruluşu

Tüpraş	35 milyar 437 milyon TL
Ford Otomotiv	14 milyar 732 milyon TL
Arçelik	9 milyar 998 milyon TL
Oyak Renault	9 milyar 893 milyon TL
Tofaş	8 milyar 434 milyon TL
Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ)	6 milyar 794 milyon TL
Ereğli Demir Çelik	6 milyar 475 milyon TL
Hyundai Assan	6 milyar 236 milyon TL
İskenderun Demir Çelik	5 milyar 890 milyon TL
İçdaş Çelik	5 milyar 773 milyon TL

Üretimden Satışlara göre.

Erdal
Bahçivan

Sanayicinin kârı finansmana gitti

Sanayicinin finansman giderlerinin 2015'te anormal yükseldiğine dikkat çeken **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Sanayici, 44 milyar liralık kârının 28 milyarını finansman gideri olarak kaybetti. Sanayi finansman modeli değişmeli" dedi

■ Sibel ERAY

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 listesinde Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) ilk sırayı yine kaptı. Üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olan TÜPRAŞ'ı, 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik izledi. En fazla kâr eden kuruluş TÜPRAŞ olurken, ikinci Eti Maden İşletmeleri, üçüncü Ereğli Demir ve Çelik oldu.

Yüzde 75.1 arttı

Dün düzenlenen toplantıda araştırmanın sonuçlarını açıklayan **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, 2015'te ekonominin yüzde 4, imalat sanayisinin yüzde 3.8 büyüdüğünü belirterek son dört yıldır imalat sanayisinin ekonominin altında büyüdüğünü kaydetti. Sanayicinin finansman giderlerinin 2015'te anormal yükseldiğine dikkat çeken Bahçivan, "Finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 75.1 arttı" diye konuştu.

Model değiştirilmeli

Sanayicinin, 44 milyar lira kârının 28 milyarını, yani yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybettiğine dikkat çeken **Erdal Bahçivan** şöyle dedi: "Bu modelle sanayinin çarklarının dönmesi kolay değil. Türkiye'deki finansman maliyetleri kademeli olarak 5-10 puan artarak bu noktalarla geldi. Sanayi finansman metodolojisi değişmeli. Mevcut bankacılık anlayışıyla sanayiye karşı karşıya bırakmak hakkaniyet çizgisinde değil."

Sadece bankayla olmaz

Kalkınma bankacılığı modelinin geliştirilmesi gerektiğini belirten **Erdal Bahçivan**, "Eximbank kredilerinden daha fazla yararlanma imkanı sağlanmalı, Eximbank üzerinden sanayiye yönelik yatırım kaynakları açılmalı. Bu konudaki sorunların derinliği, bankalara yüklenerek, 'faiz düşür' şeklinde bir kısır kavga ile aşılabilecek noktanın ötesine geçti. Bu, sadece bankacılarla çözülemez, kamu da bu modele dahil olmalı" diye konuştu.

İşte en büyük 100 sanayi kuruluşu

Sıra 2015	Sıra 2014	Sanayi Kuruluşu	Üretimden Satışlar (Net / TL)
1	1	TÜPRAŞ	35.437.857.256
2	2	Ford Otomotiv	14.732.855.608
3	4	Arçelik	9.998.905.712
4	3	Oyak-Renault	9.893.409.307
5	9	Tofaş	8.434.241.768
6	5	EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ	6.794.953.087
7	8	Ereğli Demir ve Çelik	6.475.141.395
8	13	Hyundai Assan	6.236.714.393
9	7	İskenderun Demir ve Çelik	5.890.461.750
10	6	İçdaş Çelik Enerji	5.773.475.786
11	14	Vestel Elektronik	5.249.344.885
12	12	Mercedes-Benz Türk	5.239.924.773
13	10	Aygaz	5.126.821.356
14	26	İstanbul Altın Rafinerisi	4.896.099.092
15	15	Toyota Otomotiv Sanayi	4.260.334.675
16	16	Petkim	4.234.369.017
17	11	Çolakoglu Metalurji	4.098.959.067
18	18	BSH Ev Aletleri	3.925.769.912
19	17	Unilever	3.750.677.616
20	19	Türkiye Şeker Fabrikaları	3.525.942.146
21	20	Tosçelik	2.976.385.000
22	22	Bosch	2.937.537.726
23	33	Aselsan	2.860.126.584
24	24	Türk Traktör	2.828.471.671
25	31	Eti Gıda Sanayi	2.577.218.660
26	30	Vestel Beyaz Eşya	2.484.129.206
27	29	Sarkuysan	2.391.311.285
28	34	Borçelik	2.371.000.305
29	23	Er-Bakır	2.337.491.695
30	37	Coca-Cola İçecek	2.288.131.093
31	21	Milangaz	2.230.578.588
32	41	Eti Maden İşletmeleri	2.228.783.322
33	36	Philsa Philip Morris Sabancı	2.222.163.403*
34	32	KARDEMİR	2.219.961.791
35	35	Aksa Akrilik	2.131.600.393
36	50	TUSAŞ-Türk Hav. ve Uzay S.	2.104.573.671
37	40	Konya Şeker	2.088.216.676
38	42	Yıldız Entegre Ağaç San.	2.060.953.905
39	27	İpragaz	2.055.361.101
40	55	Assan Alüminyum	2.029.216.155
41	45	Kastamonu Entegre Ağaç S.	1.973.310.780
42	44	Çay İşletmeleri Genel Md.	1.954.137.220
43	28	Kroman Çelik	1.920.612.012
44	46	Banvit	1.886.551.100
45	56	Hayat Kimya	1.859.209.808
46	47	Yolbulan Baştuğ Metalurji	1.829.614.302
47	-	Türkiye Kömür İşletmeleri	1.782.832.748
48	64	Borusan Mannesmann Boru	1.756.043.397
49	51	Sütaş Süt Ürünleri	1.755.522.860
50	48	Diler Demir Çelik	1.745.108.793

Kalkınma bankacılığı

İstanbul Sanayi Odası'nın ISO-500 araştırması, sanayiye dair çok değerli veri sunuyor. Nereden geldiğimiz ve nereye doğru gittiğimize dair ölçü oluşturuyor. Görünen, sanayide konjonktürden de bağımsız yapısal sorun olduğu mevcut sistemle koşulacak alan kalmadığıdır.

Sanayinin yatırım ihtiyacı ve finansmanın kalitesinden söz ediyoruz. Kârın üçte ikisi finansmana giden sanayi, elinde kalan ile nasıl yatırım yapsın, ar-ge'ye hangi kaynağı ayırsın, düşük katma değerden yüksek teknolojiye nasıl geçebilsin?

Bu klasik "ucuz kredi talebi" ağlaşması değil. Bu, şimdiki ezberler, mevcut zihin yapısı, banka sistemi ve finansal araçlarla yatırım dostu iklim olmadığının ifadesi...

ISO Başkanı Erdal Bahçivan daha kaliteli finansman kaynaklarına işaret ediyor: "Bankalar da bu durumdan mutsuz, sanayinin dışıyla tımağıyla kazandığı paranın üçte ikisini finansmana verirse ekonominin çarkları nasıl döner?"

Mevcut bankacılık sistemiyle yatırım ikliminin yeşermediği ortada... Amerikalı ünlü komedyen Bob Hope bankalara dair şu espriyi yapardı: "Bankalar, ihtiyacınız olmadığını kanıtladığınızda size borç veren kurumlardır." Hope'un bu şakasının aslında gerçeğin yansıması olduğunu, 2008'de finansman üzerinden tetiklenen küresel kriz sürecinde gördük.

Türkiye'ye geliyoruz; mevcut bankacılık sistemimiz, tam da Hope'un söylediği gibidir. Bazı iyi örnekleri özenle bir kenara bırakarak şunu söyleyebilirim ki, her 100 liralık kredi için ortalama 240 liralık teminat istenir.

Finansmanın böylesine pahalı olduğu ülkelerde yatırımlar için dış kaynak zorunluluk halini alır, kur riskleri üstlenilir. Bu da büyümeyi dış borca bağladığı gibi cari açık üzerinde olumsuz baskı yapar.

Peki, çözüm Bahçivan'ın bir kez daha vurguladığı gibi kalkınma bankacılığı olabilir. Finansmanın kalitesini artıracak yeni sistemler olabilir. Katılım bankacılığını başardık, kalkınma bankacılığını neden başaramayalım ki?

Sanayi, bir şeyden çok üretmek demektir ve Türkiye'nin orta gelir tuzağından çıkabilmek için katma değerli şeylerden çok üretmesi gerekiyor. Finansmanı kalitesiz üstelik bu kaynağı da fahiş fiyatlı araziye yatırmak zorunda ise sanayici ne yapsın?

2- FORD OTOMOTİV

3- ARÇELİK

Kârın üçte ikisi finansmana gitti

2014'te faiz kısılcasına giren sanayici, geçen yıl da kur nedeniyle kârının üçte ikisini kaybetti. Borçlulukla birlikte finansman giderleri zirve yaptı. İSO Başkanı Bahçıvan, "Bütçeden para ve ucuz arazi verin. Yoksa bu çark dönmaz" dedi

İlk 10'da otomotiv ağırlığı

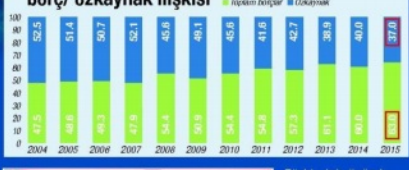
LİSTEDE yer alan ilk 10 şirketin 4'ü otomotiv sektöründe faaliyet gösteriyor. Diğer öne çıkan sektörler ise enerji ve demir-çelik olurken, en sert yükselen ve düşüş gösteren sektör madencilik oldu. Listede bulunup da isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı ise 10 oldu. 15 şirketin sıralamadaki yeri değişmedi.

Borç 300 milyarı aştı

	2004	2005	Yüzde
Üretimden satış	421.156	450.505	7,3
Faaliyet kârı	30.457	44.144	44,9
Finansman gideri	15.989	27.994	75,1
Net kâr	14.468	16.150	4,5
Toplam borç	256.865	305.766	19,0
Ar-Ge harcamaları	3.132	3.751	6,9
Üretim dışı gelir	11.887	10.883	-8,4
Çalışan başına (TL)	40,0	39,9	-0,2
Borç/Aktif (%)	57,0	60,1	5,4

(Milyon TL)

İSO 500 özel sanayi kuruluşlarında borç/özkaynak ilişkisi

Türkiye'nin onünde büyük fırsatlar olduğunu söyleyen Bahçıvan, "Dünyada hala para bol ve ucuz. Bu takvimi çok iyi değerlendirmeliyiz" dedi.

Şirketlerin Ar-Ge harcamaları arttı

İSO 500'deki şirketlerin Ar-Ge harcamaları, bir önceki yıla göre yüzde 7 artarak 3,35 milyar TL ulaştı. Ancak üretimden satışlara oranı ise yüzde 0,74 olarak aynı kaldı. Şirketlerin teknoloji yoğunluğuna göre yaratılan katma değer içinde orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 39'a

çıkarken, düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 38,9'a, orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin grubunun payı ise 18,9'a indi. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin grubunun payı ise 3,2 ile geçen yıl ile aynı seviyede kaldı. İlk 500'de orta yüksek ve ileri teknoloji yoğunluklu sektörlerdeki firmaların yarattığı katma değer payı yüzde 22,1'de kaldı.

İSO 500'ÜN LİDERİ DEĞİŞMEDİ: TÜPRAS

1-Tüpraş	35,4
2-Ford Otomotiv	14,7
3-Arçelik	9,9
4-Oyak Renault	9,8
5-Tofaş	8,4
6-Elektrik Üretim A.Ş.	6,7
7-Ereğli Demir Çelik	6,4
8-Hyundai Ascan	6,2
9-İSDEMİR	5,7
10-İzdaş Çelik	5,7

(Üretimden satışlar milyar TL)

BÜTÇEDEN PARA VERİN

İSO Başkanı İbrahim Bahçıvan,

"Sanayici kârının yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Sanayicinin dışlaştığıyla kazandığı paranın üçte ikisi finansmana gidiyor. Bankalar da bu durumdan mutsuz. Böyle bir

modelle sanayinin çarkları sağlıklı olarak dönmaz. Gerektiğinde bütçeden sanayiye kaynak sağlanmalı. Bunun için bir kalkınma bankası kurulmalı" diye konuştu.

Kamu arazilerinin sanayicilere uzun dönemli kiralanmasını da isteyen Bahçıvan, "Artık ucuz arazi kalmadı. Fabrika arazilerinin metrekaresi 500-1.000 dolar arasında. Bir fabrika yatırımının sadece arazi ve inşaat maliyeti bile 20 milyon dolar. Uzun vadeli kiralama ile arazi sorunu çözülabilir" diye konuştu.

Faaliyet kârı artışı rekor seviyeye ulaştı

İSO 500'deki şirketlerin 2014'te 421,2 milyar lira olan üretimden net satışları 2015'te yüzde 7 artışla 450,5 milyar TL'ye çıktı. Faaliyet kârının net satışlara oranı ise son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014'te 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44,9'luk artışla 44 milyar 144 milyon TL oldu. Araştırmaya göre 2014 yılı hariç son dört yıldır imalat sanayi ekonomisinin altında büyüdü. Buna göre 2015'te ekonomi yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3,8 büyüdü.

Cengiz Enerji listede 323 basamak yükseldi

İSO 500 Listesi'nde Cengiz Holding'in yükselişi dikkat çekti. Cengiz Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş. 323 sıra yükselerek 165'inci sıraya çıktı. Öte yandan 2014 yılı listesinde yer bulamayan 66 yeni şirket 2016 listesinde yerini aldı. Çalışmaya göre 2015 yılında en fazla sıçrama yapan şirket/ kurumu, listeye 47'nci sıradan giren ve 453 şirketi geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. En fazla düşüşü ise 218 basamak gerileyen Çayeli Bakır İşletmeleri gösterdi.

Mehmet Cengiz

Nihat Özdemir

Furkan Katmerci

Cengiz Enerji ilk 500 arasında adeta uçtu

17-25 ARALIK döneminde ortaya çıkan ses kayıtlarıyla ünlenen işadamı Mehmet Cengiz'in şirketi Cengiz Enerji **ISO 500** listesinde 322 sıra birden yükseldi. TOMA'nın üreticisi Katmerciler ise ilk kez en büyük 500 listesine adım attı.

sıraya çıktı. Geçen yıl 5 milyon 800 bin TL'lik kâr elde eden şirket, 5 milyon 800 bin dolarlık da ihracat gerçekleştirdi. Limak Holding, 2000 yılında Siirt Kurtalan Çimento Fabrikası'nı satın alarak çimento sektörüne girdi.

Şu anda ise çimento sektöründe Türkiye'nin üçüncü büyük üretim kapasitesine sahip şirket konumunda. Özdemir'in 2015'te 555 milyon TL üretim satışı ve 20 milyon dolar ihracat gerçekleştirdiği diğer çimento şirketi Limak Çimento ise **ISO 500** sıralamasında 186'ncı sırada yer aldı.

323 BASAMAK BİRDEN ÇIKTI

AKP iktidarıyla birlikte hızla yükselen holdingin enerji alanında faaliyet gösteren Cengiz Enerji Sanayi, 2014 devler listesinde 488'inciye, 2015'te 323 basamak birden zıplayarak 165'inci sıraya çıktı. Şirketin 2015 yılında üretimden elde ettiği net satışları 621 milyon 308 bin TL oldu. Şirketin 2015'teki net satışları 1.5 milyar TL'yi buldu.

AKP döneminde aldığı ihalelerle kazancını artıran Cengiz Holding, 2004'ten bu yana İlişu Barajı, Ankara-İstanbul Hızlı Tren, Boğaziçi ve Akdeniz Elektrik Dağıtım, 3. havalimanı ve Mersin Akkuyu Nükleer Santrali gibi 10'dan fazla ihalenin sahibi oldu. Son olarak Artvin Cerattepe'de yapmak istediği altın madenine karşın halkın direnişi ile karşılaşan holdingin 2005-2009 yıllarına ait 424.4 milyon liralık vergi borcu da sıfırlandı.

ÜÇÜNCÜ BÜYÜK KAPASİTEYE SAHİP

Limak Holding Başkanı Nihat Özdemir'in sahibi olduğu Limak Batı Çimento'nun da devler liginde 1 yılda üst sıralara yükselen şirketler arasında yer alması dikkat çekti. 2014 yılında listenin 197'nci sırasında yer alan Limak Batı Çimento, 2015'te 647 milyon 651 bin TL'lik üretim satışı ile 153'üncü

KATMERCİLER LİG ATLADI

2015 yılında üretimden satışlar bazında 286 milyon lira gelir elde eden Katmerciler, devler liginde 409'uncu sıradan giriş yaptı. Şirket, geçmiş yıllarda Türkiye'nin ikinci 500 büyük şirketi sıralamalarında yer alıyordu.

Katmerciler İcra Kurulu Başkanvekili Furkan Katmerci, **ISO 500** sonuçlarının açıklanmasının ardından yaptığı açıklamada, 1985 yılında kurulan şirketin, 30'uncu yılında kendi zirvesini daha yukarı taşıdığını belirterek, şöyle dedi:

"30'uncu kuruluş yılımızda Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşundan biri haline gelmiş olmaktan gurur duyuyoruz. Artık biz de devler ligindeyiz. Katmerciler'i uluslararası ölçekte daha güçlü ve daha etkin bir şirket haline getirme hedefimiz doğrultusunda ortaya koyduğumuz performanstan ve elde ettiğimiz sonuçlardan son derece memnunuz. Aldığımız ödüller de bu başarıların birer teyidi."

500 devin ilk 3'ünde Koç Grubu imzası var

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu 2015'te 44 milyar TL faaliyet kârı elde etti. Şirketler bu kârın yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybetti

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2015" raporu açıklandı. Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin en büyük 500 dev 2015 yılında faaliyet kârlarını önemli oranda artırmış olmalarına rağmen, finansman giderilerindeki olağanüstü artışın kârlılığını etkilediği görüldü. 2015 yılında kâr eden şirket 400 olurken, 100 şirket zarar etti.

İSO 500 kuruluşlarının finansman giderlerinin 2015'te yüzde 75 oranında arttığını gösteren rapor, faaliyet kârının üçte birinin finansman giderlerine gittiğini ortaya koyuyor. Sanayici 2015'te elde ettiği 44 milyar liralık kârın 28 milyar lirasını başka bir ifadeyle yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybetti.

FINANSAL YAPILARI BOZULDU

Sanayi sektörünün toplam varlıklar içindeki borç ve özkaynak oranı da finans yapılarındaki bozulmayı açıkça ortaya koyuyor. Rapora göre, en büyük sanayi kuruluşlarının toplam borçlarına toplam varlıklar içindeki

Mehtap ÖRTÜRK

payı bir önceki yıla göre artmış görünüyor. 2014'de toplam varlıkların yüzde 57'sini oluşturan toplam borç, 2015'te yüzde 60.1'e yükseldi. Buna karşın özkaynakların toplam varlıklar içindeki payı ise gerileyerek yüzde 39.9'a indi.

CİROLAR ENFLASYONUN ALTINDA

Bu arada, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda istihdam bir önceki yıla göre yüzde 3.8 artarak 601 bin 696'ya çıkarken, ücretlerde enflasyonun üzerinde yüzde 13.7'lik artış oldu. Yine İSO 500 içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayısı 2009 yılında 153 iken geçen yıl 125'e geriledi.

Koç'tan süper performans

2015'te 35 milyar 437 milyon liralık satışlarıyla Tüpraş, ilk sıradaki yerini korudu. Ford Otomotiv 2'nci, Arçelik ise Oyak Renault'yu geçerek 3'üncü oldu. Böylece ilk 3 sırada Koç Holding imza attı. Bu yılki ilk 10 şirket içindeki sıralamada önemli bir performansı Koç Grubu şirketlerinden Tofaş'ın sergilediği görüldü. 2014 yılı verileriyle dokuzuncu sırada yer bulan Tofaş, 2015'teki 8 milyar 434 milyon liralık performansı ile beşinciliğe oturdu. Hyundai Assan bu yıl ilk kez 6 milyar 236 milyon liralık üretimden satış rakamıyla ilk 10 şirket arasına girmeyi başardı.

Sanayicinin 2015'te elde ettiği üretimden net satışlar toplamı bir önceki yıla göre yüzde 7 artarak 450 milyar 505 milyon TL oldu.

Böylece 500 devin cirosundaki artış 2015 yılında gerçekleşen yüzde 8.8 enflasyon oranının altında kaldı. İSO 500'ün yüzde 44.9 artışla 44.1 milyar lira olarak gerçekleşen faaliyet kârına karşın, dönem kârı ise yüzde 4.5 artışla 28.3 milyar lira oldu. İSO 500 kuruluşları 2015'te 28 milyar 320 milyon TL'lik dönem kârı elde etti.

Sanayicilerin faiz, amortisman ve vergi öncesi kârları (EBITDA) yüzde 23 oranında artışla 62 milyar TL olarak gerçekleşti.

TÜPRAŞ açık ara lider

(Milyon TL)

Şirket	Cirosu
1 TÜPRAŞ	35.438
2 Ford Otomotiv	14.733
3 Arçelik	9.999
4 OYAK-Renault	9.893
5 TOFAŞ	8.434
6 Elektrik Üretim A.Ş.	6.795
7 ERDEMİR	6.475
8 Hyundai Assan	6.236
9 İSDEMİR	5.890
10 İKDAŞ Çelik Enerji Tersane	5.773
11 Vestel Elektronik	5.249
12 Mercedes-Benz	5.240
13 Aygaz	5.127
14 İstanbul Altın Rafinerisi	4.896
15 Toyota Otomotiv	4.260
16 PETKİM	4.234
17 Çolakoğlu Metalurji	4.099
18 BSH Ev Aletleri	3.925
19 Unilever	3.750
20 Türkiye Şeker Fabrikaları	3.526
21 Töşçelik Profil	2.976
22 Bosch	2.937
23 AESLAN Elektronik	2.860
24 Türk Traktör	2.828
25 Eti Gıda	2.577
26 Vestel Beyaz	2.484
27 SARKÜYSAN Elektrolitik	2.391
28 Borçelik	2.371
29 Er-Bakır Elektrolitik	2.337
30 Coca-Cola İçecek	2.288
31 Milangaz LPG	2.230
32 Eti Maden İşletmeleri	2.228
33 PHİSA	2.222
34 KARDEMİR	2.220
35 AKSA	2.131
36 TUSAŞ	2.104
37 Konya Şeker	2.088
38 Yıldız Entegre	2.061
39 İpragaz	2.055
40 Assan Alüminyum	2.029
41 Kastamonu Entegre	1.973
42 ÇAYKUR	1.954
43 Kroman Çelik	1.920
44 BANVİT	1.886
45 Hayat Kimya	1.859
46 Yolbulan Baştuğ Metalurji	1.829
47 Türkiye Kömür İşletmeleri	1.783
48 Borusan Mannesmann	1.756
49 SÜTAS	1.755
50 Diler Demir Çelik	1.745

İSO Başkanı Erdal Bahçıvan (ortada), başkan yardımcısı Adnan Dağcıoğlu (sağda) ve İrsan Özhanmaral ile birlikte Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2015 raporunu açıkladı.

Yabancı şirket sayısı azalıyor

İSO 500 içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayılarındaki gerileme dikkat çekti. 2009 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500 içindeki sayısı 153'tü. Bu sayı her yıl düşüş göstererek 2015 yılında 125'e kadar gerilemiş durumda. Bu gerilemenin global krizin başladığı 2008 yılından bu yana devam etmekte olduğu görüldü.

Sanayinin çarkları dönmekte zorlanıyor

İSO Başkanı Erdal Bahçıvan, sanayinin finansman giderlerinin 2015'te yüzde 75 arttığını söyledi. Bahçıvan, "Böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı dönmeye kolay görünmüyor" dedi.

Türkiye'deki finansman sisteminin bu şekilde yürümesinin artık imkansız olduğunu belirten Bahçıvan, "Yaklaşık 300 milyar dolara yakın yabancı plasmanı bilançolarda taşıyan bir Türk özel sektöründen bahsediyoruz. Görünen tablo, sadece sanayicinin değil, finans dünyasının en önemli kurumu bankaların da mutsuz olması. Bankaları suçlamak istemiyoruz. Ama iki tarafın da mutsuzluğunun arttığı böyle bir modelle artık sanayi çarklarının sağlıklı şekilde dönmeye kolay görünmüyor" diye konuştu.

Bahçıvan şöyle devam etti: "Sanayicimizin dışıyla turnağıyla, Ar-Ge yatırımı yaparak, istihdam yaratarak, farklı riskler alarak kazandığı paranın üçte ikisi ne yazık ki finansmana gidiyor. Bu, dünya ortalamalarına göre de çok yüksek. Türkiye'deki finansman sisteminin bu şekilde yürümesi artık imkansız."

500 devin ihracatı yüzde 12.9 geriledi

İSO'nun 500 büyük dev araştırmasına göre, sanayi kuruluşlarının toplam ihracatı 2015'te yüzde 12.9 düşüşle 53.4 milyar dolara geriledi. İSO 500 kuruluşları 2015 yılı itibarıyla Türkiye'nin ihracatının yüzde 37.2'sini ve sanayi ihracatının da yüzde 38.9'unu gerçekleştirdi. 10 şirketin ihracat performansına bakıldığında ilk sıraları ağırlıklı olarak otomotiv şirketleri aldı. İlk beşte yer alan şirketler; Ford, TÜPRAŞ, OYAK Renault, TOFAŞ ve Arçelik oldu.

66 şirket ilk kez listeye girdi

İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasına göre 2015'te listeye ilk kez giren firma sayısı 66 oldu. Geçen yıl listeye 47'inci sıradan giren ve 453 şirketi geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu en fazla sıçramayı yaptı. Sıralamada en fazla gerileyen şirket ise 210'uncu sıradan 428'inci sıraya inen Çayeli Bakır İşletmeleri oldu.

İsminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı ise 18 olarak gerçekleşti. Türkiye Locomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)

Tarkan Kadooğlu

İSO-500 Büyük Sanayi Kuruluşu, arasında 295'inci sırada yer aldı. Şirket 2014'te 401'inci sıradaydı.

TÜRKONFED Başkanı Tarkan Kadooğlu'nun sahip olduğu Kadooğlu Holding'in şirketi Kadooğlu Yağ da en büyük sanayi kuruluşları sıralamasında 425'ten 270'e yükseldi.

Listede, Beşiktaş Gemi İnşaatı, İstanbul Gübre Sanayii ise 2014'de 335'inci sıradan girdiği listede geçtiğimiz yıl 175'e kadar yükseldi.

Sanayi millileşiyor

İSO'nun '500 Büyük Sanayi Kuruluşu' listesinde bu yıl da şampiyon değişmedi. TÜP-RAŞ 35.4 milyar liralık satışla birinci olurken, listedeki 153 adet yabancı ortaklı şirket sayısının 7 yılda 28 fire vermesi dikkat çekti

Türkiye'nin en büyük şirketi TÜPRAS (Bin TL)

Sıra	Kuruluş	Üretimden satış
1	TÜPRAS	35.437.857
2	Ford Otomotiv	14.732.855
3	Arçelik	9.998.905
4	Oyak Renault	9.893.409
5	TOFAS	8.434.241
6	Elektrik Üretim A.Ş. (EUAS)	6.794.953
7	Ereğli Demir Çelik	6.475.141
8	Hyundai Assan	6.236.714
9	İskenderun Demir Çelik	5.890.461
10	İçdaş Çelik	5.773.475

2015'in ihracat şampiyonu Ford

Sıra	Kuruluş	İhracat (Bin \$)
1	FORD	3.847.112
2	TÜPRAS	2.911.830
3	Oyak-Renault	2.678.134
4	TOFAS	2.103.078
5	Arçelik	1.791.770
6	-	-
7	İstanbul Altın	1.327.669
8	Toyota	1.088.784
9	Bosch	1.059.063
10	BSH Ev Aletleri	794.4075

LİSTEDE 66 YENİ FİRMA

İstanbul Sanayi Odasının (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasına göre 2014 yılında olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu. Geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 18 olarak gerçekleşti. 2015'te 314 şirket listede üst sıralara çıkarken, 171 şirket de yerini koruyamayarak alt sıralara düştü.

TOMA DA İSO 500'DE

Ayrıca 15 şirketin ise sıralamada yeri değişmedi. 2014 ve 2015 yıllarında listede olan şirketler incelendiğinde, Cengiz Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 323 sıra yükselerek 488. sıradan 165. sıraya ulaşması dikkati çekti. Toma'nın üreticisi katmerciler de bu yıl ilk kez listeye girdi. Katmerciler, 409'uncu sırada kendine yer buldu. Öte yandan borsada halka açık şirketlerden **İSO-500** sıralamasında, geçen yıla göre en büyük sıçramayı, 127 basamak çıkarak 370'inci sıraya yükselen YATAS aldı.

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sanayinin devler

ligini belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015" araştırmasının sonuçları açıklandı. Tüpraş üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon TL ile zirvedeki yerini korudu. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik yer aldı. Böylece ilk üç sıra, Koç Grubu şirketlerinden oluştu. Bu üç şirketin toplam cirosu 60 milyar TL'yi aştı. **İSO 500** listesinde global krizin başladığı 2008 yılından bu yana yabancı sermaye paylı kuruluşların azaldığı görülürken yerli sermaye paylı kuruluşlarda artış kaydedildi. 2009'da yabancı ortaklı şirket sayısı 153 iken bu rakam geçen yıl 125'e indi. Yabancı sermaye paylı firmaların sayısında

ki azalmaya rağmen toplam ihracat içindeki pay 2014 yılına göre 1,3 puan attı. Böylece 2010 yılından bu yana süren ihracat içindeki pay gerilemesi 2015 yılında artışa döndü.

İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421, 2 milyar lira olan üretimden net satışları 2015 yılında yüzde 7 oranında artarak 450,5 milyar TL olarak gerçekleşti. Faaliyet karının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı yüzde 44,9'luk artışla 44 milyar 144 milyon TL oldu.

TÜRKİYE İÇİN FIRSAT

Basın toplantısında konuşan **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan** "Türkiye için büyük bir fırsat var. Dünyada hala para bol ve ucuz. Cari açık şu anda daha rahat konumda. Bu takvimi Türkiye çok iyi değerlendir-

meli" dedi. Türkiye'nin elindeki fırsatlara dikkat çeken Bahçıvan "Bu durum yapısal reformların yapılması ve sanayi ile ilgili yeni bir hikayenin yazılması konusunda bize fazlasıyla imkan veriyor" diye konuştu. Bahçıvan, daha reformist, hatta finansal yapısal değişimin zamanının geldiğini de sözlerine ekledi. Bahçıvan sanayicinin finansman giderlerinin 2015 yılında anormal derecede arttığını söyledi.

OTOMOTİV SIRTLADI

Bu arada **İSO** 500'ün ihracatı ise yüzde 12,9 azalarak 61,3 milyar dolardan 53,4 milyar dolara geriledi. Böylece 2015 yılı itibarıyla **İSO 500** şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37,2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38,9'unu gerçekleştirdi. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

'ALTIN'CILAR YÜKSELİŞE GEÇTİ

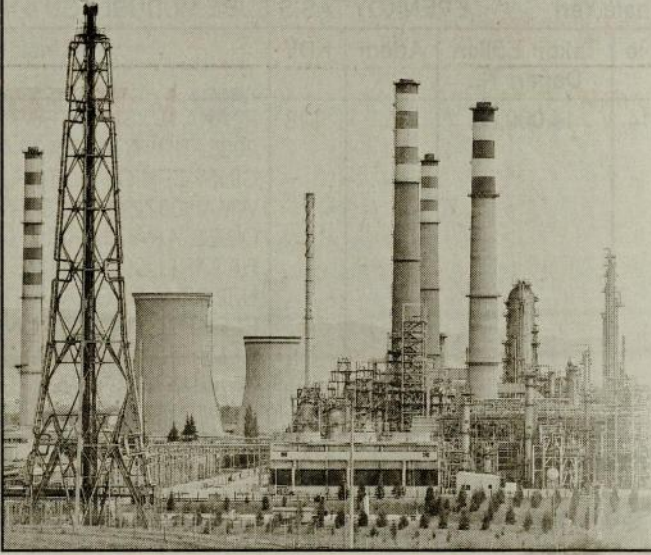
İSO 500 listesinde kıymetli madenler şirketlerinin yükselişi de dikkati çekti. Geçen yıl listede 26. sırada bulunan İstanbul Altın Rafinerisi (İAR), bu yıl 12 basamak yükselerek 14. sıraya yerleşirken, Nadir Metal Rafinerisi de 56. sıraya çıktı. Geçen yıl ilk 500 listesinde yer almayan Gram Altın Pazarlama da listeye bu yıl 207. sıradan girdi. Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler ise 233. sıraya yükseldi. **İSO 500** çalışmasında kuruluşlar yarattıkları katma değer itibarıyla da sıralandı. En yüksek katma değer yaratan 2. sıradaki firmanın ismini açıklamasını istememesi dikkati çekti.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜĞÜ TÜPRAŞ!

İstanbul Sanayi Odası'nın 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasında, her sene olduğu gibi, ilk sırayı yine TÜPRAŞ aldı!

İSTANBUL Sanayi Odası tarafından gerçekleştirilen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırmasının sonuçları, **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı. İlk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı.

TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon

lira ile birinci olurken, 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı. Böylece ilk 3 sırayı, toplam 60 milyar liranı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı. **İSO 500** Büyük şirketin toplam üretimden net satışları ise yüzde 7 artarak 450.5 milyar liraya yükseldi.

İLK 3 KOÇ'UN

■ **İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO)** 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' 2015 yılı araştırması sonucunda ilk sırada **Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAS)** yer alırken, **Ford Otomotiv Sanayi AŞ** ikinci, **Arçelik** üçüncü oldu. Listeye 2015'te 66 yeni firma girdi. İlk 10 büyük kuruluş içinde 2014'e göre sadece bir firma değişikliği oldu. Hyundai Assan 13'üncü sıradayken, 8'inci oldu. **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**, Türkiye'nin 500 büyük sanayi şirketlerinin üretimden net satışlarının 2015'te yüzde 7 artarak **450.5 milyar lira** olduğunu söyledi.

TÜRKİYE'DEKİ EN BÜYÜK 500 SANAYİ ŞİRKETİ, ELDE ETTİĞİ KARIN YÜZDE 63.4'ÜNÜ FİNANSMANA VERİYOR

Sanayici yüksek faizden dertli

ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıklayan Başkan **Erdal Bahçivan**, finansman giderlerinin yüzde 75 arttığını belirterek, "Böyle bir modelle sanayi çarklarının dönmesi kolay görünmüyor. Bankalar da bundan mutsuz" dedi

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu güne kadar aralıksız olarak gerçekleştirdiği, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu"nu belirlemeye yönelik araştırmasının 2015 yılına yönelik sonuçları açıklandı. **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın açıkladığı araştırmaya göre, üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon TL ile Tüpraş birinci oldu. İkinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik yer aldı.

FAALİYET KARI YÜZDE 44.9 ARTTI
Reel ekonominin mevcut durumunu ve yaşadığı sorunları ortaya çıkarması bakımından önem taşıyan, önceki yıllara göre iki ay önce açıklanmaya başlanan araştırmanın en belirgin sonuçlarından biri, finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75 artması oldu. Buna göre sanayiciler elde ettikleri karın yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybettirdi.

ISO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olarak gerçekleşen üretimden net satışları 2015 yılında yüzde 7 oranında artarak 450,5 milyar TL olarak gerçekleşti. Faaliyet karının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı yüzde 44,9'luk artışla 44 milyar 144 milyon TL oldu.

İLK 500'ÜN İHRACATI AZALDI
Araştırma sonuçlarına göre, 2014 yılı hariç son dört yıldır imalat sanayi ekonomisinin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3,8 oranında büyümüştü. 500 kuruluşun ihracatı ise yüzde 12,9 azalarak 61,3 milyar dolardan 53,4 milyar dolara geriledi. Böylece **ISO 500** şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37,2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38,9'unu gerçekleştirdi. **ISO 500**'de en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

ZARAR EDEN ŞİRKET 100'E ÇIKTI
En büyük ilk 500 sanayi şirketi içinde 2015 yılı itibari ile (vergî öncesi) kar eden şirket sayısı 400, zarar eden şirket sayısı ise 100 olarak açıklandı. 2014'te 417 kuruluş kar, 83 kuruluş

ise zarar ettiğini açıklamıştı.

"BÜYÜME AR-GE VE YÜKSEK TEKNOLOJİ İLE DESTEKLENMELİ"
Araştırmanın, Türkiye'nin nitelikli üretim ile yeni bir ekonomik büyüme hikayesi yazması gerektiğini ortaya koyduğunu belirten **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Dünyada nesnelerin interneti konuşulurken, üretim, Sanayi 4.0 ile bambaşka bir evrim yaşıyor, Türkiye'nin mevcut tabloyu mutlaka değiştirmesi gerekiyor. Orta gelir tuzağından kurtulmak ve yeniden üretim ekonomisine dönmek için bir başan hikayesi yazmak istiyorsak, ekonomik büyümemizin niteliğini geliştirmek durumundayız. Bu yeni büyüme hikayesinin, Ar-Ge çalışmalarıyla desteklenen, yüksek teknolojik ürünlere, tasarıma, markalaşmaya yönelik olması gerekiyor. Böylece büyüme niteliksel ve rakamsal olarak anlam kazanacak ve Türkiye'ye katkı sağlayacak" dedi.

KREDİLER ALACAK VE İŞLETME SERMAYESİ İÇİN KULLANILDI

Araştırmaya göre Türkiye'nin dünyadan borçlanmanın kalitesi açısından negatif ayrıştığını da dile getiren Bahçivan, şunları söyledi: "Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık **ISO 500**'de yüzde 39. Yine dünya ortalaması yüzde 66 olan duran varlıkları aktiflere oranı, **ISO 500**'de yüzde 46 ile 20 puan aşağıda bulunuyor. Yani dünyada özel sektörde kullanılan krediler daha çok yatırımlara gidiyor, makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüşüyor. Bizde ise stok ağırlıklı işletme sermayesine girmektedir. Bu da finansmanın kullanımı veya değerlendirilmesi noktasında da bir nitelik sorunu olduğunu ortaya koyuyor."

İSTİHDAM YÜZDE 4 ARTTI

ISO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda istihdam bir önceki yıla göre yüzde 3,8 artarak 601 bin 696'ya çıkarken, ücretlerde enflasyonun üzerinde yüzde 13,7'lik artış oldu.

Yine **ISO 500** içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayısı 2009 yılında 153 iken geçen yıl 125'e geriledi.

İSTANBUL SANAYİ ODASI

'Üretim ekonomisi sözleri umut verici'

Oluşturulan kalkınma modelinde ekonominin omurgasını oluşturan KOBİ'lerin göz önüne alınmasına dikkat çeken Bahçivan, "Yüksek teknoloji ve katma değeri yüksek ürün üretmeye teşvik edeceğimiz KOBİ'lerimiz, dinamikleriyle Türkiye'nin nitelikli büyümesine önemli katkılar yapacak. Yeni hükümetimizin ekonomide önceliğinin "üretim ekonomisi" olacağını açıklaması bize umut veriyor. Üretim aşkıyla, istihdam aşkıyla, ihracat aşkıyla çalışan sanayiciler olarak bu hikayenin baş kahramanı olma konusunda istekliyiz" dedi.

EN BÜYÜK İLK 10 ŞİRKET

- 1-Tüpraş 35 milyar 437 milyon TL
- 2-Ford 14 milyar 732 milyon TL
- 3-Arçelik 9 milyar 998 milyon TL
- 4-O.Renault 9 milyar 893 milyon TL
- 5-Tofaş 8 milyar 434 milyon TL
- 6-Elektrik Üretim A.Ş. 6 milyar 794 milyon TL
- 7-Ereğli DÇ 6 milyar 475 milyon TL
- 8-Hyundai Assan 6 milyar 236 milyon TL
- 9-İskenderun DÇ 5 milyar 890 milyon TL
- 10-İçdaş 5 milyar 773 milyon TL

Koç şirketleri yine zirveyi kaptırmadı

TÜRKİYE'nin en büyük sanayi kuruluşlarının içindeki ilk 5 firmadan dördü Koç grubuna bağlı şirketlerden oluştu. Koç Grubu'na bağlı şirketlerden sırasıyla, Tüpraş ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv ikinci, Arçelik üçüncü, Tofaş ise beşinci oldu. Geçen yıl üçüncü olan Oyak Renault bu yıl bir sıra gerileyerek dördüncü sırada yer aldı.

En büyük ilk 10 şirketten 9'unu özel sektör kuruluşları oluşturan, bu yıl kamuyu sadece 6. sıradaki Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) temsil etti.

Ayrıca, geçen yıl 13. sırada bulunan Hyundai, 5 sıra birden atlayarak, ilk 10 şirket içine girmeyi başardı.

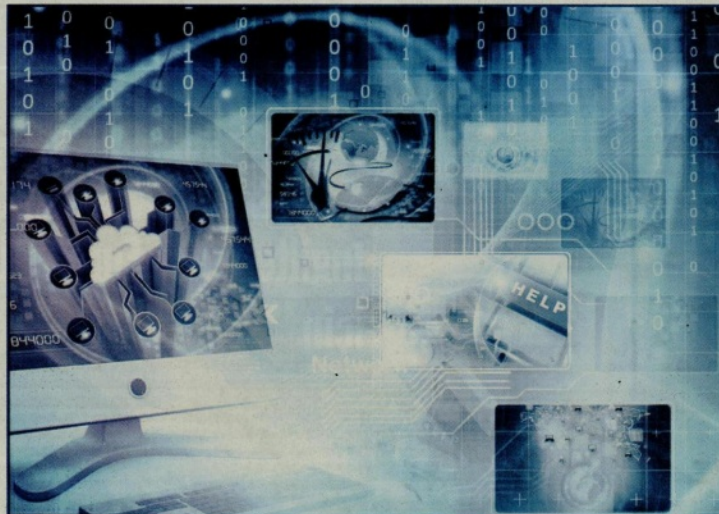
İlk 10 şirket içine giren 3 büyük otomobil şirketinin yanı sıra 3 de demir çelik şirketinin bulunması, dikkat çeken noktalar arasında yer aldı.

Finansman giderleri yüzde 75 arttı

Sanayicinin finansman giderlerinin 2015'te yükseldiğini belirten **ISO** Başkanı Erdal Bahçivan şunları söyledi: "Finansman giderleri önceki yıla göre yüzde 75,4 arttı. Sanayici elde ettiği 44 milyar TL'lik karın 28 milyar TL'sini, yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Halka açık sanayi kuruluşları açısından bu oran dünyada ortalama yüzde 16. Sanayicinin dışıyla turnağıyla, Ar-Ge ve

yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisini finansmana gidiyor. Bu sürdürülebilir bir durum değildir. Finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz. Böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmesi çok kolay görünmüyor."

Ar-Ge harcamaları arttı ama üretimden satışa oranı aynı kaldı

Şirketlerin Ar-Ge harcamaları, yüzde 7 artarak 3,35 milyar TL ulaştı, ancak üretimden satışlara oranı ise yüzde 0,74 olarak aynı kaldı. 2015'te yaratılan katma değer içinde orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 39'a çıkarken, düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı yüzde 38,9'a, orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı ise yüzde 18,9'a indi. Yüksek teknoloji grubunun payı ise aynı seviyede kalarak yüzde 3,2 oldu.

Energy giant TÜPRAŞ named Turkey's biggest firm again

PHOTO □ CİHAN

TÜPRAŞ has been in the number one spot since 2005. Its turnover in 2015 stood at \$12.1 billion.

Turkish energy giant TÜPRAŞ has been named the country's biggest company in 2015.

The İstanbul Chamber of Industry (İSO) made the announcement in its list of Turkey's top 500 firms, published on Tuesday.

TÜPRAŞ has been in the number one spot since 2005. Its turnover in 2015 stood at TL 35.4 billion (\$12.1 billion).

Ford Otomotiv was in second place, and Arçelik -- a Turkish household appliances manufacturer -- was third. Ford Otomotiv made TL 14.7 billion (\$5 billion) in profit, while Arçelik registered TL 9.9 billion (\$3.4 billion).

Automotive producers Oyak Renault and Tofaş followed in fourth and fifth place, respectively. Erdal Bahçivan, head of the İSO,

told a news conference that İSO 500 companies' net sales increased 7 percent in 2015, reaching a total of TL 450 billion (\$155.3 billion), up from TL 421 billion (\$145.3 billion) in 2014. Bahçivan added that Turkish industrialists' financing costs have increased 75 percent.

"Industrialists are losing 63.4 percent of their profit in financing expenses. Two-thirds of the money industrialists earn by fighting tooth and nail are going into financing," he said.

"It does not seem easy to continue to keep the wheel of industry turning with such a model," he added. Stating that Turkey's growth should be backed by research and development as well as high technology, Bahçivan said, "SMEs [small and medium-sized enterprises], which we will encourage to produce

high value-added products, will help Turkey's qualified growth with their dynamism."

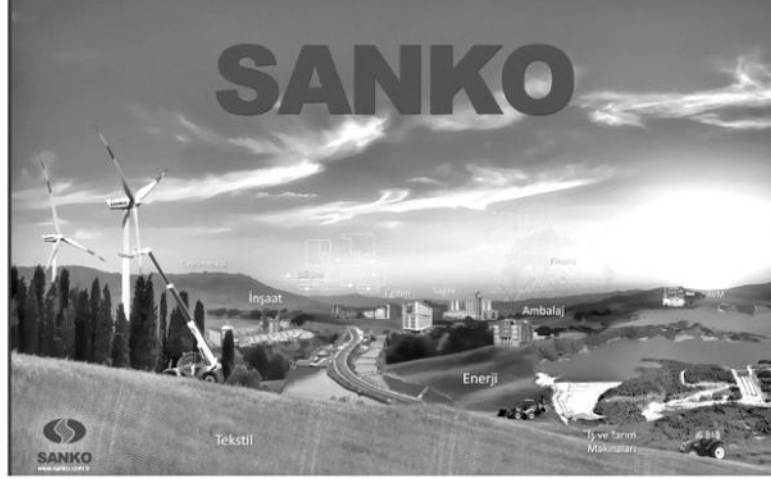
According to İSO research, Turkey's manufacturing industry growth was under the national economic average over the last four years, with the exception of 2014.

In 2015, the Turkish economy grew 4 percent while the manufacturing industry's growth was 3.8 percent.

In the same year, İSO 500 companies' exports decreased 12.9 percent, from \$61.3 billion to \$53.4 billion.

The top five exporters from among the İSO 500 list were Ford Otomotiv, TÜPRAŞ, Oyak Renault, Tofaş and Arçelik.

İSO has been announcing its top 500 companies list since 1968. **İstanbul AA**

İSO RAPORLARINA GÖRE

SANKO Türkiye'nin 500 büyük şirketi arasında

SANKO Holding'in 4 şirketi, **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" arasına girdi. Kamu ve özel sektördeki sanayi işletmelerine yönelik olarak ve 2015 yılı üretimden net satışlar baz alınarak düzenlenen "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" raporunda, Sanko Tekstil İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. 57., Çimko Çimento ve Be-

ton Sanayi Ticaret A.Ş. 172., Süper Film Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş. 216., Sanko Enerji 466. sırada yer aldı. Tekstilde dünyanın önde gelen şirketlerinden Sanko Tekstil, çimento ve hazır beton üretiminde ülkemizin önemli yatırımlarından Çimko Çimento ve ambalaj sektöründe Türkiye'nin dünyadaki gururu haline gelen Süper Film, geçen yıl da listeye girmişti.

Çanakkaleli merhum İbrahim Bodur

Türk iş dünyasının duayeni, bacayı ve minareyi meczeden gönül adamı İbrahim Bodur, Hakka yürüdü... Allah gani gani rahmet etsin. Başta eşi **Sevim** Hanım, kızı **Zeynep** Hanım ve damadı **Osman** Bey ve torunu İbrahim olmak üzere Türk milletinin başı sağ olsun diyorum. Cenazesi devlet ve milletin buluşması olmuştur. Devletini seven milletini sayan **İbrahim Bodur** 60 küsur yıldan beri Türk ekonomisine hizmeti şiar edinen bir insandı. Madde ve manayı dengeleyen ve hayır yapmaktan hiçbir zaman geri durmayan derviş meşrep biriydi. Bir denge adamı ve Osmanlı'nın son temsilcisi gibiydi. Bodur'un kurduğu "**Çanakkale Seramik**" köyde kurulan ilk fabrikaydı. **Bodur ailesi** İtalya'nın kalkınmasına önyak olan **Medici ailesi** gibidir. Merhum **Doç. Dr. Osman Şekerci** vasıtasıyla tanıdığım **İbrahim Bey'e** Çan'da birkaç kez misafiri oldum. Çanlı olup da Çanakkale Seramik fabrikasından şu veya bu şekilde yararlanmayan bir Allah'ın kulunu göstermek neredeyse mümkün değildir. Çanlılar Bodur ailesinden Bodur ailesi de Çanlılardan memnundur. Bu memnuniyeti, görüştüğüm en az yüz Çanlının ağzından işittim. **İbrahim Bey'in vârisi ve tek evladı Zeynep'i damadı Osman'a at sırtında geleneklere uygun gelin edışı herkesin hafızasındadır. Zeynep Hanım; eşi Osman Bey** ile mutlu olduklarını ve öncelikle evinin kadını olduğunu bana söylemişti. Osman Bey ise son derece kibar ve kayınpederi gibi dinine, diyanetine, milletine, vatanına ve kültürüne sımsıkı bağlı bir kimsedir...

Bugün **İbrahim Bodur'un** kurduğu Türk sanayi devlerinden **Kale Grubu** 60 yıldan beri Çanakkale'nin Çan ilçesinde taşı ve toprağı işleyerek ürettiği malları beş kıtaya yüz ülkeye ihraç ediyor. **İbrahim Bey yerli ve millidir.** Kurduğu Kale Grubu şirketi âdeta bir "**Türk Model'i**" olmuştur. Her yılın temmuz ayı sonunda yapılan "Seramik Bayramı" Çan'da görkemli törenlerle kutlanıyor. Bu törenlerde mevlit var, sünnet merasimi var, mehteran dâhil ne kadar güzellik varsa Türk geleneğine uygun olarak yapılıyor. Bin nüfusa sahip olan küçük kasabadan ilçeye dönüşen Çan'ın bugün seramik fabrikası sayesinde nüfusu 50 bine ulaşmıştır. (S. Doğan, "Başanya Yürüyenler" kitabından-2005)

Beş yaşında babasını kaybeden **İbrahim Bodur'u** dedesi yetiştirmiştir. **Nurettin Topçu ve Gönenli Mehmet Efendi'den** ve dedesinden çok etkilenmiş olan Bodur iyi bir Millî Türk Talebi Birliği müdavididir. Hobisinin ve zevkinin "çalışmak" olduğunu yaptığım söyleşide söylemişti. Merhum Bodur başarısının sırnı görmemizde şöyle özetlemişti: "Öncelikle Allah'ın lütfu ihsanı ve ananın duasını hiçbir zaman unutmuyorum. Mebus olmak isteseydim yüz defa, bakan olmak isteseydim on defa olurdum. Önemli olan herkesin kendi görevini en iyi şekilde yapmasıdır. Biz öldüğümüz zaman "Ne iyi oldu da öldü" dedirtir-meyiz. Çalışanlarımızla aramıza hiçbir zaman bariyerler koymadık. Onların evlenme, sağlık ve eğitim meseleleriyle gücümüz nispetinde meşgul olduk. Biz kendimizi patron olarak görüp halktan soyutlamadık..." İşte Bodur'un insani yönü ve gönüllerde taht kuran meziyetidir.

Merhum İbrahim Bodur'un kurduğu Çanakkale Seramik, Çan'dan Çin'e beş kıta yüz ülkeye ihracat yapan öncü firmalarımızdandır. İbrahim Bodur gibi şuurlu yüz iş adamımız olsa Türkiye'yi kimse dize getiremez vesselam. Nur içinde yat Hacı İbrahim amca...

İLK 500 SANAYİ ŞİRKETİNİN PERFORMANSI AÇIKLANDI

Kârların 3'te 2'sini yüksek faiz eritti

2014'te 30 milyar lira olan faaliyet kârları, geçen yıl 44 milyar liraya çıktı. Ancak bunun 28 milyar lirası finansman gideri olarak yazıldı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı. İSO Başkanı Erdal Bahçıvan tarafından açıklanan sonuçlara göre; İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421 milyar lira olan üretimden net satışları, 2015 yılında yüzde 7 artarak 450 milyar liraya çıktı. 30.5 milyar lira olan faaliyet kârı ise, yüzde 44.9'luk bir artışla 44.1 milyar liraya çıktı. Erdal Bahçıvan, "Sanayicilerimizin bin bir emekle oluşturduğu faaliyet kârının büyük bir bölümü, finansman giderine gidiyor. Bir önceki yıla göre yüzde 75 arttığına dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar lira kârın 28.3 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63.4'ünü, finansman gideri ola-

rak kaybediyor. Bu tabloya rağmen bankalar da mutsuz. Böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı dönmesi kolay görünmüyor. Kârların bu şekilde erimesi, öz kaynakların azalmasına, borçlanma ihtiyacının artmasına yol açıyor. Bu durum 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelerini yine borçlanma ile finanse etmiş olduklarını gösteriyor. Dünyada özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımlara, yani duran varlıklara gidiyor. Türkiye'de ise alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine harcanıyor. 2014'te 417 olan kârlı şirket sayısı, 2015 yılında 400'e indi. Bütün bu veriler Türkiye ekonomisinin lokomotifine nitelikli üretimi koyarak, yeni bir büyüme hikâyesi yazmanın zamanının geldiğini gösteriyor" diye konuştu.

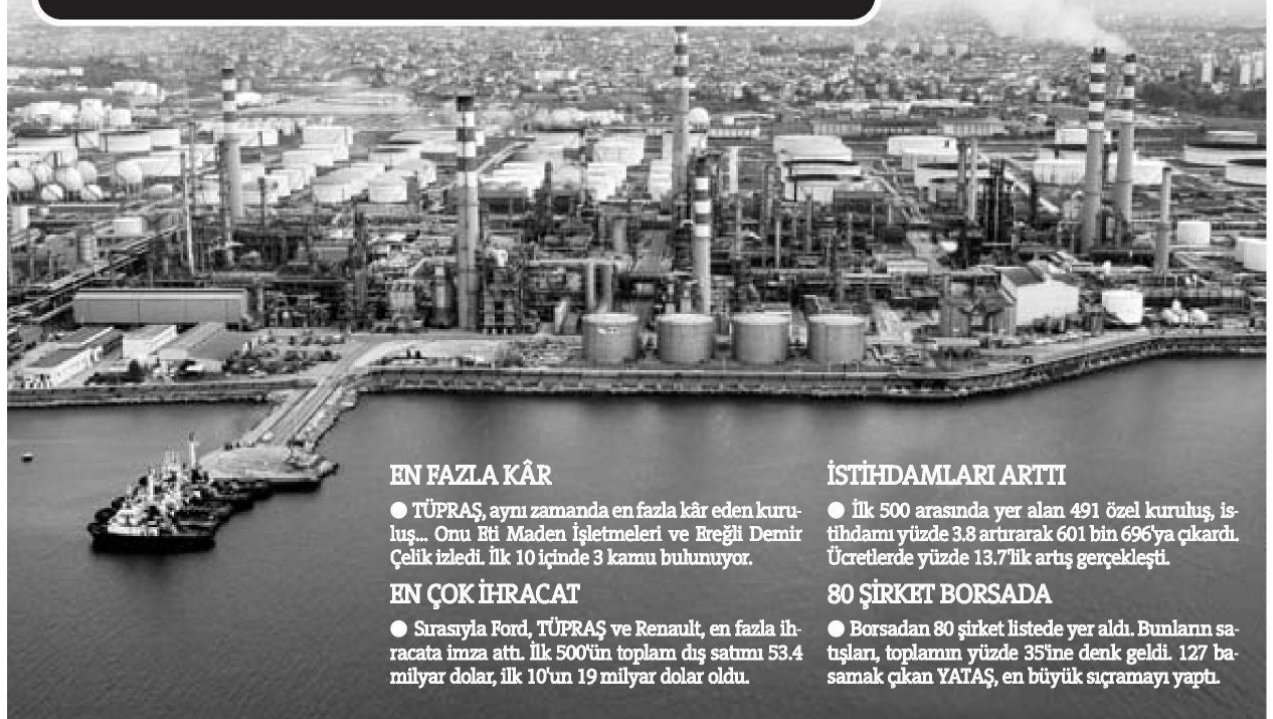
En büyük 20

2015 2014 KURULUŞ GELİR (1000 TL)

1.....	1.....	TÜPRAŞ.....	35.437.857
2.....	2.....	Ford Oto.....	14.732.855
3.....	4.....	Arçelik.....	9.998.905
4.....	3.....	Oyak Renault.....	9.893.409
5.....	9.....	TOFAŞ.....	8.434.241
6.....	5.....	İÜAŞ.....	6.794.953
7.....	8.....	Ereğli.....	6.475.141
8.....	13.....	Hyundai.....	6.236.714
9.....	7.....	İSDEMİR.....	5.890.461
10.....	6.....	İÇDAŞ.....	5.773.475
11.....	14.....	Vestel.....	5.249.344
12.....	12.....	Mercedes.....	5.239.924
13.....	10.....	Aygaz.....	5.126.821
14.....	26.....	Altın Rafi.....	4.896.099
15.....	15.....	Toyota.....	4.260.334
16.....	16.....	PETKİM.....	4.234.369
17.....	11.....	Çolakoğlu Met.....	4.098.959
18.....	18.....	BSH Ev Alet.....	3.925.769
19.....	17.....	Unilever San.....	3.750.677
20.....	19.....	Şeker Fab.....	3.525.942

TÜPRAŞ zirveyi bırakmadı

İSO 500 listesinde 2015 yılında ilk sırayı, geçmiş yıllarda olduğu gibi yine TÜPRAŞ aldı. Şirket, üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci oldu. 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı. TOFAŞ'ın dokuzuncu sıradan beşinci sıraya sıçraması dikkat çekti. Özellikle Egea modelinde yakalanan satışlar, TOFAŞ'ın yükselmesini sağladı. Altıncı sıradaki Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürü, ilk 10 içinde yer alan tek kamu kuruluşu. Hyundai Assan ise önceki sene 13. sıradayken, 2015'te ilk 10'a ikinci sıradan girmeyi başardı ve ilk 10 içindeki tek yeni kuruluş oldu.

EN FAZLA KÂR

● TÜPRAŞ, aynı zamanda en fazla kâr eden kuruluş... Onu Eti Maden İşletmeleri ve Ereğli Demir Çelik izledi. İlk 10 içinde 3 kamu bulunuyor.

EN ÇOK İHRACAT

● Sırasıyla Ford, TÜPRAŞ ve Renault, en fazla ihracata imza attı. İlk 500'ün toplam dış satımı 53.4 milyar dolar, ilk 10'un 19 milyar dolar oldu.

İSTİHDAMLARI ARTTI

● İlk 500 arasında yer alan 491 özel kuruluş, istihdamı yüzde 3.8 artırarak 601 bin 696'ya çıkardı. Ücretlerde yüzde 13.7'lik artış gerçekleşti.

80 ŞİRKET BORSADA

● Borsadan 80 şirket listede yer aldı. Bunların satışları, toplamın yüzde 35'ine denk geldi. 127 basamak çıkan YATAŞ, en büyük sıçramayı yaptı.

Koç Holding 'ÜÇLÜK' attı

Türkiye'nin 500
büyük sanayi
kuruluşu
sıralaması, TÜPRAŞ,
Ford Otomotiv
ve Arçelik'in

"TÜRKİYE'nin 500 Büyük Sa-
nayi Kuruluşu araştırmasında
TÜPRAŞ üretimden satışlarda
35.4 milyar lira ile birinci olur-
ken, listede 14 .7 milyar lira ile Ford Otomotiv
ikinci, 9.9 milyar lira ile Arçelik üçüncü sırada
yer aldı. En büyük ilk 10 kuruluş içine kamudan
tek şirket olan ve sıralaması altıncılığa gerileyen
Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) girdi. **Sayfa 7**

Sanayinin ilk 3 devi Koç Grubu'ndan

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasında TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35.4 milyar lira ile birinci olurken, listede 14.7 milyar lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9.9 milyar lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı. "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırmasının sonuçları **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, Türkiye'nin 500 büyük sanayi şirketlerinin üretimden net satışlarının 2015'te yüzde 7 artarak 450,5 milyar lira olduğunu söyledi. Sanayicinin finansman giderinin son 4 yılda sürekli arttığını, yüzde 35, yüzde 50 derken geçen yıl yüzde 63'e yükseldiğini ifade eden Bahçivan, sanayicinin kazandığının yüzde 63'ünü finansmana harcadığını bildirdi. Koç Grubu şirketlerinden TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olurken, listede 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı.

TOFAŞ tırmandı

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl **ISO İkinci 500** Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11 firma ise geçen yılki **ISO 1000** dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. TÜPRAŞ 2015 yılında ilk 500 kuruluşu toplam üretimden satışlarının yüzde 7,9'unu gerçekleştirdi. 2015 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş içinde 2014 yılına göre bir firma değişikliği oldu. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü sıradan dördüncü sıraya inerken, Arçelik AŞ dördüncü sıradan üçüncü sıraya yükseldi. TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası AŞ dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı.

Kamudan tek kuruluş

Üretimden satışlara göre en büyük ilk 10 kuruluş içine son 3 yıldır olduğu gibi 2015 yılında da kamudan bir tek kuruluş olan ve sıralaması altıncılığa gerileyen EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü girdi. Geçen yıl üretici fiyatları ile en yüksek katma değer yaratan kuruluş 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi TÜPRAŞ oldu. İkinci sıradaki firma ise isminin açıklanmasını istemedi.

Kârlılıkta maden ve petrol

EN fazla kar eden kuruluş geçen yıl TÜPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ, dördüncü sırada ise Iskenderun Demir ve Çelik AŞ yer aldı. En fazla kar elde eden beşinci firma Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, altıncı firma ise Mercedes Benz Türk AŞ

oldu. Geçen yıl en fazla kar eden ilk iki şirket değişti. İlk iki sırada yer alan Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ ve Iskenderun Demir ve Çelik AŞ yerlerini TÜPRAŞ ve Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğüne bıraktı. 2015 yılında en fazla kar eden ilk 10 kuruluş içinde 2014 yılında da en fazla kar eden ilk 10 içinde yer alan sadece 7 kuruluş kaldı. En fazla kar eden ilk 10 kuruluş içinde 3 kamu, 7 özel sektör kuruluşu bulunuyor. Kamu kuruluşları en fazla kar eden ikinci, beşinci ve yedinci kuruluşlar oldu.

İhracatta en büyükler özel sektörden

En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş 2015 yılında Ford Otomotiv Sanayi AŞ, TÜPRAŞ ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ oldu. Bu üç firma 2013 ve 2014 yıllarında da en çok ihracat yapan ilk üç firma oldu ancak 2015 yılında ilk sıraya TÜPRAŞ yerine Ford Otomotiv geçti. Geçen yıl en fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun tamamı özel sektör kuruluşu oldu. En çok ihracat yapan ilk 10 kuruluş içinde dokuzu 2014

yılında da ilk 10 kuruluş içinde yer aldı. 2015 yılında ilk 10'a bir yeni kuruluş katılırken, bir firma ilk 10 içinden çıktı. En fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun toplam ihracat tutarı 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun gerçekleştirdiği toplam ihracat ise 53,4 milyar dolar oldu. İlk 10 kuruluşun ilk 500 içindeki ihracat payı yüzde 35,6, Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı ise yüzde 13,2 olarak gerçekleşti.

İSO İLK 500'E KOÇ DAMGASI

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı. Araştırmanın sonuçları ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Er-dal Bahçıvan** tarafından açıklandı. TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olurken, listede 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı.

LİSTEYE 49 YENİ FIRMA GİRDİ

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında

49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl ISO ikinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11 firma ise geçen yılki **İSO 1000** dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi.

İLK 10'DA TEK KAMU KURUMU

2015 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş içinde 2014 yılına göre bir firma değişikliği oldu. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü sıradan dördüncü sıraya inerken, Arçelik AŞ dördüncü sıradan üçüncü sıraya yükseldi. TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası AŞ ise dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı.

Üretimden satışlara göre

en büyük ilk 10 kuruluş içine son 3 yıldır olduğu gibi 2015 yılında da kamudan bir tek, sıralaması altıncılığa gerileyen EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü girdi. Geçen yıl üretici fiyatları ile en yüksek katma değer yaratan kuruluş 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi TÜPRAŞ oldu. İkinci sıradaki firma ise isminin açıklanmasını istemedi. En yüksek katma değer yaratan üçüncü firma ise JTI Tütün Ürünleri Sanayi AŞ oldu. TÜPRAŞ tek başına ilk 500 kuruluşun yarattığı toplam katma değer 2014 yılında yüzde 15,3'ünü gerçekleştirirken, 2015 yılında bu oran yüzde 19,6'ya yükseldi.

İstanbul Sanayi Odası'nın "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sıra yine TÜPRAŞ'ın oldu. TÜPRAŞ'ın yanı sıra ikinci ve üçüncü sırada da Koç grubu şirketleri yer aldı.

EN FAZLA İHRACAT FORD'DAN

EN fazla kar eden kuruluş geçen yıl TÜPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.AŞ., dördüncü sırada ise İskenderun Demir ve Çelik AŞ yer aldı. En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş 2015 yılında Ford Otomotiv Sanayi AS, TÜPRAŞ ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ oldu. Bu üç firma 2013 ve 2014 yıllarında da en çok ihracat yapan ilk üç firma oldu ancak 2015 yılında ilk sıraya TÜPRAŞ yerine Ford Otomotiv geçti. En fazla ihracat tutan 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun gerçekleştirdiği toplam ihracat ise 53,4 milyar dolar oldu. İlk 10 kuruluşun ilk 500 içindeki ihracat payı yüzde 35,6, Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı ise yüzde 13,2 olarak gerçekleşti.

500 BÜYÜK KURULUŞ

Sıra No		Kuruluşlar		Üretimden Satışlar (Net) (TL)
2015	2014			
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.		35.437.857.256
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.		14.732.855.608
3	4	Arçelik A.Ş.		9.998.905.712
4	3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.		9.893.409.307
5	9	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.		8.434.241.768
6	5	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü		6.794.953.087
7	8	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.		6.475.141.395
8	13	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.		6.236.714.393
9	7	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.		5.890.461.750
10	6	İzmir Çelik Enerji Tersane ve Ulaştırma Sanayi A.Ş.		5.773.475.786

Sanayici 3 kazandı 2'sini faiz kemirdi

Zirve Tüpraş'ın

ŞİRKET	ÜRETİMDEN SATIŞLAR (TL)
Tüpraş	35 milyar 437 milyon
Ford Otomotiv	14 milyar 732 milyon
Arçelik	9 milyar 998 milyon
Oyak Renault	9 milyar 893 milyon
Tofaş	8 milyar 434 milyon
Elektrik Ü. A.Ş.	6 milyar 794 milyon
Erdemir	6 milyar 475 milyon
Hyundai Assan	6 milyar 236 milyon
İsdemir	5 milyar 890 milyon
İçdaş Çelik	5 milyar 773 milyon
Vestel Elek.	5 milyar 249 milyon
Mercedes-Benz	5 milyar 239 milyon
Aygaz	5 milyar 126 milyon
Altın Rafinerisi	4 milyar 896 milyon
Toyota Otomotiv	4 milyar 260 milyon
PETKİM P. Holding	4 milyar 234 milyon
Çokaközü Metalurji	4 milyar 98 milyon
BSH Ev Aletleri	3 milyar 925 milyon
Unilever	3 milyar 750 milyon
T. Seker Fabrikaları	3 milyar 525 milyon

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu açıklandı. Zirvede 35 milyar 437 milyon TL üretimden satış ile Tüpraş yer aldı. Tüpraş'ı Ford Otomotiv ve Arçelik takip etti

Araştırmanın en belirgin sonuçlarından biri, finansman giderlerinin % 75 artması oldu. Yani sanayici geçen yıl elde ettiği kârın % 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybetti

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015 Yılı Araştırması" sonuçlarına göre, sanayinin zirvesinde 35 milyar 437 milyon TL üretimden satış ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik var. **İSO** 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421.2 milyar lira olan üretimden net satışları 2015 yılında yüzde 7 oranında artarak 450.5 milyar TL olarak gerçekleşti.

Faaliyet kârının net satışlara oranı son yıllardan en yüksek düzeyi olan yüzde 8.7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44.9'luk artışla 44 milyar 144

milyon TL oldu. Araştırmaya göre 2014 yılı haric son 4 yıldır imalat sanayi ekonomisinin altındaki büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomide yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3.8 büyüdü. Araştırmanın en belirgin sonuçlarından biri, finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75 artması oldu. Buna göre sanayiciler elde ettikleri kârın yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybetti.

Çarklar kolay dönmüyor

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bağcıoğlu**, sanayinin finansman giderlerinin yüzde 75 artışının belirleyici, sanayicinin bin bir emekle oluşturduğu faaliyet kârının büyük bölümünün finansman giderine gittiğini söyledi. Bağcıoğlu, "Sanayici

elde ettiği kârın yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Sanayicinin dışıyla tırnağıyla kazandığı paranın içte iki üçü finansmana gidiyor. Bankalar da bu durumdan mutsuz. Böyle bir modelde sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmeye çok kolay görünmüyor," diye konuştu.

Araştırmaya göre Türkiye'nin dünyadan borçlanmanın kalitesi açısından negatif ayrıştığını da dile getiren Bağcıoğlu, şunları söyledi: "Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık **İSO**

500'de yüzde 39. Yine dünya ortalaması yüzde 66 olan duran varlıkların aktiflere oranı, **İSO** 500'de yüzde 46 ile 20 puan aşağıda bulunuyor. Yani dünyada özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımına gidiyor, makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüyor.

Bizde ise stok ağırlıklı işletme sermayesine girmektedir. Bu da finansmanın kullanımı veya değerlendirilmesi noktasında da bir nitelik sorunu olduğunu ortaya koyuyor."

Bodoslama gittik!

İSO Başkanı Erdal Bağcıoğlu, araştırma sonuçlarının açıklanmasından ardından basın mensuplarının sorularını yanıtladı. Bir gazetecinin, "**İSO** 500 kâr ediyor ama sanki borca çalıyor gibi gözüküyor. Konuşmanızda teğet geçiyorsunuz ama bankacılık sektörüne yönelik sıkayetleriniz malum, beklentileriniz neler?" sorusu üzerine **Erdal Bağcıoğlu**, şu yanıtı verdi:

"Buna pek teğet dememek lazım, bodoslama gittik. Temel olay Türk sanayisinin kullandığı finansmanın niteliğinin ve kalitesinin maalesef dünyadaki eşdeğer rakipleriyle arasındaki derin farklık. Burada olayın bu boyutunda sadece bankalara vermek değil, Türkiye'nin toplam sanayi finansmanın metodolojisinin, sistematizasyonunun tartışılması gereken bir dönemin başlaması gerekiyor."

Hükümetin 'üretim ekonomisi' söylemi bize umut veriyor

ERDAL Bağcıoğlu, araştırmanın, Türkiye'nin nitelikli üretim ile yeni bir ekonomik büyüme hikayesi yazması gerektiğini ortaya koyduğunu vurguladı. Bağcıoğlu, "Dünyada nelerin interneti konuşulurken, üretim, Sanayi 4.0 ile bambaşka bir evrim yaşıyor, Türkiye'nin mevcut tabloyu mutlaka değiştirmesi gerekiyor. Orta gelir tuzağından kurtulmak ve yeniden dünya ekonomisine döner bir başarı hikayesi yazmak istiyorsak, e-

konomik büyümemizin niteliğini geliştirmek durumundayız. Bu yeni büyüme hikayesinin, Ar-Ge çalışmalarına desteklenen, yüksek teknoloji ürünleri, tasarıma, markalaşmaya yönelik olması gerekiyor" dedi.

Baş kahraman oluruz

Oluşturulacak kalkınma modelinde ekonominin omurgasını oluşturan KOBİ'lerin göz önüne alınmasına dikkat çeken Bağcıoğlu, sözlerine şöyle devam etti:

"Yüksek teknoloji ve katma değeri yüksek ürün üretmeye teşvik edeceğimiz KOBİ'lerimiz, dinamikleriyle Türkiye'nin nitelikli büyümesine önemli katkılar yapacak. Yeni hükümetimizin ekonomide önceliğinin üretim ekonomisi olacağını açıklaması bize umut veriyor. Üretim ayağıyla, ihracat ayağıyla çalışan sanayiciler olarak bu hikayenin baş kahramanı olma konusunda istekliyiz."

Kömür işletmeleri 47'nci sıradan girdi

İSO 500 listesinde geçen yıl 66 şirket girip, 2015 yılında en fazla sıranı yapan listeye 47'nci sıradan giren ve 453 şirketi geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. Bu şirketi listeye 70'nci sıradan giren 'İsmiğin açıklanma-

sını istemeyen şirket", 75'nci sıradan giren Atlas Enerji Üretim, 119, 128, 146 ve 150'nci sıradan giren yapan diğer 'İsmiğin açıklanmasını istemeyen şirketler' takip etti. Geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 18 olarak gerçekleşti.

İstihdam % 3.4 arttı 600 binin üzerine çıktı

2014 yılında 417 olan kârlı şirket sayısı 2015 yılında 400'e inerken, 2015 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 100 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kârlık oranı FAYÖK (EBITDA) mutlak büyüklüğü yüzde 23 artarak 62 milyar TL oldu. FAYÖK de 23 artarak 62 milyar TL oldu. FAYÖK bazında kârlı şirket sayısı da 2014 yılında 481 iken 2015 yılında 476'ya indi. **İSO** 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda istihdam bir önceki yıla göre yüzde 3.8 artarak 601 bin 696'ya çıkarken, ücretlerde enflasyonun üzerinde yüzde 13.7'lik artış oldu.

Milangaz LPG Dağıtım 31'inci sırayı aldı

İSO 500 listesinde Demirel Holding şirketlerinden Milangaz LPG Dağıtım Tic. San. A.Ş. de ilk 50 şirket arasında yer aldı. 2015 yılında 2 milyar 230 milyon TL'lik üretimden satış gerçekleştiren Milangaz LPG Dağıtım Tic. San. A.Ş., 31'inci sıradan listeye girdi.

Katma değer ve kârda lider aynı

GEÇEN yıl üretici fiyatları ile en yüksek katma değer yaratan kuruluş 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi TÜPRAŞ oldu. İkinci sıradaki firma ise isminin açıklanmasını istemedi. En yüksek katma değer yaratan (üçüncü firma ise T1 Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş. oldu. TÜPRAŞ toplam katma değer 2014 yılında yarattığı toplam katma değer 2014 yılında yüzde 15.3'ünü gerçekleştiren, 2015 yılında bu oran yüzde 19.6'ya yükseldi. En fazla kâr eden kuruluş geçen yıl Tüpraş olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları, dördüncü sırada ise İskenderun Demir ve Çelik yer aldı.

53.4 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdiler

2015 yılında **İSO** 500 kuruluşunun ihracatı yüzde 12.9 azalarak 61.3 milyar dolardan 53.4 milyar dolara geriledi. 2015 yılı itibarıyla **İSO** 500 şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37.2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38.9'unu gerçekleştirdi. **İSO** 500 5. sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı. **İSO** 500 içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayısı 2009 yılında 153 iken geçen yıl 125'e geriledi.

Sanayici bankalara çalıştı

Tüpraş, Ford Otomotiv, Arçelik ve Oyak Renault'un ilk sıralarda yer aldığı Türkiye'nin en büyük 500 büyük sanayi kuruluşu dün açıklandı. **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**, sanayicinin kârının üçte ikisini finansman gideri olarak kaybettiğini, bu modelle ayakta kalmasının zor olduğunu söyledi. **EKONOMİ 07**

Sanayici, bankaya çalıştı

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, 'en büyük 500'ün 44 milyar liralık kârının 28 milyarını finansman gideri olarak elinden çıkardığını söyledi. Bahçivan, "Bankaları suçlamak istemiyoruz. Ama böyle bir modelle artık sanayi çarklarının sağlıklı dönmesi kolay görünmüyor." dedi.

grafik Yunus Emre Hatunoğlu

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, en büyük 500 sanayi kuruluşunu açıkladı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan,

2015 yılında faaliyet kârını yüzde 45 artırma yı başaran İSO-500 sanayi kuruluşunun, kârının üçte ikisini finansman gideri olarak kaybettiğini belirterek, böyle bir modelde sanayicinin ayakta kalmasının zor olduğunu söyledi.

İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2015" raporunun açıklandığı toplantıda konuşan Bahçivan, "Dikkat çekmek istediğimiz nokta, sanayicinin finansman giderlerinin 2015'te anormal yükselişi. Sanayicinin finansman giderleri 2015'te yüzde 75 arttı. Faaliyet kârının büyük bölümü finansman giderlerine gidiyor. Sanayici 2015'te elde ettiği 44 milyar liralık kârın 28 milyar lirasını başka bir ifadeyle yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybetti." dedi ve ekledi:

"Sanayicimizin dişyle tırnağıyla, Ar-Ge yatırımı yaparak,

istihdam yaratarak, farklı riskler alarak kazandığı paranın üçte ikisi ne yazık ki finansmana gidiyor. Bu, dünya ortalamalarına göre de çok yüksek. Türkiye'deki finansman sisteminin bu şekilde yürümesi artık imkânsız."

Böyle bir modelin kârı da erittiğini belirten Bahçivan, İSO-500'ün yüzde 44,9 artışla 44,1 milyar lira olarak gerçekleşen faaliyet kârına karşın; dönem kârının ise yüzde 4,5 artışla 28,3 milyar lira olduğuna işaret etti.

Bahçivan, "Görünen tablo, sadece sanayicinin değil, finans dünyasının en önemli kurumu bankacıların da mutsuz olması. Bankaları suçlamak istemiyoruz. Ama iki tarafın da mutsuzluğunun arttığı böyle bir modelle artık sanayi çarklarının sağlıklı şekilde dönmesi kolay görünmüyor." diye konuştu.

İSO'nun raporuna göre; İSO-500 kuruluşlarında borçların

aktif toplamı içindeki payı 2015'te yüzde 60,1 olarak gerçekleşti.

Toplam borçlar/öz kaynak oranı ise yüzde 150,8 oldu. Özkaynakların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 39,9 oldu.

İSO 500 kuruluşlarını dünyadan farklı kılan şeyin borçlanma oranları değil, borçlanmanın kalitesi ve maliyeti olduğunu vurgulayan Bahçivan şöyle konuştu:

"Türk sanayicisinin finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı, dünya ortalamasının dört kat üzerinde. Kısa vadeli borçların toplama oranı dünyada yüzde 25 iken, bizde yüzde 40'a ulaşıyor. Dünyada özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımlara gidiyor. Bizde ise ne yazık ki daha çok alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine yönelik kredi akışı görülmekte."

Bahçivan, 2015 yılında kâr eden şirket sayısının da önceki yılki 417'den 400'e indiğini

söyledi. Geçen yıl 100 şirket ise zarar etti.

İSO-500 kuruluşlarında toplam FAVÖK ise yüzde 23 artışla 62 milyar lira olurken; faaliyet kârı yüzde 44,9 artışla 44,1 milyar TL oldu. Bahçivan, faaliyet kârındaki artışta hammadde fiyatlarının düşüşünün de etkili olduğunu söyledi.

Rapora göre, İSO-500 kuruluşunun toplam ihracatı 2015'te yüzde 12,9 düşüşle 53,4 milyar dolar; üretimden net satışlar toplamı ise yüzde 7 artışla 450,5 milyar lira oldu.

Üretimden satışlarda Tüpraş 35,4 milyar lira ile ilk sırada yer alırken, bu şirketi 14,7 milyar lira ile Ford Otomotiv, 10 milyar lira ile de Arçelik izledi.

İhracatta ise 3,8 milyar dolar ile Ford Otosan, 2,9 milyar dolar ile Tüpraş, 2,7 milyar dolar ile Oyak Renault ilk üç sırada yer aldı. İSTANBUL REUTERS

ISO 500'E 49 YENİ ŞİRKET GİRDİ, LİSTEYE KOÇ HOLDİNG AĞIRLIĞINI KOYDU İLK 5'İN 4'ÜNÜ ALDI

2015 yılı Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu listesinde liderlik yine 35.4 milyar TL'lik üretimden satışlarla TÜPRAŞ'ın oldu. İkinciliği 14.7 milyar TL'lik satışla Ford Otomotiv elde ederken, Arçelik 10 milyar TL'lik satışla üçüncü şirket olarak yerini aldı. TOFAŞ da 8,4 milyar TL'lik satışla ISO 500'de 9'unculuktan 5'inciliğe yükseldi

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırmasının sonuçları ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan (ortada) ve Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları Adnan Dalgakıran (solda) ve İrfan Özhamaratlı tarafından açıklandı.

TÜRKİYE'nin en büyük sanayi kuruluş değişmedi. **İstanbul Sanayi Odası'nın**

"Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" listesinde liderlik yine 35.4 milyar TL'lik üretimden satışlarla TÜPRAŞ'ın oldu.

İkinciliği 14.7 milyar TL'lik satışla Ford Otomotiv elde ederken, Arçelik 10 milyar TL'lik satışla üçüncü şirket haline geldi. Böylelikle bu yıl ilk defa, ilk üç şirket Koç Holding şirketlerinden oluştu. Bir önceki yılın üçüncüsü Oyak Renault ise 9.9 milyar TL'lik satışla dördüncülüğü elde etti. TOFAŞ dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı.

49 YENİ FİRMA LİSTEDE

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl **ISO İkinci 500** Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11 firma ise geçen yılki **ISO**

1000 dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. EÜ-AŞ Elektrik Üretim beşinci sıradan altıncı sıraya indi. Ereğli Demir Çelik sekizinci sıradan yedinci sıraya yükseldi. Hyundai Assan Otomotiv ve Ticaret AŞ geçen sene 13. sıradayken, bu sene ilk 10'a sekinci sıradan girdi ve ilk 10 içindeki tek yeni kuruluş oldu. İskenderun Demir Çelik yedinci sıradan dokuzuncu sıraya indi.

3'TE 2'Sİ FİNANSMAN GİDERİ

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçıvan, **ISO 500**'ü oluşturan sanayi şirketlerinin üretimden net satışlarının 2015'te yüzde 7 artarak 450.5 milyar lira olduğunu belirterek, "Son 4 yılda sürekli artan sanayicinin finansman gideri 2015'te yüzde 63'e yükseldi. Sanayicinin kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor. Buna pek teğet dememek lazım" ifadelerini kullandı.

EN BÜYÜK 500'DE 69 EGELİ VAR

■ **İSTANBUL Sanayi Odası'nın** 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015' araştırmasında Türkiye'nin en büyüğü yine TUPRAŞ oldu. Ege'den 69 sanayi kuruluşu ilk 500 arasına girdi.

■ **LİSTEDEKİ** Egeliler arasında ilk sırayı PETKİM alırken, onu Denizli'den Erbakır ve Balıkesir'den Banvit izledi. İlk 500'de geçtiğimiz yıl 62 olan Egeli sayısı bu yıl 69'a çıktı. **9'DA**

Finansman giderleri % 75 arttı

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sayınınin devler ligini belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2015 sonuçlarını açıkladı. Toplantıda konuşan **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 75,1 arttı. Sanayici elde ettiği 44 milyar lıralık kârın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde

63.4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Halka açık sanayi kuruluşları açısından bu oran dünyada ortalama yüzde 16. Sanayicinin dişiyle tırnağıyla, Ar-Ge ve yatırım yaparak, istihdam oluşturarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değildir. Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek. Bu da gösteriyor ki Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürütmesi imkansız" ifadelerini kullandı. **İstanbul** - aa

İlk üç sıra KOÇ'un

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması" sonuçlarına göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar lirayı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı. Buna göre, sanayinin zirvesinde, önceki yıllarda olduğu gibi 35 milyar 437 milyon lira üretime satış ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik yer aldı.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU TÜPRAŞ

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırması sonuçlarında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) aldı.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2015 yılı araştırmasının sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2015 yılında 49 yeni firma girdi. Bunlardan 38'i geçen yıl **İSO ikinci 500** Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 11 firma ise geçen yılki **İSO 1000** dışından doğrudan 2015 yılı ilk 500 sıralamasına girdi.

Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon lira ile birinci olarak sırasını korudu.

TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. TÜPRAŞ 2015 yılında ilk 500 kuruluşu toplam üretimden satışlarının yüzde 7,9'unu gerçekleştirdi. Listede üretimden satışlarda 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ikinci, 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik üçüncü sırada yer aldı. 2015 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş içinde 2014 yılına göre bir firma değişikliği oldu. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü sıradan dördüncü sıraya inerken, Arçelik AŞ dördüncü sıradan üçüncü sıraya yükseldi.

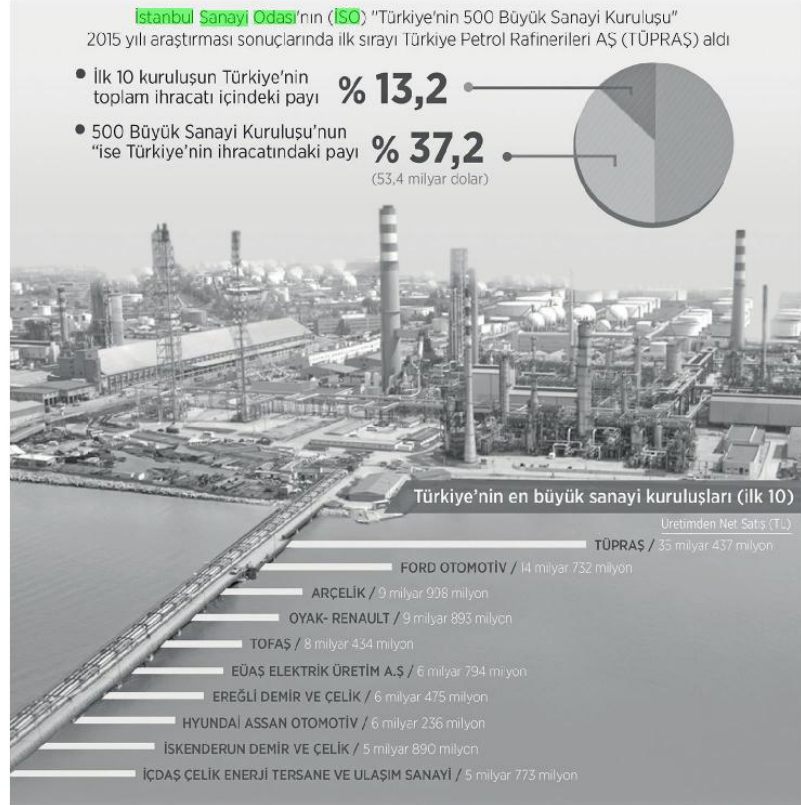
TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası AŞ dokuzuncu sıradan beşinci sıraya çıktı.

EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü beşinci sıradan altıncı sıraya indi. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ sekizinci sıradan yedinci sıraya yükseldi.

Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret AŞ geçen sene 13. sıradayken, bu sene ilk 10'a ikinci sıradan girdi ve ilk 10 içindeki tek yeni kuruluş oldu.

İskenderun Demir Çelik AŞ yedinci sıradan dokuzuncu sıraya indi.

İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaştırma Sanayi AŞ altıncı sıradan onuncu sıraya geriledi. Geçen yıl ilk 10 içinde onuncu sırada yer alan Aygaz AŞ ise 13. sırada yer aldı. Üretimden satışlara göre en büyük ilk 10 kuruluşu içine son 3 yıldır olduğu gibi 2015 yılında da kamudan bir tek kuruluş olan ve sıralaması altıncılığa gerileyen EÜAŞ Elektrik Üretim AŞ Genel

Müdürlüğü girdi. İlk üç büyük özel sektör sıralamasında TÜPRAŞ, Ford Otomotiv Sanayi AŞ ve Arçelik AŞ yer aldı.

KATMA DEĞERDE EN BÜYÜKLER

Geçen yıl üretici fiyatları ile en yüksek katma değer yaratan kuruluş 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi TÜPRAŞ oldu. İkinci sıradaki firma ise isminin açıklanmasını istemedi.

En yüksek katma değer yaratan üçüncü firma ise JTI Tütün Ürünleri Sanayi AŞ oldu.

TÜPRAŞ tek başına ilk 500 kuruluşun yarattığı toplam katma değer 2014 yılında yüzde 15,3'ünü gerçekleştirirken, 2015 yılında bu oran yüzde 19,6'ya yükseldi.

EN FAZLA KAR EDEN KURULUŞLAR

En fazla kar eden kuruluş geçen yıl TÜPRAŞ olurken, ikinci sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, üçüncü sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ, dördüncü sırada ise İskenderun Demir ve Çelik AŞ yer aldı.

İHRACATTA EN BÜYÜKLER

En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş 2015 yılında Ford Otomotiv Sanayi AŞ, TÜPRAŞ ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ oldu. Bu üç firma 2013 ve 2014 yıllarında da en çok ihracat yapan ilk üç firma oldu ancak 2015 yılında ilk sıraya TÜPRAŞ yerine Ford Otomotiv geçti. En fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun toplam ihracat tutarı 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun gerçekleştirdiği toplam ihracat ise 53,4 milyar dolar oldu. İlk 10 kuruluşun ilk 500 içindeki ihracat payı yüzde 35,6, Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı ise yüzde 13,2 olarak gerçekleşti.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** da 2015 yılında **İSO 500**'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olan üretimden net satışlarının 2015 yılında yüzde 7 artarak 450,5 milyar lira olarak gerçekleştiğini söyledi.

5 sanayi devinden biri zararda

▼ **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)**, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2015 yılı araştırma sonuçları" açıklandı. Raporda 500 sanayi devinden 100'ünün zarar ettiği belirtildi. 2014 yılında 417 olan kârlı şirket sayısı ise 2015 yılında 400'e düştü. Öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 39,9'a, toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 60,1'e yükseldi. Özel kuruluşların öz kaynak oranı ise yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranı yüzde 63'e yükseldi.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** sonuçları değerlendirirken finansman giderlerinin 2015 yılında anormal derecede yükselmesine dikkat çekti.

Sanayicinin faaliyet kârnının büyük bölümünün finansman giderine gittiğini ifade eden Bahçivan, finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75,1 arttığını belirtti.

Çarkların sağlıklı dönmesi kolay değil

Bahçivan, "Sanayici elde ettiği 44 milyar liralık kârın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Halka açık sanayi kuruluşları açısından bu

oran dünyada ortalama yüzde 16." dedi.

Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürümesinin imkansız olduğunu belirten **İSO Başkanı**, böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmesinin çok kolay olmayacağını belirtti.

İhracat yüzde 12,9 azaldı

2015 yılında **İSO 500** kuruluşunun ihracatı yüzde 12,9 azalarak 61,3 milyar dolardan 53,4 milyar dolara geriledi. Böylece 2015 yılı itibarıyla **İSO 500** şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37,2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38,9'unu gerçekleştirdi. **İSO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

İSO BAŞKANI
ERDAL BAHÇIVAN

İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin toplam faaliyet kârının net satışlara oranı yüzde 8,7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44,9'luk artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Araştırmaya göre 2014 yılı hariç son dört yıldır imalat sanayi ekonominin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3,8 büyüdü.

İLK ÜÇE KOÇ MÜHRÜ

▼ **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu - 2015 Yılı Araştırması" sonuçlarına göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar lirayı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı.

İSO Türkiye'nin 500 Büyük İlk 10 Sanayi Kuruluşu (Üretimden Satışlara göre)

1-Tüpraş 35 milyar 437 milyon TL
2-Ford Otomotiv 14 milyar 732 milyon TL

Listenin tamamı www.yenihayatgazetesi.com adresindedir.

3-Arçelik 9 milyar 998 milyon TL
4-Oyak Renault 9 milyar 893 milyon TL
5-Tofaş 8 milyar 434 milyon TL
6--Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) 6 milyar 794 milyon TL
7-Ereğli Demir Çelik 6 milyar 475 milyon TL
8-Hyundai Assan 6 milyar 236 milyon TL
9-İskenderun Demir Çelik 5 milyar 890 milyon TL
10-İçdaş Çelik 5 milyar 773 milyon TL

Sanayici faiz girdabında

İstanbul Sanayi
Odası'nın
sanayinin devler
ligini belirleyen
"Türkiye'nin 500
Büyük Sanayi
Kuruluşu-2015"
araştırmasının
sonuçları

açıklandı. Koç Grubu kuruluşları Tüpraş, Ford ve Arçelik; Türkiye'nin en büyük ilk 3 şirketi oldu. Araştırmaya göre, 500 dev şirketin geçen yıl elde ettiği 44 milyar TL'lik kârın 28 milyar TL'si faiz gitti. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Sanayicinin dişiyle tırnağıyla kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana (faize) gidiyor" dedi. • HABERİ 4'TE

Sanayici çalışıyor bankalar kazanıyor!

ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre, 500 dev şirketin geçen yıl elde ettiği 44 milyar TL'lik kârın 28 milyar TL'si faize gitti. Bir başka ifadeyle sanayi kuruluşları kârlarının yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak bankalara ve benzer kurumlara teslim etti

RECEP BAHAR/İSTANBUL

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sanayinin devler liginin belirleyici "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015" araştırmasının sonuçları açıklandı. **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından basın toplantısında açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015 araştırmasına göre, sanayinin zirvesinde üretimden satışlarda 35 milyar 437 milyon TL ile Tüpraş yer aldı. Liste de ikinci sırada 14 milyar 732 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon TL ile Arçelik yer aldı.

Şirketler de bankalara çalışıyor

Reel ekonominin mevcut durumunu ve yaşadığı sorunları ortaya çıkarması bakımından önem taşıyan, önceki yıllara göre iki ay önce açıklanmaya başlanan araştırmanın en belirgin sonuçlarından biri, finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75 artması oldu. Buna göre sanayiciler elde ettikleri kârın yüzde 63.4'ünü finansman gideri (banka faizi) olarak kaybetti.

Satışlar yüzde 7 arttı

ISO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421.2 milyar lira olan üretimden net satışları 2015 yılında yüzde 7 oranında artarak 450.5 milyar TL olarak gerçekleşti. Faaliyet karının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8.7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44.9'luk artışla 44 milyar 144 milyon TL oldu. Araştırmaya göre 2014 yılı hariç son dört yıldır

imalat sanayi ekonominin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3.8 büyüdü.

İhracat darbe yedi

2015 yılında **ISO 500** kuruluşunun ihracatı ise yüzde 12.9 azalarak 61.3 milyar dolardan 53.4 milyar dolara geriledi. Böylece 2015 yılı itibarıyla **ISO 500** şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37.2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38.9'unu gerçekleştirdi. **ISO 500** içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, Tüpraş, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

Şirketlerin borcu da devasa

Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık **ISO 500**'de bu oran yüzde 39! Yine dünya ortalaması yüzde 66 olan duran varlıkların aktiflere oranı, **ISO 500**'de yüzde 46 ile 20 puan aşağıda bulunuyor. Yani dünyada özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımlara gidiyor, makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüşüyor. Türkiye'de ise stok ağırlıklı işletme sermayesine gitmekte.

Kâr eden şirket sayısı azaldı

2014 yılında 417 olan karlı şirket sayısı 2015 yılında 400'e inerken, 2015 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 100 oldu. Öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 39.9'a, toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 60.1'e yükseldi. Özel kuruluşların öz kaynak oranı ise yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranı yüzde 63'e yükseldi.

Sanayicinin kârı, bankalara gidiyor

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayicinin bin bir emekle oluşturduğu faaliyet kârının büyük bölümünün finansman giderine gittiğini söyledi. Bahçivan, "Finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 75.1 arttı. Sanayici elde ettiği 44 milyar TL'lik kârın 28 milyar TL'sini, bir başka ifadeyle yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Halka açık sanayi kuruluşları açısından bu oran dünyada ortalama yüzde 16... Başka bir deyişle Türkiye'yi dünyadan farklı kılan, borçluluk oranları değil, borçlanmanın maliyeti. Sanayicinin dışıyla tırnağıyla, Ar-Ge ve

yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değildir. Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek. Bu da gösteriyor ki Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürümesi imkânsız. Sanayici böylesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz. Böyle bir modelle sanayinin çarklarını sağlıklı olarak dönmesi çok kolay görünmüyor" dedi.

Türkiye'nin en büyük 10 şirketi

ISO'nun açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasına göre ilk 5'te yer alan 4 kuruluş Koç Holding'e ait... Bu şirketler şunlar: Tüpraş, Ford Otomotiv, Arçelik, Tofaş...

1. Tüpraş	35 milyar 437 milyon TL
2. Ford Otomotiv	14 milyar 732 milyon TL
3. Arçelik	9 milyar 998 milyon TL
4. Oyak Renault	9 milyar 893 milyon TL
5. Tofaş	8 milyar 434 milyon TL
6. Elektrik Üretim AŞ	6 milyar 794 milyon TL
7. Ereğli Demir Çelik	6 milyar 475 milyon TL
8. Hyundai Assan	6 milyar 236 milyon TL
9. İskenderun Demir Çelik	5 milyar 890 milyon TL
10. İçdaş Çelik	5 milyar 773 milyon TL

"İSO 500"e 66 yeni şirket girdi

İstanbul Sanayi Odasının (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasına göre 2014 yılında olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu.

İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" verilerine göre 66 şirket 2014 yılı listesinde yer bulamazken, geçen yıl listede yerini aldı. Çalışmaya göre 2015 yılında en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 47. sıradan giren ve 453 şirketi

geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. Bu şirketi listeye 70. sıradan giren "İsminin açıklanmasını istemeyen şirket", 75. sıradan giren Atlas Enerji Üretim, 119., 128., 146. ve 150. sıradan giriş yapan diğer "İsminin açıklanmasını istemeyen şirketler" takip etti.

Sıralamada en fazla yükselen ve en sert düşüş şirketlere bakıldığında madencilik sektörünün öne çıktığı görülüyor. Geçen yıl isminin

açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 18 olarak gerçekleşti. 2015'te 314 şirket listede üst sıralara çıkarken, 171 şirket de yerini koruyamayarak alt sıralara düştü. Ayrıca 15 şirketin ise sıralamada yeri değişmedi. 2014 ve 2015 yıllarında listede olan şirketler incelendiğinde, Cengiz Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 323 sıra yükselerek 488. sıradan 165. sıraya ulaşması dikkati çekti.

500 büyük kendi işine odaklandı

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu 2015 listesinde ilk 2 değişmedi. Tüpraş birinciliği, Ford ikinciliği korudu. Arçelik bir sıra yükselerek 3. olurken, Arçelik'i Oyak-Renault ve Tofaş takip etti. Listede bulunan 9 kamu şirketinden EÜAŞ ilk 10'a girmeyi başardı. Türkiye'nin 500 büyük sanayicisi 2015'de parayı asıl işini yaparak kazandı. Paradan para kazanmak yerine kendi işine odaklanan ve yeni pazarlar bulan isim adamları, karın yüzde 63,4'ünü ise faize harcadı.

ARAŞTIRMA GİDERİ ARTTI

Sirketlerin Ar-Ge harcamaları, bir önceki yıla göre yüzde 7 artarak 3,35 milyar liraya ulaştı. 2015 yılında yapılan katma değer içinde orta-düşük teknoloji yoğunluğu sanayilerin payı yüzde 39'a çıkarken, düşük teknoloji yoğunluğu sanayilerin payı yüzde 38,9'a, orta-yüksek teknoloji yoğunluğu sanayiler grubunun payı yüzde 18,9'a indi. Böylece ilk 500'de firmaların yarattığı katma değer payı yüzde 22,1'de kaldı.

RAKAMLARLA ISO 2015

ISO, bu yıl 2 ay erkene aldığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2015" araştırması sonuçları sonucunda ISO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olan üretimden net satışları 2015 yılında yüzde 7 oranında artarak 450,5 milyar lira olarak gerçekleşti. Faaliyet karının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştı. Duran varlıklar yüzde 45,9'dan yüzde 46,3'e çıktı. 100 şirket zarar etti. 400 şirket kar açıkladı. Çalışan sayısı yüzde 3,8 artarak 601 bin 696'ya çıktı. Ödenen mas ve ücretler de arttı.

KAMU ARAZİLERİNİ KİRALAMA MODELİ

Sanayicinin asıl faaliyet karını artırması ve faize daha az para harcaması için bir dizi çalışmaya da ihtiyaç olduğuna vurgu yapıldı. Bahçvan, "Sanayici bir yatırım yaptığında önce fabrika için arsa satın alıyor. Bugün en düşük arsa yatırımı 30 milyon lira seviyesinde. Oysa bu arazi satın alınacağına kamudan 49 yılına kiralansa arsaya gidecek para makine ve ar-ge yatırımı gider. Faiz gideri de azalır. Bunun için devletin de bu önerimize sıcak bakıp buna ilişkin bir çalışma başlatması bizi sevindiriyor" bilgisini verdi.

Kârın yarıdan fazlası faize gidiyor

Sektörde karlılıklar artarken elde edilen karın yeni yatırımlara gitmediği gözlemlendi. Sanayiciler elde ettikleri karın 27 milyar 994 milyon lirasını, yani yüzde 63,4'ünü finansman giderleri olarak harcadı. Erdal Bahçvan, "Sanayicilerimizin binbir emekle oluşturduğu faaliyet karının büyük bir bölümü finansman giderine gidiyor. Burada finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75,1 artışına dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar lira karın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü, finansman gideri olarak kaybediyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değil. Türk sanayi kuruluşlarının finansman giderlerinin faaliyet karına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek" dedi.

ÖZ KAYNAK KULLANIMI DÜŞÜ

Bahçvan, 2015 yılında özel kuruluşların öz kaynak oranının yüzde 37'ye inerken, borçlanma oranının yüzde 63'e yükseldiğini kaydetti.

Veriyi değerlendiren Bahçvan, "Bin bir güçlükte yaratılan karların finansman giderleriyle erimesiyle sınırlanan iç kaynak, öz kaynakların payının azalmasına, buna karşın borçlanma ihtiyacının da artmasına yol açıyor" bilgisini verdi.

BORÇ BORCA GİDİYOR

Raporu değerlendiren Erdal Bahçvan, 2015 yılında sanayi kuruluşlarının büyümelerini yine borçlanma ile ve görece olarak daha sağlıklı bir şekilde finanse ettiğini gördüklerini söyledi. 500 büyüklerde borçlanmanın vade yapısı da ağırlıklı olarak kısa vade olarak dikkat çekti. Kısa vadeli mali borçların toplam netli borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık ISO 500'de yüzde 39 oldu. Bahçvan, dünya genelinde özel sektörün kullandığı kredilerin daha çok yatırımlara, yani duran varlıklara gittiğini, buna karşın Türkiye'de kullanılan kredilerin alacak ve stok ağırlıklı işletme sermayesine harcandığını aktardı.

EKONOMİ SERVİSİ - İSTANBUL

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) yaptığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2015 araştırmasında Tüpraş uzun yıllardır elde ettiği açık ara birinciliği bu yıl da korudu. Sirket, net üretimden satışta bir önceki yıla göre düşüş yaşasa da 35 milyar 437 milyon 857 bin 256 lirakla rakamla birinci oldu. Tüpraş'ın 14 milyar 732 milyon 855 bin 608 lirak net üretimden satışta Ford izledi. Üçüncülüğü bir sıra öne çıkan Arçelik elde etti. Sirketin net üretimden satışları 9 milyar 998 milyon 905 bin 712 oldu. Oyak-Renault 9 milyar 903 milyon 409 bin 307 ile dördüncü, Tofas, 8 milyar 434 milyon 241 bin 768 lira ile beşinci sırada yer aldı.

CHECK-UP SONUÇLARI UMUT VERİYOR

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçvan, ISO 500'ün reel ekonominin bir anlamda check-up sonucunu gösterdiğini belirterek, ekonominin hangi alanlarında sağlıklı olduğunu, hangi alanlarında tedavide ihtiyaç duyulduğunu, kılcak damarlara kadar inceleme yapıldığını anlattı. 2015 yılında sanayicilerin daha çok kendi işine odaklandığını belirten Bahçvan, "Bunu faaliyet karlarının artması net olarak gösteriyor. Sirketler 2015 yılında 44 milyar 144 milyon lira faaliyet karı elde etti. Bu rakam 2014'de 30 milyar 457 milyon liraydı. Buna karşın faaliyet dışı gelirler de bir önceki yıla göre yüzde 4 gibi küçük bir oranda arttı. Faaliyet karlarının artması sanayicilerin yeni pazarlara ve kendi alanındaki yatırımlara ağırlık verdiğine işaret ediyor. Bu da geleceğe ilişkin umut veriyor" dedi. Genel taramada olumlu sonuçlar kadar olumsuz sonuçlar da olduğuna dikkat çeken Bahçvan, son 4 yıldır imalat sanayisinin ekonominin altında büyüdüğünü söyledi.

LİSTEYE 66 YENİ SİRKET GİRİŞ YAPTI

İstanbul Sanayi Odasının (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasına göre 2014 yılında olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu. Sıralamada en fazla yükselen ve en sert düşüş şirketlere bakıldığında madencilik sektörünün öne çıktığı görülüyor. Çalışmaya göre, 2015 yılında en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 47. sıradan giren Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. 75. sıradan giren Atlas Enerji de ciddi bir çıkış yaptı. Listeye 70, 119, 128, 146. ve 150. sıradan giriş yapan şirketler ise adlarının açıklanmasını istemedi. Listenin tamamında isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 18 olarak gerçekleşti.

2015 İNİŞLİ-ÇIKIŞLI BİR YIL ODU

2015'te 314 şirket listede üst sıralara çıkarken, 171 şirket de yerini koruyamayarak alt sıralara düştü. Ayrıca 15 şirket ise sıralamada yer değiştirmeden 2014 ve 2015 yıllarında listede olan şirketler incelendiğinde, Cengiz Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 323. sıra yükselerek 488. sıradan 165. sıraya ulaşması dikkat çekti. En fazla düşüş kaydeden şirket 218 basamak gerilemeyle 210. sıradan 428. sıraya inen Cayeli Bakır İşletmeleri oldu. Bu şirketi 175. sıra gerileyen Celbitas Demir Çelik, 132. sıra düşen Yakupoğlu Tekstil ve 121. basamak inen Inderama Ventures Adana Pet Sanayii takip etti.

TÜMOSAN özkaynakla büyüdü

Bu yıl listede 254. sırada yer alan Tümösan Motor ve Traktör Sanayii özkaynakla büyüyen şirketler arasında dikkat çekti. Şirketin özkaynağı 249 milyon 869 bin 117 lira, aktif toplamı 319 milyon 65 bin 888 lira oldu. Üretimden satışlar 428 milyon 978 bin 345 lira olarak kayıtlara geçti. Şirket, 2015 yılında toplam 3 milyon 770 bin dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

İlk 500'ün 15'i Kayserili

Kayseri'de listeye giren 15 kuruluş

İSTANBUL Sanayi Odası'nın 2015 ISO ilk 500 listesinde, Kayseri **Sanayi Odası**'na (KAYSO) üye 15 firma yer aldı. HES Hacılar Elektrik Sanayii ve Ticaret A.Ş., Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş ve Boytaş Mobilya Sanayii ve Ticaret A.Ş geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Kayseri sıralamasında ilk üçe girdi. **ISO** ilk 500 sıralamasına giren firmaları kutlayan KAYSO Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Boydak, bu yıl Kayseri'den 15 firmanın listede yer aldığını belirterek, şöyle dedi:

“2015 yılı **ISO** ilk 500 listesinde firma ve adet bakımından geçen seneye göre bir firmamızın eksik olduğunu görmekteyiz. Benim de mensubu olduğum **HES Kablo**, yine Kayseri sıralamasında birinci gelerek gururumuz oldu. Geçen yıl listemizde yer alan firmaların bu yıl da **ISO** ilk 500 içerisinde yerlerini koruduklarını görmekteyiz. Her zaman söylediğimiz gibi bu listelere girmek önemli ama kar edip ayakta kalmak, faaliyetlerini sürdürüyor olabilmek çok daha önemli.”

HES Hacılar Elektrik Sanayi, Kayseri Şeker, Boytaş Mobilya Sanayi, Merkez Çelik Sanayi, Boyteks Tekstil, Orta Anadolu Ticaret ve Sanayi İşletmesi, Haşçelik Kablo, Boyçelik Metal Sanayi, Mega Metal Sanayi, Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları, İstikbal Mobilya, Yataş, Sersim Dayanıklı Tüketim Malları Sanayi, İbrahim ve Mustafa Ustaoglu, ERBOSAN Erciyas Boru, ile Form Sünger ve Yatak Sanayi oldu.

Koç'lar ilk üç sırayı kaptı

■ **İSTANBUL Sanayi Odası**'nın "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasında ilk üç sırayı üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı.

■ **SANAYİNİN** devler liginin belirleyen listeye göre, TÜPRAŞ birinci, Ford Otomotiv ikinci, Arçelik ise Oyak Renault'yu geçerek 3'üncü oldu. 4'te

Koç'lar ilk üç sırayı kaptı

İstanbul Sanayi Odası'nın 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırması sonuçlarına göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar lirayı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı. TÜPRAŞ üretimden satışlarda birinci, Ford Otomotiv ikinci, Arçelik ise Oyak Renault'u geçerek üçüncü oldu

Buna göre, sanayinin zirvesinde, önceki yıllarda olduğu gibi 35 milyar 437 milyon lira üretimden satış ile TÜPRAŞ var. Listede ikinci sırada 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve üçüncü sırada 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik yer aldı. ISO 500 Büyük şirketin toplam üretimden net satışları yüzde 7 artarak 450.5 milyar liraya yükseldi.

ISO'nun 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sanayinin devler liginin belirleyen 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasının 2015 sonuçlarına göre, ISO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin toplam faaliyet karının net satışlara oranı son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8.7'ye ulaştı. 2014 yılında 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet karı yüzde 44.9'luk artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıktı. Araştırmaya göre 2014 yılı hariç son dört yıldır imalat sanayi ekonominin altında büyüdü. Buna göre 2015 yılında ekonomi yüzde 4, imalat sanayi ise yüzde 3.8 büyüdü.

2015 yılında ISO 500 kuruluşunun ihracatı ise yüzde 12.9 azalarak 61.3 milyar dolardan 53.4 milyar dolara geriledi. Böylece 2015 yılı itibarıyla, ISO 500 şirketleri Türkiye'nin ihracatının yüzde 37.2'sini ve sanayi ihracatının yüzde 38.9'unu gerçekleştirdi. ISO 500 içinde en fazla ihracat yapan şirketlerde ilk beş sırayı ise Ford Otomotiv, TÜPRAŞ, Oyak Renault, Tofaş ve Arçelik aldı.

Finansman giderleri yüzde 75 arttı

Araştırmanın sanayicinin finansman giderlerinin 2015 yılında anormal derecede yükseldiğini ortaya koyduğunu belirten ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayicinin bin bir emekle oluşturduğu faaliyet karının

Kârlı şirket sayısı azaldı

ACIKLANAN ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasına göre, 2014 yılında 417 olan kârlı şirket sayısı 2015 yılında 400'e inerken, 2015 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 100 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kârlılık oranı FAVÖK (EBITDA) mutlak büyüklüğü yüzde 23 artarak 62 milyar TL oldu. FAVÖK başına kârlı şirket sayısı da 2014 yılında 481 iken 2015 yılında 476'ya indi. Öz kaynakların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 39.9'a, toplam borçların toplam varlıklar içindeki payı ise yüzde 60.1'e yükseldi. Özel kuruluşların öz kaynak oranı ise yüzde 37'ye inerken borçlanma oranı yüzde 63'e yükseldi.

büyük bölümünün finansman giderlerine gittiğini söyledi ve ekledi:

"Finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 75.1 arttı. Sanayici elde ettiği 44 milyar liralık karın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63.4'ünü finansman gideri olarak kaybediyor. Halka açık sanayi kuruluşları açısından bu oran dünyada ortalama yüzde 16.

Başka bir deyişle Türkiye'yi dünyadan farklı kılan, borçluluk oranları değil, borçlanmanın maliyeti. Sanayicinin dışıyla tırnağıyla, Ar-Ge ve yatırım yaparak, istihdam yaratarak, risk alarak kazandığı paranın neredeyse üçte ikisi finansmana gidiyor. Bu kabul edilebilir, sürdürülebilir bir durum değildir. Finansman giderlerinin faaliyet karına oranı dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek. Bu da gösteriyor ki Türkiye'deki finans sisteminin bu şekilde yürümesi imkânsız. Sanayici böylesine yüksek bir finansman yükü ile mücadele ederken, finans dünyasının en önemli kurumları olan bankalar da mutsuz. Böyle bir modelle sanayinin çarklarının sağlıklı olarak dönmesi çok kolay".

"Türkiye dünyadan ayrışıyor"

Araştırmaya göre, Türkiye'nin dünyadan borçlanmanın kalitesi açısından negatif ayrıştığını da dile getiren Bahçivan, sunuları söyledi: "Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı dünya genelinde yüzde 25 olmasına karşılık ISO 500'de yüzde 39. Yine dünya ortalaması yüzde 66 olan duran

Türkiye'nin ilk 10 Sanayi Kuruluşu (milyar lira)

1-Tüpraş	35.44
2-Ford Otomotiv	14.73
3-Arçelik	10.00
4-Oyak Renault	9.89
5-Tofaş	8.43
6-Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ)	6.79
7-Ereğli Demir Çelik	6.48
8-Hyundai Assan	6.24
9-İskenderun Demir Çelik	5.89
10-İçdaş Çelik	5.77

varlıkların aktiflere oranı, ISO 500'de yüzde 46 ile 20 puan aşağıda bulunuyor. Yani dünyada özel sektörün kullandığı krediler daha çok yatırımlara gidiyor, makine parkına teknolojiye uzun vadeli işlere dönüşüyor. Bizde ise stok ağırlıklı işletme sermayesine gitmektedir. Bu da finansmanın kullanımı veya değerlendirilmesi noktasında da bir nitelik sorunu olduğunu ortaya koyuyor."

Ar-Ge harcamaları ve istihdam

Araştırmaya göre, şirketlerin Ar-Ge harcamaları, bir önceki yıla göre yüzde 7 artarak 3.35 milyar liraya ulaştı ancak üretimden satışlara oranı ise yüzde 0.74 olarak aynı kaldı.

ISO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda istihdam bir önceki yıla göre yüzde 3.8 artarak 601 bin 696 kişiye çıkarken, ücretlerde enflasyonun üzerinde yüzde 13.7'lik artış oldu. Yine ISO 500 içindeki yabancı sermayeli kuruluşların sayısı 2009 yılında 153 iken geçen yıl 125'e geriledi.

İlk 500 sanayi firması 450,5 milyarlık satış yaptı

İstanbul Sanayi Odası (İSO), üretimden satışlara göre Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketini belirledi. İlk sırayı 35 milyar 437 milyon lira ile TÜPRAŞ alırken, bu şirketi 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik takip etti. İlk 5'te yer alan 4 şirketin Koç Holding iştirakleri olması dikkat çekti.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Türkiye'nin 500 büyük sanayi şirketlerinin üretimden net satışlarının 2015'te yüzde 7 artarak 450,5 milyar lira olduğunu söyledi. İSO'nun düzenlediği basın toplantısında konuşan Bahçivan, araştırmanın bu yıl 48'incisinin yapıldığını dile getirerek, İSO 500'den siyasi yönetim, bürokratlar, akademisyenler, sanayiciler, bankacılar, şirketler ve medya mensuplarının veri haritası çıkardığını söyledi. 2015'te ekonominin yüzde 4, imalat sanayinin yüzde 3,8 büyüdüğünü hatırlatan Bahçivan, son dört yıldır imalat sanayinin ekonominin altında büyüdüğünü aktardı.

KAZANILANIN 3'TE 2'Sİ FİNANSMAN GİDERİ

Bahçivan, 2015'te İSO 500'ü oluşturan sanayi şirketlerinin 2014 yılında 421,2 milyar lira olan üretimden net satışlarının 2015'te 450,5 milyar lira olduğunu söyledi.

Faaliyet kârının net satışlara oranının, son yılların en yüksek düzeyi olan yüzde 8,7'ye ulaştığını söyleyen Bahçivan, "2014'te 30 milyar 457 milyon lira olan faaliyet kârı yüzde 44,9'luk bir artışla 44 milyar 144 milyon liraya çıkmış," dedi. Bahçivan, sanayicinin finansman giderlerinin 2015 yılında anormal yükseldiğine dikkati çekerek, "Burada finansman giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 75,1 artışına dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani sanayici elde ettiği 44 milyar lira kârın 28 milyar lirasını, bir başka ifadeyle yüzde 63,4'ünü, finansman gideri olarak kaybediyor," dedi. Sanayicinin finansman giderinin son 4 yılda sürekli arttığını, yüzde 35, yüzde 50 derken

geçen yıl yüzde 63'e yükseldiğini ifade eden Bahçivan, Türk sanayi kuruluşlarının finansman giderlerinin faaliyet kârına oranının dünya ortalamalarına göre oldukça yüksek olduğunu kaydetti.

İSO 500 listesinde, Borsa İstanbul Pay Piyasası'nda işlem gören 80 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 157,8 milyar lira ile İSO 500'ün toplamının yüzde 35'i oldu. Halka açık 80 şirketin toplam üretimden satış tutarının yansından fazlasının 6 şirket tarafından yapılması ise dikkati çekti. Listenin ilk 10'unda yer alan ve Borsa İstanbul'da işlem gören 6 şirketin toplam aktifleri 60,3 milyar lira ve toplam dönem kârı 5,5 milyar lira oldu. **EKONOMİ SERVİSİ**

İlk üç sırada Koç şirketleri

İSO sonuçlarına göre, ilk üç sırayı toplam 60 milyar lirayı aşan üretimden satışlarıyla Koç Grubu şirketleri aldı. Buna göre, sanayinin zirvesinde 35 milyar 437 milyon lira üretimden satış ile TÜPRAŞ yer aldı, 2. sırada 14 milyar 732 milyon lira ile Ford Otomotiv ve 3. sırada 9 milyar 998 milyon lira ile Arçelik yer aldı. En fazla ihracat yapan ilk 10 kuruluşun toplam ihracat tutarı 19 milyar dolar, ilk 500 kuruluşun toplam ihracatı ise 534 milyar dolar oldu. En fazla kâr eden kuruluş geçen yıl TÜPRAŞ olurken, 2. sırada Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, 3. sırada Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş. yer aldı.

İSO 500'e 66 yeni şirket

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' çalışmasına göre 2014'te olmayan ancak geçen yıl giriş yapan şirket sayısı 66 oldu. 66 şirket 2014 yılı listesinde yer bulamazken, geçen yıl listede yerini aldı. 2015'te en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 47 sıradan giren ve 453 şirketi geride bırakan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu oldu. En fazla yükselen ve en sert düşüş şirketlere bakıldığında madencilik sektörü öne çıkıyor. En fazla düşüş kaydeden şirket 218 basamak gerilemeyle 210. sıradan 428. sıraya inen Çayeli Bakır İşletmeleri oldu.

İSO 500'DE İLK 10 SANAYİ KURULUŞU (Üretimden satışa göre)

1 Tüpraş 35 milyar 437 milyon TL	2 Ford Otomotiv 14 milyar 732 milyon TL	3 Arçelik 9 milyar 998 milyon TL	4 Oyak Renault 9 milyar 893 milyon TL	5 Tofaş 8 milyar 434 milyon TL
6 Elektrik Üretim A.Ş. 6 milyar 794 milyon TL	7 Ereğli Demir Çelik 6 milyar 475 milyon TL	8 Hyundai Assan 6 milyar 236 milyon TL	9 İskenderun Demir Çelik 5 milyar 890 milyon TL	10 İçdaş Çelik 5 milyar 773 milyon TL

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' 2015 yılı araştırmasının sonuçlarını açıkladı. 13'üncü sıraya gerileyen Aygaz'ın yerini 9'uncu sırada yer alan ve bu sene borsada işlem görmeye başlayan İskenderun Demir Çelik aldı.